

ОШ „Момчило Настасијевић“

**ШКОЛСКИ ПРОГРАМ
ДОПУНСКА И ДОДАТНА НАСТАВА
ОСТАЛЕ АКТИВНОСТИ
2024-2028**

**ЈУН 2024. ГОДИНЕ
ГОРЊИ МИЛАНОВАЦ**

САДРЖАЈ:

1. ЧЕТВРТИ РАЗРЕД.....	5
1.1. ПРОГРАМ ДОДАТНЕ НАСТАВЕ- МАТЕМАТИКА.....	5
1.2. ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ- МАТЕМАТИКА.....	6
1.3. ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ- СРПСКИ ЈЕЗИК.....	8
2. Програм културних активности школе	9
3. Програм школског спорта и спортско-рекреативних активности.....	11
4. Програм заштите од насиља, злостављања и занемаривања и програм спречавања дискриминације и програми превенције других облика ризичног понашања	13
4.1. Програм заштите од насиља, злостављања и занемаривања	13
4.2. Програм превенције дискриминације и дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства личности	26
4.3. ПОСТУПАЊЕ УСТАНОВЕ У СЛУЧАЈУ ДИСКРИМИНАТОРНОГ ПОНАШАЊА УЧЕСНИКА У ОБРАЗОВАЊУ	33
4.4. ПОСТУПАЊЕ УСТАНОВЕ У СЛУЧАЈУ ДИСКРИМИНАТОРНОГ ПОНАШАЊА ЗАПОСЛЕНОГ ПРЕМА УЧЕСНИКУ У ОБРАЗОВАЊУ	33
5. Програм поступања установе у кризним догађајима	35
6. СЕКЦИЈЕ.....	43
6.1. ПРВИ РАЗРЕД	43
6.1.1. Драмско-рецитаторска секција.....	43
6.1.2. Математичка секција	44
6.1.3. Шаховска секција	44
6.2. ДРУГИ РАЗРЕД	46
6.2.1. Драмско – рецитаторска секција	46
6.2.2. Математичка секција	47
6.2.3. Шаховска секција	48
6.3. ТРЕЋИ РАЗРЕД	49
6.3.1. Драмско-рецитаторска секција.....	49
6.3.2. Математичка секција	50
6.4. ЧЕТВРТИ РАЗРЕД.....	51
6.4.1. Драмско-рецитаторска секција.....	51
6.4.2. Математичка секција	52
6.5. Српски језик	53

6.5.1. Драмска секција	53
6.5.2. Литерарна секција.....	55
6.6. Биологија.....	57
6.6.1. Еколошка секција	57
6.7. Физичко и здравствено васпитање.....	58
6.7.1 Секција кошарка.....	58
6.7.2 Секција одбојка	59
6.7.3 Секција рукомет	61
6.7.4. Секција стони тенис.....	62
6.7.5 Секција фудсал.....	63
6.8 Физика	64
6.8.1 Астросекција.....	64
6.9 Хемија.....	66
6.9.1 Хемијска секција.....	66
7. Програм припреме ученика за завршни испит	69
8. Програм професионалне оријентације	71
9. Програм здравствене заштите.....	74
10. Програм социјалне заштите	76
11. Програм заштите животне средине	79
12. Програм сарадње са локалном самоуправом	80
13. Програм сарадње са породицом.....	83
14. Програм излета, екскурзија и наставе у природи	84
15. Програм рада целодневне наставе	87
16. Програм адаптације ученика на школску средину	91
17. Програм поршке процесу учења	92
18. Програм увођења приправника у посао и рад волонтера.....	93
19. Програм стручног усавршавања запослених	93
20. Програм рада стручних сарадника.....	96
20.1. Програм рада психолога школе.....	96
20.2. Програм рада педагога школе.....	98
21. Програм инклузивног образовања.....	100

22. Начин остваривања других области развојног плана школе који утичу на образовно-васпитни рад.....	105
23. Праћење и евалуација школског програма.....	105
24. СЛОБОДНЕ НАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ.....	107
24.1. ПЕТИ И ШЕСТИ РАЗРЕД.....	107
24.1.1. ЦРТАЊЕ, ВАЈАЊЕ И СЛИКАЊЕ	107
24.1.2. ЧУВАРИ ПРИРОДЕ	114
24.1.3. ХОР И ОРКЕСТАР	126
24.1.4. ВРЕДНОСТИ И ВРЛИНЕ КАО ЖИВОТНИ КОМПАС.....	138
24.2. СЕДМИ И ОСМИ РАЗРЕД	143
24.2.1. ЖИВОТНЕ ВЕШТИНЕ	143
24.2.2. ХОР И ОРКЕСТАР	158
24.2.3. ВРЕДНОСТИ И ВРЛИНЕ КАО ЖИВОТНИ КОМПАС.....	171

1. ЧЕТВРТИ РАЗРЕД

1.1. ПРОГРАМ ДОДАТНЕ НАСТАВЕ- МАТЕМАТИКА

Садржај програма	Број часова	Активности ученика у образовно- васпитном раду	Активности наставника у образовно- васпитном раду	Начин и поступак остваривања	Циљеви и задаци садржаја програма
Скуп природних бројева	20	Примењивање стечених знања, Запажање, Уочавање, Меморисање, Решавање проблема, Анализа и синтеза	Усмерава, Наводи, Ствара проблемску ситуацију, Сугерише, Подстиче, Дискутује, Анализира, Мотивише, Координира, Наводи на повезивање и примену знања, подстиче на логично мишљење, Развија кооперативност	Дијалогска, Текстуална, Демонстративна, Интерактивна, Игра, Хеуристичка, илустративна	Знају да читају, састављају, израчунавају вредност израза са више операција, знају да решавају сложене једначине и неједначине примењују својства рачунских операција успешно решавају логичне и комбинаторне задатке
Мерење и мере	5	Упоређивање, Мерење, Прављење модела, Посматрање, Примена стечених знања	Усмерава, Наводи, Ствара проблемску ситуацију, Сугерише, Подстиче, Дискутује, Анализира, Мотивише, Координира, Наводи на повезивање и примену знања, подстиче на логично мишљење Развија кооперативност	Дијалогска, Демонстративна, Илустративна експериментална	Претварају јединице за мерење у мање и веће, Решавање сложених текстуалних задатака

1.2. ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ- МАТЕМАТИКА

Садржај програма	Број часова	Активности ученика у образовно- васпитном раду	Активности наставника у образовно- васпитном раду	Начин и поступак остваривања	Циљеви и задаци садржаја програма
Скуп природних бројева	9	Сабирање и одузимање, Множење и дељење, Примењивање стечених знања, Запажање, Уочавање	Усмерава, Наводи, Ствара ситуацију, Сугерише, Поставља проблеме, Подстиче, Дискутује, Анализира, Мотивише, Координира, Наводи на повезивање и примену знања, подстиче на логично мишљење	Дијалогска , Текстуална, Демонстративна, Интерактивна,	Да савладају читање и писање природних бројева у декадном бројевном систему, Упознају скуп природних бројева и исте приказују на бројевној прави, Знају да читају, састављају, израчунавају вредност израза са више операција, знају да решавају једначине и неједначине, Упознају разломке, њихово читање, писање и значење
Мерење и мере	3	Упоредивање, Мерење, Прављење модела, Посматрање, Примена стечених знања	Усмерава, Наводи, Ствара ситуацију, Сугерише, Поставља проблеме, Подстиче, Дискутује, Анализира,	Дијалогска , Демонстративна, Илустративна	Претварају јединице за мерење у мање и веће, Решавање текстуалних задатака

			Мотивише, Координира, Наводи на повезивање и примену знања, подстиче на логично мишљење		

1.3. ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ- СРПСКИ ЈЕЗИК

Садржај програма	Број часова	Активности ученика у образовно- васпитном раду	Активности наставника у образовно- васпитном раду	Начин и поступак остваривања	Циљеви и задаци садржаја програма
Језик Граматика Правопис	13	Активно слушање, Састављање и примењивање знања о реченици, Уочавање језичких појмова у тексту, Писање по диктату	Умерава, Наводи, Ствара ситуацију, Сугерише, Поставља проблеме, Подстиче, Дискутује, Анализира, Мотивише, Координира, Наводи на повезивање и примену знања	Дијалогска , Текстуална, Демонстративна,	Основно описмењавање зученика на темељима ортографских и ортоепских стандарда књижевног језика, Упознавање језичких појава и појмова, овладавање нормативном граматиком и стилским могућностима српског језика
Језичка култура	5	Посматрање, Упоредивање слика, Учествује у разговору, Описује на основу онога шта је видео, осетио, доживео, Пише краћи састав	Умерава, Наводи, Ствара ситуацију, Сугерише, Поставља проблеме, Подстиче, Дискутује, Анализира, Мотивише, Координира, Наводи на повезивање и примену знања	Дијалогска , Посматрачка	Развијање смисла и способности за правилно и течно усмено и писмено изражавање, богаћење речника

2. Програм културних активности школе

Циљ програма је развијање креативних капацитета ученика, промоција и афирмација ученичких и школских постигнућа

Активност	Начин реализације	Датум реализације	Носиоци
Прослава Дана школе	• Приредбе и концерти • Спортска такмичења • Изложбе ликовних и литерарних радова ученика • Књижевне вечери • Поводом јубилеја школа организује и друге видове прослава (свечане академије, издавање монографија и сл.) којима промовише успехе својих ученика	6. октобар	- Стручна већа - Библиотекари - Руководство школе
Прослава почетка школске године	• Приредба за ученике првог разреда и њихове родитеље • Панои добродошлице за ђаке-прваке	први дан школске године	- Одељењско веће четвртог разреда - Стручно веће уметности
Прослава краја школске године	• Журке за ученике старијих разреда • Одељењске прославе за ученике млађих разреда •	последњи наставни дан другог полугодишта	- Одељењска већа свих разреда - Ученички парламент
Прослава краја основно школског образовања и васпитања	• Свечана додела диплома • Журка за ученике • Панои са успесима ученика	по завршетку наставе за ученике 8. разреда	- Одељењско веће осмог разреда - Ученички парламент - Савет родитеља
Прослава школских и државних празника	• Журке за ученике старијих разреда • Одељењске прославе за ученике млађих разреда • Маскенбал/дан изузетака и др. (у организацији ученичког парламента)	- Нова годна - Почетак поста - 5.јун -	- Одељењска већа свих разреда - Ученички парламент

	•Посете установама које организују тематске представе или прославе за ученике		
	•Свечана академија •Изложбе ликовних радова •Часови одељењске заједнице посвећени светом сави	Школска слава-Свети Сава	- Стручно веће уметности - Стручно веће језика и књижевности - Стручно веће друштвених наука - Библиотекари - Руководство школе
	•Часови одељењске заједнице посвећени догађајима и личностима којима је празник посвећен •	Државни празници и значајни датуми (по календару)	- Стручно веће друштвених наука, - Одељењске старешине
Приредбе, представе, изложбе и концерти	•Активности тематски везане за прославу одређених празника •Активности у складу с израженим интересовањима ученика •Активности у сврху промоције ученичких постигнућа (наставних и ваннаставних)	током школске године	- Стручно веће разредне наставе - Стручно веће уметности и др.
Такмичења и смотре	•Реализација ваншколских такмичења и конкурса •Квиз библиотеке „паметна глава“ •Смотре/такмичења у ваннаставним и ваншколским постигнућима ученика у сврху промоције позитивних вредности и модела понашања	током школске године	- Библиотекари (уз сарадњу предметних наставника)
Посете установама културе	•Посете позоришту •Посете биоскопу •Посете музејима и изложбама	током школске године	- Одељењска већа

3. Програм школског спорта и спортско-рекреативних активности

Циљ програма школског спорта и спортских активности је развијање физичких способности, спортско техничко образовање и повезивање физичког и здравственог васпитања са животом и радом.

У школи се негује богат спортски живот у циљу развоја личности и превенцији насиља и малолетничке деликвенције.

Школа пружа могућност свим ученицима да се активно баве спортом. Успостављена је сарадња са спортским клубовима који препознају значај укључивања ученика у спорт. Њихови тренери, у сарадњи са нашим наставницима физичког васпитања, организују разноврсне спортске садржаје. Спортске активности се реализују у малој и великој физкултурној сали, школском дворишту, свечаној сали школе.

Активност	Начин реализације	Датум реализације	Носиоци
Школски турнири	• Турнир у малом фудбалу • Турнир у одбојци • Турнир у кошарци • Утакмица победничке и екипе родитеља	током школске године	- Стручно веће физичког васпитања - Стручно веће разредне наставе - Савет родитеља
Промоција спорта, такмичења и фер-плеја	• Израда паноа о актуелним спортским такмичењима (Олимпијске игре, светска/европска првенства) с информацијама, рекордима, сликама... • Израда паноа о појединим спортовима Израда паноа о спортистима изузетних квалитета	у складу с актуелним догађајима	- Ученички парламент - Спортске секције
Игре на снегу	• Прављење Снешка Белића • Грудвање на дистанци • Фудбал на снегу	децембар-јануар (када има снега)	- Стручно веће физичког васпитања - Стручно веће разредне наставе
Превенција	• Предавање за ученике • Израда паноа о деформитетима тела и последицама	прво тромесечје	- Стручно веће физичког

деформитета	физичке неактивности • Предавања/панои с упутствима за правилно вежбање • Корективна гимнастика за ученике у продуженом боравку		васпитања - Савет родитеља
Недеља школског спорта	• Спортска такмичења (мали фудбал, одбојка, кошарка, рукомет, између две ватре...) • „Игре без граница“ • Утакмице ученика и родитеља, ученика и наставника • Крос РТС-а • Гостовање истакнутих спортиста • Јавни час физичког васпитања • Час одељењске заједнице о значају спорта и физичке активности • Израда паноя и материјала за сајт школе о одржаним такмичењима и победницима	новембар мај	- Стручно веће физичког васпитања - Стручно веће разредне наставе - Савет родитеља

4. Програм заштите од насиља, злостављања и занемаривања и програм спречавања дискриминације и програми превенције других облика ризичног понашања

4.1. Програм заштите од насиља, злостављања и занемаривања

Циљ програма: Стварање безбедног окружења, неговање атмосфере сарадње, уважавања и конструктивне комуникације.

Задаци:

- обучавање ученика за развијање социјалних вештина и ненасилног решавања конфликта у оквиру редовне наставе и ваннаставних активности,
- стална комуникација са родитељима, институцијама, и локалном заједницом на отклањању ризика за појаву насиља,
- развијање и примена процедура поступања у случајевима насиља,
- примена правила понашања,
- превентивни рад са ученицима,
- рад Тима за превенцију насиља
- унапређивање рада унутрашње и спољашње заштитне мреже.
- стално стручно усавршавање наставника

Сврха Посебног протокла

- Уређују се интерни поступци унутар система и појединачних установа;
- Разрађује се интерни поступак у ситуацијама сумње или дешавања насиља, злостављања и занемаривања;
- Оквир је за превентивне активности и води ка унапређењу стандарда за заштиту деце/ученика;
- Намењен је деци, свим запосленим у образовно-васпитним установама, родитељима и другим релевантним појединцима и институцијама које су укључене у превенцију и решавање проблема насиља.

Значење појмова (насиље, злостављање и занемаривање)

Под **насиљем и злостављањем** подразумева се сваки облик једанпут учињеног, односно понављаног вербалног или невербалног понашања које има за последицу стварно или потенцијално угрожавање здравља, развоја и достојанства личности детета и ученика или запосленог.

Насиље и злостављање сматра се насиље запосленог према детету, ученику, другом запосленом, родитељу, односно другом законском заступнику; ученика према другом детету, ученику или запосленом; родитеља према свом детету, другом детету и ученику, запосленом као и према трећем лицу.

Насиље и злостављање може да јави као физичко, психичко (емоционално), социјално и дигитално.

Физичко насиље је понашање које може да доведе до стварног или потенцијалног телесног повређивања детета, ученика или запосленог; физичко кажњавање деце и ученика од стране запослених и других одраслих особа.

Психичко насиље је понашање које доводи до тренутног или трајног угрожавања психичког и емоционалног здравља и достојанства детета и ученика или запосленог.

Социјално насиље и злостављање је понашање којим се искључује дете и ученик из групе вршњака и различитих облика социјалних активности, одвајањем од других, неприхватањем по основу различитости, ускраћивањем информација, изоловањем од заједнице, ускраћивањем задовољавања социјалних потреба.

Дигитално насиље је злоупотреба информационих технологија која може да има за последицу угрожавање достојанства личности и остварује се слањем порука, видео записа, електронском поштом, СМС-ом, ММС-ом, путем веб-сајта (web site), чествовањем, укључивањем у форуме, социјалне мреже и објављивањем садржаја или поверљивих личних података без сагласности (информација, слика, видео снимака и сл.).

Осим наведених облика, насиље и злостављање препознаје се и кроз: злоупотребу, сексуално насиље, насилни екстремизам, трговину људима, експлоатацију детета и ученика, породично насиље и др.

Злоупотреба детета и ученика је све оно што појединац, односно установа чини или не чини, што негативно утиче, наноси штету, ускраћује или смањује могућност за безбедан и здрав развој и доводи га у немоћан положај према појединцу или установи (злоупотреба у спорту, у политичке, верске, комерцијалне и друге сврхе). Злоупотреба подразумева и прекомерно

подстицање, односно психолошки притисак на дете и ученика од стране родитеља ради постигнућа која могу да имају за последицу угрожавање нормалног психофизичког и социјалног развоја и најбољег интереса детета.

Сексуално насиље је понашање којим се дете и ученик сексуално узнемирава, наводи или приморава на учешће у сексуалним активностима које не жели, не схвата или за које није развојно дорастао или се користи за проституцију, порнографију и друге облике сексуалне експлоатације.

Насилни екстремизам је промовисање, заговарање, подржавање, припремање и учествовање у идеолошки мотивисаном насиљу за остваривање друштвених, економских, верских, политичких и других циљева.

Трговина људима је врбовање, превозење, пребацивање, скривање или примање лица, путем претње силом или употребом силе или других облика присиле, отмице, преваре, обмане, злоупотребе овлашћења или тешког положаја или давања или примања новца или користи да би се добио пристанак лица које има контролу над другим лицем у циљу експлоатације.

Експлоатација је рад који није у најбољем интересу детета и ученика, а у корист је другог лица, установе или организације. Ове активности могу да имају за последицу угрожавање физичког или менталног здравља, моралног, социјалног и емоционалног развоја детета и ученика, његову економску зависност, ускраћивање права на образовање и слободу избора.

Занемаривање и немарно поступање је пропуштање родитеља, друге особе која је преузела бригу о детету и ученику, установе или запосленог да у оквиру расположивих средстава обезбеди услове за правилан развој детета и ученика у свим областима, а што може да наруши његово здравље и развој.

Занемаривање у установи обухвата: ускраћивање појединих облика образовно-васпитног рада неопходних детету и ученику; нереаговање на сумњу о занемаривању или на занемаривање од стране родитеља; пропусте у обављању надзора и заштите детета и ученика од повређивања, самоповређивања, употребе алкохола, дувана, наркотичког средства или психоактивне супстанце, укључивања у деструктивне групе и организације и др.

ПРЕВЕНТИВНЕ АКТИВНОСТИ

АКТИВНОСТИ	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА	НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ	ВРЕМЕНСКА ДИНАМИКА
Превенција насиља реализацијом радионица, предавања	Обрада тема у оквиру ЧОС које се односе на упознавање са правилима понашања у школи и израду одељењских правила; теме везане за другарство, узајамно уважавање, толеранцију; ненасилно решавање сукоба, радионице везане за права детета, за превенцију дискриминације	Одељенске старешине и стручни сарадници	Током године, према плановима рада одељењских старешина
Превенција насиља реализацијом културних, спортских, хуманитарних и других активности	Рад у области културних, спортских, хуманитарних и других активности уз укључивање ученика у разноврсне садржаје чији је циљ квалитетно организовање слободног времена, развијање тимског рада а посебно промовисање здравих животних стилова	Наставници, ученици, одељењске старешине, стручни сарадници, родитељи	Током године, према плановима спортских, културних, хуманитарних активности
Превенција насиља раном идентификацијом ризика	Идентификовање и рано препознавање ризика од насиља, дискриминације, злостављања и занемаривања анкетирањем ученика и планирањем других облика превентивних активности на основу резултата анкета	Чланови Тима за заштиту од насиља, стручни сарадници	Током године
Превенција насиља упознавањем ученика са правилницима и процедурама у поступању	Упознавање ученика са Правилником о протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање, упознавање са правилима	Одељенске старешине	Септембар

у школи	понашања у школи, израда одељењских правила		
Активности ученика чланова Ученичког парламента	Организација хуманитарних акција, реализација вршњачких едукација из превенције насиља и дискриминације	Чланови Ученичког парламента, наставници који координирају радом парламента, стручни сарадници	Током године
Превенција насиља укључивањем родитеља ученика	Упознавање родитеља ученика са правилницима, протоколом о поступању у случају насиља, платформама, садржајима за превенцију насиља, на родитељским састанцима, путем сајта, огласне табле, извештавање Савета родитеља о раду Тима за заштиту од насиља	Одељенске старешине, стручни сарадници, директор, Савет родитеља	Током године
Превенција насиља стручним усавршавањем запослених	Организовање похађања семинара, радионица, предавања за запослене на теме превенције насиља, упућивање запослених на платформе, садржаје за превенцију насиља	Директор, Тим за стручно усавршавање	Током године
Сарадња са локалном средином	Договори, анализе, предавања и радионице за ученике и родитеље, реализација пројеката и заједничких активности са – Домом здравља, Патронажном службом,	Директор, наставници, одељењске старешине,	Током године према планираним активностима сарадника из локалне

	Заводом за заштиту здравља, Школском управом, Центром за социјални рад, Локалном самоуправим, Црвеним крстом, спортским клубовима и удружењима, Културним центром, МУП-ом	стручни сарадници, сарадници из локалне средине	средине, и по потреби

ИНТЕРВЕНТНЕ АКТИВНОСТИ

Интервенцију у одговору на насиље, злостављање и занемаривање чине мере и активности којима се оно зауставља, осигурава безбедност учесника (оних који трпе, чине или сведоче), смањује ризик од понављања, ублажавају последице за све учеснике и прате ефекти предузетих мера.

У установи се предузимају мере у одговору на насиље, злостављање и занемаривање, када се оно дешава или се догодило између: деце или ученика (вршњачко насиље); запосленог и детета, односно ученика; родитеља и детета, односно ученика; родитеља и запосленог; ученика и запосленог, као и када насиље, злостављање и занемаривање чини треће лице у односу на дете, ученика, запосленог или родитеља.

Установа предузима мере у оквиру својих надлежности увек када постоји сумња или сазнање да дете и ученик трпи насиље, злостављање и занемаривање, без обзира на то где се оно догодило, где се догађа или где се припрема.

Уколико се насилно понашање догоди у простору установе и/или у време образовно-васпитног рада и других активности установе, предузимају се мере појачаног васпитног рада, а у складу са проценом нивоа, води и окончава васпитно-дисциплински поступак у роковима и на начин утврђен законом. Установа обавештава друге институције у зависности од процењеног нивоа насиља.

1. Процењивање нивоа насиља, злостављања и занемаривања по нивоима

Процењивање нивоа насиља, злостављања и занемаривања по нивоима односи се само на вршњачко насиље. Критеријуми за процену нивоа насиља су интензитет, степен ризика, трајање и учесталост насилног понашања, последице, број учесника, узраст и карактеристика развојног периода детета, односно ученика.

Процену нивоа насиља врши тим за заштиту, а на основу прикупљених информација и чињеница. Процену другог и трећег нивоа вршњачког насиља врши тим за заштиту, а првог нивоа одељењски старешина

Примери разврставања различитих облика насиља према нивоима вршњачког насиља:

За први ниво вршњачког насиља:

- облици физичког насиља су: ударање чврга, гурање, штипање, гребање, гађање, чупање, уједање, саплитање, шутирање, прљање, уништавање ствари и сл.
- облици психичког насиља су: омаловажавање, оговарање, вређање, ругање, називање погрдним именима, псовање, етикетирање, имитирање, „прозивање” и сл.
- облици социјалног насиља су: добацивање, подсмевање, искључивање из групе или заједничких активности, фаворизовање на основу различитости, ширење гласина и сл.
- облици сексуалног насиља са сексуалном поруком су: добацивање, псовање, ласцивни коментари, ширење прича, етикетирање, сексуално недвосмислена гестикација и сл.
- облици насиља злоупотребом информационих технологија, друштвених мрежа и других дигиталних канала комуникације су: узнемиравајуће позивање, слање узнемиравајућих порука смс-ом, ммс-ом или путем аудиовизуелних снимака и сл.

Понављање поступака класификованих као први ниво насиља, сматрају се другим нивоом.

За други ниво вршњачког насиља:

- облици физичког насиља су: шамарање, ударање, гажење, цепање одела, „шутке”, затварање, плување, отимање и уништавање имовине, измицање столице, чупање за уши и косу и сл.
- облици психичког насиља су: уцењивање, претње, неправедно кажњавање, забрана комуницирања, искључивање, манипулисање и сл.
- облици социјалног насиља су: сплеткарење, ускраћивање пажње од стране групе (игнорисање), неукључивање, неприхватање, манипулисање, искоришћавање и сл.

– облици сексуалног насиља су: сексуално додиривање, показивање порнографског материјала, показивање интимних делова тела, свлачење и сл.

– облици насиља злоупотребом информационих технологија, друштвених мрежа и других дигиталних канала комуникације су: оглашавањe, снимање и слање видео записа, злоупотреба друштвених мрежа, блогова, форума и чetовања у циљу вређања, исмевања и подстицање угрожавања достојанства личности снимање камером појединача против њихове воље, снимање камером насилних сцена, дистрибуирање снимака и сл.

За трећи ниво вршњачког насиља:

– облици физичког насиља су: туча, давлeње, бацање, проузроковање опекотина и других повреда, ускраћивање хране и сна, излагање ниским температурама, напад оружјем и сл.

– облици психичког насиља су: застрашивање, уцењивање уз озбиљну претњу, изнуђивање новца или ствари, ограничавање кретања, навођење на коришћење наркотичких средстава и психоактивних супстанци, укључивање у деструктивне групе и организације и сл.

– облици социјалног насиља су: претње, изолација, малтретирање групе према појединцу или групи, организовање затворених група (кланова) које има за последицу повређивање других и сл.

– облици сексуалног насиља: завођење ученика од стране запослених, злоупотреба ауторитета, поверења, или утицаја над дететом/учеником подвођење, навођење, изнуђивање и принуда на сексуални чин, силовање, инцест и сл.

– облици насиља злоупотребом информационих технологија, друштвених мрежа и других дигиталних канала комуникације су: злоупотреба друштвених мрежа, блогова, форума и чetовања у циљу слања претњи и угрожавања сигурности, снимање камером насилних сцена, дистрибуирање снимака и слика, снимање насилних сцена, дистрибуирање снимака и слика, дечија порнографија и сл.

Насилно понашање са трећег нивоа може да буде третирано као тежа повреда обавеза и као повреда забране утврђене законом, у зависности од околности (последице, интензитет, учесталост, учесници, време, место, начин и др.), што процењују тим за заштиту и директор.

На првом нивоу, који по правилу процењује одељењски старешина, односно васпитач у дому ученика, активности предузима самостално одељењски старешина, наставник, односно васпитач, у сарадњи са родитељем, у смислу појачаног васпитног рада са васпитном групом, одељењском заједницом, групом ученика и индивидуално. одељењски старешина може консултовати и психолога/педагога школе за подршку по потреби.

Изузетно, ако се насилно понашање понавља, ако појачани васпитни рад није био делотворан, ако су последице теже, ако је у питању насиље и злостављање од стране групе према појединцу или ако исто дете и ученик трпи поновљено насиље и злостављање одељењски старешина укључује тим за заштиту. Тим за заштиту у складу са информацијама процењује ниво и предузима даље активности.

На другом нивоу, по правилу, активности предузима одељењски старешина, односно васпитач у дому ученика, у сарадњи са тимом за заштиту и обавезно учешће родитеља ученика, у смислу појачаног васпитног рада, као и могућност предлагања покретања васпитно-дисциплинског поступка.

На трећем нивоу, по правилу, активности предузима директор са тимом за заштиту, уз обавезно укључивање родитеља и надлежних органа и организација (центар за социјални рад, здравствена служба, полиција, јавно тужилаштво и друге надлежне организације). На трећем нивоу обавезно се покреће васпитно-дисциплински поступак.

Интервенција према нивоима насиља, злостављања и занемаривања

Ниво насиља и злостављања условљава и предузимање одређених интервентних мера и активности.

На првом нивоу, који по правилу процењује одељењски старешина, односно васпитач у дому ученика, активности предузима самостално одељењски старешина, наставник, односно васпитач, у сарадњи са родитељем, у смислу појачаног васпитног рада са васпитном групом, одељењском заједницом, групом ученика и индивидуално. одељењски старешина може консултовати и психолога/педагога школе за подршку по потреби.

Изузетно, ако се насилно понашање понавља, ако појачани васпитни рад није био делотворан, ако су последице теже, ако је у питању насиље и злостављање од стране групе према појединцу или ако исто дете и ученик трпи поновљено насиље и злостављање одељењски старешина укључује тим за заштиту. Тим за заштиту у складу са информацијама процењује ниво и предузима даље активности.

На другом нивоу, по правилу, активности предузима одељењски старешина, односно васпитач у дому ученика, у сарадњи са тимом за заштиту и обавезно учешће родитеља ученика, у смислу појачаног васпитног рада, као и могућност предлагања покретања васпитно-дисциплинског поступка.

На трећем нивоу, по правилу, активности предузима директор са тимом за заштиту, уз обавезно укључивање родитеља и надлежних органа и организација (центар за социјални рад, здравствена служба, полиција, јавно тужилаштво и друге надлежне организације). На трећем нивоу обавезно се покреће васпитно-дисциплински поступак.

Појачан васпитни рад са учеником обухвата следеће активности:

- саветодавни контакт са починиоцем/има насиља;
- саветодавни контакт са учесницима насиља;
- потенцијално склапање договора са починиоцем о промени понашања;
- повремено састајање са родитељима починиоца;
- повремено састајање са родитељима ученика који трпи насиље;
- сарадња са Центром са социјални рад;
- праћење реализације Индивидуалног плана за промену понашања;
- сарадња са институцијама у евентуалном корективном третману са учеником/има;
- редован контакт одељењског старешине и психолога са родитељима укључених у посебни план или програм заштите и превенције поремећаја понашања.

Редослед поступања у интервенцији:

1) Проверавање сумње или откривање насиља, злостављања и занемаривања обавља се прикупљањем информација – директно или индиректно.

Прикупљање информација има за циљ утврђивање релевантних чињеница на основу којих се потврђује или одбацује сумња на насиље, злостављање и занемаривање. Током прикупљања информација поштују се принципи утврђени Конвенцијом и правила која се примењују у поступцима у којима учествује малолетно лице – дете и ученик.

Прикупљање информација о насиљу, злостављању и занемаривању обавља, по правилу, одељењски старешна, стручни сарадник, односно друго задужено лице у установи.

У случају сумње појачава се васпитни рад и прати понашање учесника. Када се потврди сумња, директор и тим за заштиту предузимају мере и активности за извршено насиље, злостављање и занемаривање.

2) Заустављање насиља и злостављања и смиривање учесника је обавеза свих запослених у установи, а нарочито најближег присутног запосленог и дежурног наставника, односно васпитача да одлучно прекине све активности, раздвоји и смири учеснике у акту насиља. У случају да запослени процени да је сукоб високо ризичан и да не може сам да га заустави, одмах ће тражити помоћ.

3) Обавештавање родитеља и предузимање хитних акција по потреби (пружање прве помоћи, обезбеђивање лекарске помоћи, обавештавање полиције и центра за социјални рад) обавља се одмах након заустављања насиља и злостављања. Уколико родитељ није доступан или његово обавештавање није у најбољем интересу детета и ученика, установа одмах обавештава центар за социјални рад.

4) Консултације у установи се врше ради: разјашњавања околности, анализирања чињеница на што објективнији начин, процене нивоа насиља и злостављања, нивоа ризика и предузимања одговарајућих мера и активности, избегавања конфузије и спречавања некоординисане акције, односно ради успостављања и развијања усклађеног, уједначеног и ефикасног поступања. У консултације у установи укључују се: одељењски **старешина, дежурни наставник, васпитач, психолог, педагог, тим за заштиту, директор, ученички парламент.**

5) Мере и активности предузимају се за све облике и нивое насиља и злостављања.

План заштите од насиља за ученика се сачињава за конкретну ситуацију другог и трећег нивоа за ученике који су претрпели насиље или били сведоци насиља и злостављања.

План појачаног васпитног рада за ученика се сачињава за конкретну ситуацију другог и трећег нивоа насиља за ученике који су извршили насиље, подстрекивали на насиље или пасивно подржавали насилну ситуацију.

План заштите од насиља и план појачаног васпитног рада може да се сачине и за цело одељење, односно васпитну групу.

План заштите од насиља, односно план појачаног васпитног рада зависе од: врсте и тежине насилног понашања, последица насиља по појединца и колектив, броја учесника и сл. Мере и активности се планирају на основу сагледавања карактеристика детета/ученика, потреба за подршком и уз учешће детета/ученика и родитеља, осим када се ради о насиљу у породици, када је нужно укључити надлежни центар за социјални рад.

План заштите од насиља за ученика, односно план појачаног васпитног рада за ученика садржи: активности којима се даје подршка учесницима насилне ситуације, активности усмерене на промену понашања – појачан васпитни рад, рад са родитељем, рад са одељењском заједницом, укључивање ученичког парламента и савета родитеља, а по потреби и органа управљања; носиоце тих активности, временску динамику; начине којима ће се обезбедити поновно укључивање свих учесника насиља, злостављања и занемаривања у ширу друштвену заједницу.

План заштите од насиља, као и план појачаног васпитног рада за ученика садрже и информације о мерама и активностима које установа предузима самостално, у сарадњи са другим надлежним организацијама и службама и када друге надлежне организације и службе спроводе активности самостално. Када су у мере и активности укључене друге организације и службе из спољашње мреже заштите, одређују се задаци, одговорна лица, динамика и начини међусобног извештавања.

Установа је у обавези да у изради плана заштите од насиља ученика, као и плана појачаног васпитног рада укључи родитеља и да прецизира активности које родитељ предузима у васпитном раду са учеником, као и активности које спроводи установа у пружању подршке оснаживању родитељских компетенција.

План заштите од насиља, односно план појачаног васпитног рада за ученика треба да садржи и евалуацију тог плана.

Препорука је да се план евалуира на две недеље и да се по потреби ревидирају активности.

а трећи ниво насиља и злостављања директор установе подноси пријаву надлежним органима, организацијама и службама и обавештава Министарство, односно надлежну школску управу, у року од 24 сата од момента сазнања, путем дигиталне националне платформе „Чувам те” (у даљем тексту: Национална платформа) са првим информацијама о догађају и предузетим активностима, а у року од 48 сати од момента сазнања са допуном информацијама и закључцима са састанка тима за заштиту. Такође, установа путем Националне платформе ажурира информације о поступању до затварања предмета, односно предузимања свих потребних мера и њихове евалуације.

Путем Националне платформе, установе обавештавају друге надлежне институције из спољашње мреже заштите (систем социјалне и здравствене заштите, полиција и јавно тужилаштво), у складу са прописаним процедурама.

6) Ефекте предузетих мера и активности прати установа (одељењски старешина, васпитач, тим за заштиту, психолог и педагог) ради провере успешности, даљег планирања заштите и других активности установе. Установа прати понашање детета и ученика које је трпело и које је извршило насиље и злостављање, али и деце и ученика који су индиректно били укључени (сведоци).

Установа прати и укљученост родитеља и других надлежних органа, организација и служби. Ефекте предузетих мера прате и надлежне службе Министарства.

Евиденција и документација

Одељењски старешина, стручна служба, директор су у обавези да воде евиденцију о појавама насиља. Тим за заштиту ученика од насиља води евиденцију о случајевима насиља који захтевају њихово укључивање. Документација се чува на сигурном месту, како би се обезбедила поверљивост података. Обавеза је одељењских старешина и учитеља да упознају родитеље и ученике са овим документом. За информисање о обавезама и одговорностима проистеклим из Посебног протокола, као и за његову примену, одговоран је директор установе.

4.2.Програм превенције дискриминације и дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства личности

Под **дискриминацијом**, односно **дискриминаторним понашањем**, подразумева се понашање којим се на непосредан или посредан, отворен или прикривен начин, неоправдано прави разлика или неједнако поступа, односно врши пропуштање чињења (искључивање, ограничавање или давање првенства), у односу на лице или групе лица, као и на чланове њихових породица или њима блиска лица, а који се заснива на раси, боји коже, прецима, држављанству, статус, мигранта, расељеног лица, националној припадности или етничком пореклу, језику, верским или политичким убеђењима, полу, родном идентитету, сексуалној оријентацији, имовном стању, социјалном и културном пореклу, рођењу, генетским особеностима, здравственом стању, сметњи у развоју и инвалидитету, брачном и породичном статусу, осуђиваности, старосном добу, изгледу, чланству у политичким, синдикалним и другим организацијама и другим стварним, односно претпостављеним личним својствима, као и по другим основама утврђеним законом којим се прописује забрана дискриминације.

Извршилац дискриминације јесте лице – учесник у образовању, запослени, родитељ или треће лице, као и установа, њени органи и тела који својим чињењем или пропуштањем чињења врше дискриминацију у процесу образовања и васпитања или у вези са њим, у свим релацијама.

Дискриминисано лице, јесте лице – учесник у образовању, запослени, родитељ и треће лице, група – учесника у образовању, запослених, родитеља и трећих лица, чланови органа и тела установе који су претрпели дискриминацију у процесу образовања и васпитања или у вези са њим.

Насиље и злостављање, у смислу овог акта, јесте сваки облик једанпут учињеног, односно поновљеног вербалног или невербалног понашања које има за последицу стварно или потенцијално угрожавање здравља, развоја и достојанства личности учесника у образовању, запосленог и родитеља.

Насилно понашање није у сваком случају дискриминаторно, али свако дискриминаторно јесте насилно.

Вређање угледа, части или достојанства личности у установи јесте понашање лица или групе лица које може да има обележја психичког и социјалног насиља или злостављања. Када се узнемиравањем и понижавајућим поступањем повређује неко од личних својстава, понашање се квалификује као дискриминација.

У установи се интервенише у случајевима сумње или утврђеног вређања угледа, части или достојанства личности и дискриминаторног понашања из расистичких, сексистичких, хомофобичних, ксенофобичних, исламофобичних, антисемитских, антициганистичких или других облика дискриминаторног понашања према лицу, а нарочито млађем, слабијем, са сметњама у развоју и инвалидитетом, према родном идентитету, полу, сексуалној оријентацији, раси, боји коже, верској и националној припадности, језику, имовном стању, социјалном и културном пореклу и другим и претпостављеним или стварним личним својствима.

Расизам, подразумева уверење и понашање лица или групе лица засновано на ставу да неке расе имају супериорне карактеристике у односу на друге.

Сексизам, подразумева уверење и понашање засновано на ставу да је мушки пол супериоран у односу на женски.

Хомофобија и трансфобија, подразумева страх, мржњу и нетолеранцију према ЛГБТИ лицима и према сваком понашању које је изван оквира родних улога.

Ксенофобија, подразумева интензивно и ирационално исказивање мржње према странцима.

Исламофобија, подразумева мржњу, нетрпељивост и предрасуде према исламу и муслиманима.

Антисемитизам, подразумева мржњу, нетрпељивост и предрасуде према Јеврејима, као религијској групи или нацији.

Антициганизам, подразумева посебан вид расизма усмерен према ромском народу, а идеологија је заснована на историјски потхрањеним идејама о расној надмоћности појединих народа, а који се изражава кроз насиље, говор мржње, изабљивање, стигматизацију и дискриминацију.

Аблеизам, подразумева негативне предрасуде у односу на лица са сметњама у развоју и инвалидитетом.

Родна равноправност, подразумева заштиту права лица по основу пола и рода, а родна улога – скуп очекивања заједнице у вези са понашањем лица у односу на његову полну припадност.

ПРЕВЕНЦИЈА ДИСКРИМИНАЦИЈЕ, ВРЕЂАЊА УГЛЕДА, ЧАСТИ И ДОСТОЈАНСТВА ЛИЧНОСТИ

Превенција дискриминације, као и вређања угледа, части или достојанства личности, јесу мере и активности које предузима установа да се предупреди сваки облик дискриминаторног понашања, као и понашања којим се вређа углед, част или достојанство личности, у било ком од односа, подигне свест свих у установи о његовим негативним последицама на лица, групу лица, односно установу.

Превентивним мерама и активностима у установи ствара се сигурно и подстицајно окружење, негује атмосфера сарадње, уважавања и конструктивне комуникације, развија позитиван систем вредности.

Превентивним мерама и активностима заснованим на принципу једнаких могућности, кроз једнакост и доступност права на образовање и васпитање, без дискриминације:

1) подиже се ниво свести и осетљивости свих у установи – нулта толеранција на све облике дискриминације и дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства личности;

2) остварује се пуна посвећеност установе и свих њених органа и тела у препознавању, спречавању и сузбијању дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства личности;

3) сви носиоци обавеза заштите од дискриминације у установи (унутрашња заштита) и ван ње (спољашња заштита – породица, јединица локалне самоуправе, надлежни орган унутрашњих послова, центар за социјални рад, здравствена служба, министарство надлежно за послове образовања (у даљем тексту: Министарство), Повереник, Заштитник грађана, Покрајински заштитник грађана – омбудсман, органи правосуђа и др.), сагласно закону, поступају хитно, ефикасно и координисано у спречавању и сузбијању дискриминаторног понашања

Активност	Носиоци	Време реализације	Начин реализације
Процена снага, капацитета и специфичности установе у остваривању равноправности, распрострањености различитих облика нетолеранције и дискриминације, сагледавања потреба учесника у образовању за додатном подршком	Сви запослени	Почетак школске године	Израда инструмената на основу којих ће се вршити процена снага, капацитета и специфичности установе
Упознавање свих запослених унутар установе (наставни и ненаставни кадар), ученика и родитеља о постојању Правилника о поступању установе у случају сумње или утврђеног дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства личности (65/2018-12)	Чланови тима	Почетак школске године	Кроз организацију састанака, седница, предавања, кроз час одељенског старешине, путем слања електронског материјала запослени и ученици ће бити упознати са Правилника о поступању установе у случају сумње или утврђеног дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства личности
Упознавање запослених, ученика и родитеља са планом рада тима и програмом за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања те облицима сарадње и корацима у раду	Чланови тима	Почетак школске године	На седницама Наставничког већа, Савета родитеља и Школског одбора, кроз час одељенског старешине, путем слања електронског материјала запослени и ученици ће бити упознати са планом рада тима и програмом за заштиту од

			дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања те облицима сарадње и корацима у раду
Стручно усавршавање запослених ради унапређивања компетенција за промовисање и развијање културе људских права, интеркултуралности, толеранције, превазилажење стереотипа и предрасуда код учесника у образовању, рад у мултикултуралној групи, односно одељењу, стварање инклузивног окружења, препознавање дискриминације и целисходно реаговање на дискриминаторно понашање	Сви запослени	Током школске године	Одабир и упућивање запослених на стручно усавршавање
Планирање активности ради превазилажења стереотипа и предрасуда, развијања свести о опасности и штетним последицама дискриминације, унапређивања толеранције и разумевања, интеркултуралности, уважавања и поштовања различитости и др.;	Наставници, учитељи, стручни сарадници, родитељи, ученици	Током школске године	У току школске године се планирају активности на нивоу одељења и целе школе а које имају за циљ превазилажења стереотипа и предрасуда, развијања свести о опасности и штетним последицама дискриминације,...
Планирање активности кроз које ће се промовисати принципи једнаких могућности и недискриминације	Наставници, учитељи, стручни сарадници, родитељи, ученици	Током школске године	Остваривање активности у свакодневном животу и раду установе на свим нивоима, у свим облицима рада (појединац, одељење, ученички парламент, стручни органи и тимови, родитељски састанци, родитељи као појединци и група, савет родитеља)
Едукација ученика од I до VIII разреда	Наставници, учитељи,	Током школске	Организација радионица за

кроз радионице	стручни сарадници, ученици	године	ученике на тему: равноправности, једнакости, толеранције,...
Обележавање Међународног дана толеранције (16. новембар)	Наставници, учитељи, стручни сарадници	Новембар	Планирање и реализација активности којим ће се обележити овај дан
Праћење, евалуација и извештавање реализованих активности	Чланови тима	Крај школске године	

ИНТЕРВЕНЦИЈА

У установи се интервенише у случајевима сумње или утврђеног вређања угледа, части или достојанства личности и дискриминаторног понашања из расистичких, сексистичких, хомофобичних, ксенофобичних, исламофобичних, антисемитских, антициганистичких или других облика дискриминаторног понашања према лицу, а нарочито млађем, слабијем, са сметњама у развоју и инвалидитетом, према родном идентитету, полу, сексуалној оријентацији, раси, боји коже, верској и националној припадности, језику, имовном стању, социјалном и културном пореклу и другим и претпостављеним или стварним личним својствима.

У установи се интервенише у случају сумње и када је утврђено дискриминаторно понашање, и то, када се оно припрема, дешава или се догодило између: учесника у образовању (дете–дете, ученик–ученик, одрасли–одрасли; учесник у образовању – запослени; учесник у образовању – родитељ; учесник у образовању – треће лице у установи); запосленог (запослени – учесник у образовању, запослени–родитељ, запослени–запослени, запослени – треће лице); родитеља (родитељ – учесник у образовању, родитељ–родитељ, родитељ–запослени, родитељ – треће лице); треће лице (треће лице – учесник у образовању, треће лице – родитељ, треће лице – запослени; треће лице – треће лице).

Директор, запослени и трећа лица имају обавезу да препознају дискриминацију, а ако је утврђена, предузму мере и активности у установи према учеснику у образовању прописане Законом и овим актом.

Директор има обавезу да предузме Законом утврђене мере и активности према запосленом, родитељу и трећем лицу као извршиоцу дискриминације и пријави дискриминацију надлежним државним органима, органима аутономне покрајине и локалне самоуправе.

У случају дискриминаторног понашања запосленог утврђује се одговорност у дисциплинском поступку, у складу са Законом.

Одговорност родитеља за повреду законске забране дискриминације од стране његовог детета које је ученик школе утврђује се у прекршајном поступку, а на основу Закона. У случају када је родитељ извршилац дискриминације, одговорност се утврђује пред Повереником или у судском поступку, у складу са законом.

Одговорност трећег лица за повреду законске забране дискриминације утврђује се у поступку пред Повереником или у судском поступку, у складу са законом.

Матрица за процену ризика од дискриминаторног понашања учесника у образовању

Ради предузимања одговарајућих мера и благовременог реаговања на ризике од дискриминаторног понашања учесника у образовању, сачињава се матрица за процену нивоа дискриминације, тако што се уочено дискриминаторно понашање сврстава се у један од три нивоа дискриминаторног понашања, у зависности од:

- 1) узраст учесника у образовању;
- 2) интензитет, трајање и учесталост дискриминаторног понашања;
- 3) облик и начин дискриминаторног понашања – узнемиравање и понижавајуће поступање;
- 4) последица дискриминаторног понашања.

Приликом сврставања у ниво дискриминаторног понашања учесника у образовању према наведеној матрици, место и време извршеног понашања утичу на избор врсте мере и активности које се предузимају у интервенцији.

Када се дискриминаторно понашање догоди ван простора установе, у било које време, а од стране учесника у образовању, установа предузима мере појачаног васпитног рада, без вођења васпитно-дисциплинског поступка. Уколико се дискриминаторно понашање догоди у простору установе у време образовно-васпитног рада и других активности, предузимају се мере појачаног васпитног рада, покреће, води и окончава васпитно-дисциплински поступак, у роковима и на начин утврђен Законом.

Елементи матрице јесу:

1) узраст учесника у образовању

Процену тежине облика дискриминације обавља тим за заштиту, полазећи од релација: лице у односу на друго лице истог или приближног узраста; узрасно старијег лицу према млађем лицу и групе лица према лицу, односно групи лица, и то:

(1) када је понашање учесника у образовању истог или приближног узраста (дете– дете, ученик–ученик, одрасли– одрасли), као и млађег према старијем, квалификује се као први ниво;

(2) када се узрасно старији учесник у образовању понаша дискриминаторно према млађем лицу, квалификује се као други ниво;

(3) када група учесника у образовању дискриминаторно понаша према лицу или другој групи, квалификује се као трећи ниво.

2) интензитет, трајање и учесталост дискриминаторног понашања

Када се дискриминаторно понашање понавља или продужено траје у односу на исто лице, односно лица са сличним или истим личним својствима (раси, боји коже, националној и верској припадности или етничком пореклу, полу, родном идентитету, сексуалној оријентацији, имовном стању, генетским особеностима, здравственом стању, сметњи у развоју и инвалидитету) тим за заштиту га квалификује у следећи тежи облик дискриминације.

Поновљена дискриминација, у смислу овог акта, подразумева више пута поновљено понашање лица или групе лица, односно поступање установе, њених органа или тела које је засновано на повређивању личних својстава лица или групе лица, а продужена – која се чине у дужем временском периоду према истом лицу или групи лица.

3) облик и начин дискриминаторног понашања – узнемиравање и понижавајуће поступање

Узнемиравање и понижавајуће поступање јесте изговарање речи, односно слање писаних порука или предузимање радњи према лицу или групи лица на основу којих се посредно и са сигурношћу може закључити да вређају њихово достојанство на основу личног својства, проузрокују осећај понижености, узнемирености или одбачености, шири страх или непријатељство, односно ствара понижавајуће и увредљиво окружење.

Ако узнемиравање и понижавајуће поступање удружено врши група или се оно понавља, односно дуже траје, овакво дискриминаторно понашање квалификује се као дискриминација другог нивоа.

Ако је узнемиравање и понижавајуће поступање изазвало страх или непријатељско, понижавајуће и увредљиво окружење по дискриминисано лице или је довело до искључивања или одбацивања лица или групе лица, дискриминаторно понашање квалификује се као дискриминација трећег нивоа.

4) последица дискриминаторног понашања

Када дискриминаторно понашање доводи или потенцијално може да доведе до угрожавања физичког, односно психичког здравља учесника у образовању, тим за заштиту га квалификује у следећи тежи облик дискриминације.

Уколико је у интервенцију на понашање укључена спољашња заштита (здравствена служба, установа социјалне заштите, полиција, Министарство, надлежна школска управа Министарства, јединица локалне самоуправе, Повереник, правосудни органи и др.) тим за заштиту га увек квалификује као трећи ниво дискриминације.

Покренут прекршајни или судски поступак, не утиче на предузимање интервентних мера и активности.

4.3. ПОСТУПАЊЕ УСТАНОВЕ У СЛУЧАЈУ ДИСКРИМИНАТОРНОГ ПОНАШАЊА УЧЕСНИКА У ОБРАЗОВАЊУ

Редослед поступања у интервенцији зависи од тога да ли се дискриминаторно понашање припрема, догађа или се догодило.

Редослед поступања у интервенцији је следећи:

- 1) Проверавање добијене информације
- 2) Заустављање дискриминаторног понашања и смиривање учесника
- 3) Обавештавање и позивање родитеља
- 4) Прикупљање релевантних информација и консултације
- 5) Предузимање мера и активности
- 6) Праћење ефеката предузетих мера и активности

4.4. ПОСТУПАЊЕ УСТАНОВЕ У СЛУЧАЈУ ДИСКРИМИНАТОРНОГ ПОНАШАЊА ЗАПОСЛЕНОГ ПРЕМА УЧЕСНИКУ У ОБРАЗОВАЊУ

Редослед поступања у интервенцији зависи од тога да ли се на основу информације дискриминаторно понашање запосленог припрема, догађа или се догодило.

Редослед поступања у интервенцији је:

- 1) Заустављање дискриминаторног понашања
- 2) Смиривање ситуације
- 3) Обавештавање и позивање родитеља
- 4) Подношење пријаве директору установе
- 5) Консултације тима за заштиту
- 6) Обавештавање Министарства – надлежне школске управе,
- 7) Праћење ефеката

Документација, анализа и извештавање

У спровођењу превентивних и интервентних мера и активности установа:

- 1) прати остваривање програма заштите установе;
- 2) евидентира све случајеве дискриминације у установи;
- 3) прати остваривање конкретних планова заштите;
- 4) анализира стање и извештава.

О случајевима дискриминације тим за заштиту води педагошку документацију и евидентира податке о дискриминисаним лицима, извршиоцима дискриминације, догађају, предузетим радњама и др. Педагошку документацију води, чува и анализира за потребе установе психолог или педагог, а изузетно, други члан тима за заштиту кога је одредио директор. Тим за заштиту сачињава извештај два пута годишње, који директор доставља органу управљања, савету родитеља и ученичком парламенту.

5. Програм поступања установе у кризним догађајима

Кризни догађај је у већини случајева непредвидив догађај са потенцијално негативним последицама. Тај догађај и његове последице могу проузроковати значајну штету особама које су непосредно или посредно изложене кризном догађају.

Кризни догађај карактерише број жртава (повређених или настрадалих), материјална штета, психолошке реакције појединца и/или заједнице у целини, као и солидарност у сврху отклањања последица.

Кризни догађаји су:

- Природна смрт детета/ученика;
- Покушај убиства и убиство детета/ученика (у установи или ван ње);
- Покушај самоубиства ученика и самоубиство (у установи или ван ње);
- Природна смрт, самоубиство или убиство запосленог у установи;
- Саобраћајна незгода у којој је повређено или настрадало дете, односно ученик и/или запослени у установи;
- Нестанак детета/ученика;
- Масовно тровање у простору установе;
- Дојава о подметнутој експлозивној направи у установи или терористичком нападу и слично;
- Талачка криза;
- Насиље већих размера (масовне туче, вишеструка убиства, терористички напади);
- Техничко-технолошке опасности (експлозија, изливање, испаравање отровних материја и пожар);
- Природне катастрофе (поплаве, земљотреси, пожари...);
- Епидемија која је обухватила територију/општину на којој се налази установа;
- Други кризни догађаји, у смислу овог правилника.

У случају проглашења ванредне ситуације, односно ванредог стања, установа поступа у складу са прописима који то уређују.

Активност	Носиоци	Време реализације	Начин реализације
Процена снага, капацитета и специфичности установе	Сви запослени	Почетак школске године	Израда инструмената на основу којих ће се вршити процена снага, капацитета и специфичности установе
Израда плана поступања у ситуацијама кризе на основу извршене процене	Чланови тима	Почетак школске године	Дефинисање плана поступања у кризним ситуацијама који садржи: предвиђена безбедна места унутар и изван установе у зависности од кризног догађаја, дефинисан начин алармирања, односно оглашавања и информисања у установи у зависности од врсте кризног догађаја, у складу са евакуационим планом установе. Садржи и план распореда просторија, као и начина означавања свих просторија у установама (ходника, учионица, кабинета и других просторија, са унутрашње и спољашње стране
Стручно усавршавање запослених у циљу развијања компетенција за пружање психосоцијалне подршке, плана евакуације,....	Сви запослени	Током школске године	Организација и похађање семинара
Процена безбедности ученика и запослених и израда плана унапређења	Тим за заштиту ученика од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања; Тим за кризне ситуације	Почетак школске године	Израда инструмената на основу којих ће се вршити процена безбедности у установи

Организација и реализација активности које ће имати за циљ укључивање родитеља у циљу заједничког реаговања и адекватног поступања	Сви запослени	Током школске године	Укључивање родитеља у реализовање предавања и трибина и других активности
Праћење, евалуација и извештавање реализованих активности	Чланови тима	Крај школске године	Евалуација реализованих активности; израда извештаја о реализацији рада Тима

Поступање установе када се деси кризни догађај

Када установа има сазнање да се догодио кризни догађај одмах, а најкасније у року од 24 сата, активира се тим за кризне догађаје, који има следеће задатке:

- прикупљање података, процена потреба и обавештавање надлежних органа;
- успостављање сарадње са спољашњом мрежом заштите;
- сарадња и заједничко деловање са мобилним тимом за кризне интервенције;
- благовремено информисање деце/ученика, родитеља, запослених и медија о догађају;
- психосоцијална подршка деци, ученицима и запосленима;
- израда и реализација плана рада установе у измењеним условима и стабилизација рада у установи;
- организација евентуалних комеморативних активности;
- праћење реализације планова и евалуација;
- вођење документације и извештавање и
- други послови који могу бити од значаја у ситуацијама када се деси кризни догађај.

Поступање установе:

Прикупљање података, процена потреба и обавештавање надлежних органа	Тим прикупља информације о догађају (опис догађаја, место и време када се десио догађај), ко је све погођен кризним догађајем и каква му је помоћ потребна, где се налази и у каквом је стању, као и о томе шта је већ урађено поводом тога у установи. У зависности од врсте/облика кризног догађаја, наредни корак подразумева хитно обавештавање полиције, хитне помоћи, ватрогасне службе, као и других евентуално потребних органа/служби. Неопходно је да запослени у установи поступају у складу са планом поступања у ситуацијама кризе и у зависности од врсте кризног догађаја, и у складу са планом евакуације. Тим за кризне догађаје благовремено информише Министарство просвете, односно надлежну школску управу о догађају, као и предузетим активностима.
Успостављање сарадње са спољашњом мрежом заштите (социјална и здравствена заштита, полиција, јавно тужилаштво, јединица локалне самоуправе, мобилни тим).	На основу прикупљених података, уз обавезу хитног обавештавања спољашње мреже заштите, установа врши процену да ли може да поступа самостално или јој је потребна помоћ и подршка представника спољашње мреже заштите, са којом израђује јединствен план деловања, начин рада и извештавања. У зависности од облика/врсте и степена интензитета кризног догађаја установа процењује кога укључује од спољашње мреже заштите.
Сарадња и заједничко деловање са мобилним тимом за кризне интервенције	Уколико кризни догађај као последицу има најмање троје или више повређених или настрадалих лица, директор је у обавези да одмах по сазнању обавестити Министарство просвете како би се ангажовао интерсекторски мобилни тим за кризне ситуације, који је формиран у складу са Протоколом о поступању приликом суочавања друштва са кризним ситуацијама у оквиру Радне групе Владе Републике Србије ради пружања неопходне подршке. У ситуацијама када поступа мобилни тим, тим за кризне догађаје установе постаје саставни део мобилног тима. Тим за кризне догађаје установе пружа потребне информације мобилном тиму, учествује у заједничком планирању, организацији и реализацији психосоцијалне подршке. У сарадњи са мобилним тимом, тим установе врши праћење и идентификовање деце/ученика и запослених којима је потребна помоћ, пружа прву психолошку помоћ као и друге

	видове подршке.
Благовремено информисање деце/ученика, родитеља, запослених и медија о догађају	Директор установе именује особе задужене за припрему званичних информација за родитеље, ученике, запослене и за медије. Обавештења имају сврху континуираног информисања запослених, родитеља и деце/ученика и медија о најновијим, провереним и тачним информацијама до којих је установа дошла, ради планирања одговарајуће подршке и предузимања других потребних мера (сузбијање гласина и ширења панике); упознавање са могућим тешкоћама, ризицима, изазовима и начинима за њихово превазилажење; упознавање са начинима подршке. Саопштење за медије сачињава се у сарадњи са надлежним службама Министарства
Психосоцијална подршка деци, ученицима и запосленима	Тим за кризне догађаје прати реаговања ученика, родитеља и запослених, идентификује коме је помоћ потребна и у складу са тим организује пружање психосоцијалне подршке. Приликом пружања психосоцијалне подршке као основна интервенција користи се психолошка прва помоћ. У зависности од врсте, интензитета и последица кризног догађаја, тим процењује потребу за укључивањем представника из система здравствене заштите у циљу пружања психосоцијалне подршке и/или укључивање интерсекторског мобилног тима за кризне ситуације.
Израда и реализација плана рада установе у измењеним условима и стабилизација рада у установи	Тим за кризне догађаје у сарадњи са релевантним тимовима установе израђује план рада по измењеном, прилагођеном плану. Неопходно је да начин рада установе буде прилагођен последицама кризног догађаја, могућностима и потребама деце/ученика и запослених у погледу реализације свих школских активности непосредно након кризног догађаја. План рада треба да садржи конкретне активности/мере које установа планира да предузме, носиоце (извршиоце) планираних активности, временску динамику, начин извршења, начини праћења и извештавања. Приликом прављења плана важно је узети у обзир врсту кризног догађаја, број погођених особа, процену даљих ризика, реакцију локалне заједнице и одговарајуће правне аспекте. Након кризног догађаја, неопходно је да установа предузима активности које ће

	водити стабилизацији стања у установи - постепени повратак установе на редован начин рада који је био успостављен пре кризног догађаја уз континуирано праћење понашања деце/ученика и запослених у циљу процене ефеката подршке и предузимања даљих мера. Установа прати реализацију плана и у зависности од тока смиривања кризног догађаја, ревидира план, надопуњује га и коригује.
Организација евентуалних комеморативних активности	У случају кризних догађаја са смртним исходом, тим учествује у организацији и планирању адекватних комеморативних активности.
Праћење реализације плана и евалуација	Неопходно је праћење реализације плана рада (у оквиру плана рада тима за заштиту) у измењеним условима, евентуалне корекције и допуне плана у зависности од процене степена, броја и последица изазваних кризним догађајем и предузетим корацима.
Вођење документације и извештавање	Тим је дужан и да води документацију о спроведеним активностима у вези поступањем у кризној ситуацијом. Извештај о поступању установе доставља се надлежној школској управи, а када су у питању домови ученика, извештај о поступању се доставља и сектору Министарства надлежном за ученички и студентски стандард, у року од 15 дана од наступања периода стабилизације рада у установи.

Када су жртве кризног догађаја деца са хроничним болестима, деца са сметњама у развоју и инвалидитетом, тим за кризне догађаје након идентификације израђује индивидуализоване планове у сарадњи са родитељима и представницима спољашње мреже заштите.

Поступање установа након кризног догађаја

Након реализације плана поступања у кризним догађајима, и успостављања стабилног стања у установи тим за кризне догађаје врши евалуацију спроведених активности и сачињава извештај. Евалуација обухвата: анализу ефеката спроведених мера и активности односно реализацију измењеног плана рада, као и пружање прве психолошке помоћи, са посебним освртом на снаге, изазове и препоруке у реаговању на кризни догађај. На основу евалуације плана реаговања у конкретним ситуацијама, установа даље унапређује план поступања установе у кризним ситуацијама.

Уколико је због кризног догађаја дошло до прекида или извођења наставе у измењеним условима, тим за кризне догађаје у сарадњи са педагошким колегијумом израђује посебан план даље реализације образовно-васпитног рада. Израђени план реализације усваја наставничко веће, док школски одбор доноси одлуку, а сагласност на план даје надлежна школска управа.

Извештај о реализацији посебног плана део је годишњег извештаја о реализацији плана заштите од насиља, злостављања и занемаривања.

Тим за кризне догађаје континуирано прати реаговања деце/ученика и запослених и процењује потребу за психосоцијалном подршком у наредном периоду и у сарадњи са спољашњом мрежом заштите израђује план о њеној реализацији.

Тим за кризне догађаје прати реализацију планова, у сарадњи са спољашњом мрежом заштите процењује степен смиривања ситуације и покреће процес договарања са породицама жртава и повређених о начинима обележавања сећања на догађај (обезбеђивање простора, активности сећања, обележавање годишњица и слично).

6. СЕКЦИЈЕ

6.1. ПРВИ РАЗРЕД

6.1.1.Драмско-рецитаторска секција			
Циљеви	Проширивање и продубљивање вештина, знања и умења; развијање маште ученика; подстицање на стваралачки рад; ослобађање у јавном наступу, учешће ученика у прославама различитих свечаности у школи; ближе упознавање са драмом као сценском уметношћу; подстицање ученика на сценско стваралаштво; оспособљавање за анализу текстова, овладавање вештином глуме, рецитовања, лепог говора, развијање љубави према матерњем језику и лепој речи.		
ТЕМЕ / САДРЖАЈИ	БРОЈ ЧАСОВА	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ	
		АКТИВНОСТИ У ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОМ РАДУ	МЕТОДЕ И ОБЛИЦИ РАДА
Поклони се и почни	4	Упознавање са системом рада, рад на тексту, слушање, уочавање, разговор, упоређивање, самостално закључивање	<u>облици рада:</u> - фронтални, - групни, - рад у пару, - индивидуални <u>методе:</u> - текстуална, - монологска, - дијалогска, - демонстрациона, - игровна, метода ученичких радова (писаних, графичких, практичних)
Причамо најлепше приче	4	упознавање чиниоца изражајног казивања, слушање добрих примера, причање, снимање и анализа сопственог говора, уочавање, вежбе артикулације, динамике	
Припрема програма за Нову годину	8	упознавање основних појмова из позоришне уметности, упознавање занимања која постоје у позоришту, читање, уочавање, разговор, усвајање нових појмова, рад на тексту	
Такмичење у рецитовању	4	одабир песме, анализа песме, увежбавање изражајног, доживљајног и интерпретативног казивања, снимање и анализа сопственог говора	
Такмичење у лепом говору	4	одабир текста, анализа текста, увежбавање правилне артикулације и акцентуације, увежбавање изражајног, доживљајног и интерпретативног казивања, снимање и анализа сопственог говора	
Посета позоришту	2	гледање, анализа, критичка оцена	
Драматизација текста по избору ученика	2	ближе упознавање са одабраним текстом, драматизација текстова вођењем рачуна о елементима глуме и раду на сцени	
Представа за крај школске године	8	одабир драмског текста, подела улога и задужења, проба читања, рад на ликовима, постављање на сцену, израда костима, реквизита и сценографије, одабир музике, осмишљавање и увежбавање кореографије, осмишљавање и израда плаката	
Укупно	36		

6.1.2. Математичка секција

Циљеви	Један од предмета за који ученици често кажу да је најтежи је математика. Ова секција је начин да се кроз занимљива предавања, радионице, игре, квизове и сл. математика представи на начин који се не среће често на редовним часовима. Циљ нам је да развијемо и одржимо интересовање за учење математике. Намењена је свим ученицима који то желе без обзира на успех и способности. Математичка секција има за циљ популаризацију математике, развијање интересовања и такмичарског духа код ученика, помоћ ученицима обдареним за математику у припреми за такмичења.		
ТЕМЕ / САДРЖАЈИ	БРОЈ ЧАСОВА	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ	
		АКТИВНОСТИ У ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОМ РАДУ	МЕТОДЕ И ОБЛИЦИ РАДА
ОДНОСИ У ПРОСТОРУ	10	Решавање задатака из области односи у простору	Методе: демонстративна, монолошка, дијалошка, писних радова, посматрање, текстуална метода.
ГЕОМЕТРИЈСКЕ ЗАВРЗАМЕ	6	Решавање задатака из области геометрије	
МЕРЕЊЕ И МЕРЕ	4	Решавање задатака из области мерења и мера дужине	
ОРИГАМИ	4	Упознавање са вештином оригами, начини креирања модела од папира	
СУДОКУ	4	Решавање логичких загонетки у облику квадратне решетке	
ЗАНИМЉИВИ ЗАДАЦИ	8	Решавање занимљивих задатака	Облици рада: фронтални, у пару, групни и индивидуални облик рада.
Укупно	36		

6.1.3. Шаховска секција

Циљеви	Овладавањеосновним законитостима и принципимашаховске игре ради формирањарадних навика, савесности, истрајности, упорности, уредности, радозналости, креативности, оригиналности и спремности насарадњу уз уважавање туђег мишљења и начела лепог понашања, а нарочито да код ученика и ученицаизгради културу рада, дасерадобавља у одређеновреме у предвиђеном радном простору, као и дасе развијасвесна потреба дасезапочети посао доврши до краја.		
ТЕМЕ / САДРЖАЈИ	БРОЈ ЧАСОВА	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ	
		АКТИВНОСТИ У ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОМ РАДУ	МЕТОДЕ И ОБЛИЦИ РАДА
Уводни час	1	Упознавањесациљевима и задацимапрограма и начином рада.	Методе: демонстративна, монолошка, дијалошка,
Отварање	4	Отварање као почетни део игре. Циљеви игре у отварању. Основне смернице игре у отварању. Општаправилаи игре у отварању	

		Подела отварања: -отворене игре; -полуотворене игре; -затворене игре.	писних радова, посматрање, текстуална метода. Облици рада: фонтални, у пару, групни и индивидуални облик рада.
Основна стратегија - шаховски лавиринти	2	Примери "шаховског лавиринта" са задржаним шаховским краљем; Примери "шаховског лавиринта" са задржаним шаховским краљем.	
Средишњица	5	Основе средишњице и њен значај. Основни начини мишљења у средишњици: -планирање (стратешко размишљање); - конкретна игра (тактичко размишљање).	
Завршница	6	Краљ и две лаке фигуре против усамљеног краља: -матирање усамљеног краља помоћу дваловца (комплетан поступак матирања); -мат усамљеном краљу помоћу ловца и скакача (саморазматрање завршне слике); - немогућност матирања усамљеног краља помоћу два скакача (саморазматрање завршне слике). Краљ и пешак против краља (К+П:К): -промоција коначног добитка партије; - правило квадрата; -правило једноставне опозиције; - коришћење правила опозиције да би се ремизирао или добила завршница К+П:К; - ивични пешак као посебан случај	
Такмичарски мотиви	10	Двоструки напад и двојни удар (основни примери); -везивање и одвезивање фигура (основни примери); -откривени и двоструки шах (основни примери); -угушени мат (основни примери).	
Одигравање партија	8	Турнир ученика (4 школска часа). Симуланска предметна наставника против ученика. Подврска шаха.	
Укупно	36		

6.2. ДРУГИ РАЗРЕД

6.2.1.Драмско – рецитаторска секција

Циљеви	Проширивање и продубљивање вештина, знања и умења; развијање маште ученика; подстицање на стваралачки рад; ослобађање у јавном наступу, учешће ученика у прославама различитих свечаности у школи; ближе упознавање са драмом као сценском уметношћу; подстицање ученика на сценско стваралаштво; оспособљавање за анализу текстова, овладавање вештином глуме, рецитовања, лепог говора, развијање љубави према матерњем језику и лепој речи.		
ТЕМЕ / САДРЖАЈИ	БРОЈ ЧАСОВА	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ	
		АКТИВНОСТИ У ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОМ РАДУ	МЕТОДЕ И ОБЛИЦИ РАДА
Проучавање драмских текстова	2	рад на тексту, слушање, читање, уочавање, разговор, упоређивање, самостално закључивање, размењивање сопствених знања и мишљења, истраживање	<u>облици рада:</u> - фронтални, - групни, - рад у пару, - индивидуални <u>методе:</u> - текстуална, - монологска, - дијалогска, - демонстрациона, - игровна, метода ученичких радова (писаних, графичких, практичних)
Основни појмови из позоришне уметности	1	упознавање основних појмова из позоришне уметности, упознавање зани-мања која постоје у позоришту, читање, уочавање, разговор, усвајање но-вих појмова, рад на тексту	
Чиниоци изражајног казивања	3	упознавање чиниоца изражајног казивања, слушање добрих примера, читање, снимање и анализа сопственог говора, уочавање, вежбе артикулације, динамике	
Такмичење у рецитовању	4	одабир песме, анализа песме, увежбавање изражајног, доживљајног и интерпретативног казивања, снимање и анализа сопственог говора	
Такмичење у лепом говору	4	одабир текста, анализа текста, увежбавање правилне артикулације и акцентуације, увежбавање изражајног, доживљајног и интерпретативног казивања, снимање и анализа сопственог говора	
Посета позоришту	2	гледање, анализа, критичка оцена	
Писање сценских дела (драматизација)	2	ближе упознавање одлика књижевних родова, драматизација текстова вођењем рачуна о елементима глуме и раду на сцени	
Свети Сава – наша слава	4	одабир или писање пригодних текстова, пробе читања, увежбавање извођења на сцени, израда костима, реквизита и сценографије, одабир музике	
Прослава Дана школе	4	одабир или писање пригодних текстова, пробе читања, увежбавање извођења на сцени, израда костима, реквизита и сценографије, одабир музике	
Учешће на неком од фестивала дечијег драмског стваралаштва	10	одабир драмског текста, подела улога и задужења, пробе читања, рад на ликовима, постављање на сцену, израда костима, реквизита и сценографије, одабир музике, осмишљавање и увежбавање кореографије, осмишљавање и израда плаката	

Укупно	36		

6.2.2. Математичка секција			
Циљеви	Један од предмета за који ученици често кажу да је најтежи је математика. Ова секција је начин да се кроз занимљива предавања, радионице, игре, квизове и сл. математика представи на начин који се не среће често на редовним часовима. Циљ нам је да развијемо и одржимо интересовање за учење математике. Намењена је свим ученицима који то желе без обзира на успех и способности. Математичка секција има за циљ популаризацију математике, развијање интересовања и такмичарског духа код ученика, помоћ ученицима обдареним за математику у припреми за такмичења.		
ТЕМЕ / САДРЖАЈИ	БРОЈ ЧАСОВА	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ	
		АКТИВНОСТИ У ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОМ РАДУ	МЕТОДЕ И ОБЛИЦИ РАДА
МАТЕМАТИЧКЕ МОЗГАЛИЦЕ	10	Решавање проблемских задатака	Методе: демонстративна, монолошка, дијалошка, писних радова, посматрање, текстуална метода.
ГЕОМЕТРИЈСКЕ ЗАВРЗЛАМЕ	6	Решавање задатака из области геометрије	
МЕРЕЊЕ И МЕРЕ	4	Решавање задатака из области мерења и мера дужине	
ЗНАМЕНИТИ МАТЕМАТИЧАРИ	6	Упознавање живота и рада неких знаменитих математичара	
РЕШАВАЊЕ ЗАДАТАКА СА РАНИЈИХ ТАКМИЧЕЊА	10	Увид у задатке са ранијих такмичења и решавање	Облици рада: фронтални, у пару, групни и индивидуални облик рада.
ЗАНИМЉИВИ ЗАДАЦИ		Решавање занимљивих задатака	
Укупно	36		

6.2.3. Шаховска секција

Циљеви	Овладавање основним законитостима и принципима шаховске игре ради формирања радних навика, савесности, истрајности, упорности, уредности, радозналости, креативности, оригиналности и спремности на сарадњу у уважавању туђег мишљења и начелалепогпонашања, а нарочито да код ученика и ученица изгради културу рада, дасерадобавља у одређено време у предвиђеном радном простору, као и дасера развија савесна потреба дасера почети посаодврши до краја.		
ТЕМЕ / САДРЖАЈИ	БРОЈ ЧАСОВА	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ	
		АКТИВНОСТИ У ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОМ РАДУ	МЕТОДЕ И ОБЛИЦИ РАДА
Уводни час	1	Упознавање са циљевима и задацима програма и начином рада.	Методе: демонстративна, монолошка, дијалошка, писних радова, посматрање, текстуална метода. Облици рада: фронтални, у пару, групни и индивидуални облик рада.
Отварање	4	Отварање као почетни део игре. Циљеви игре у отварању. Основне смернице игре у отварању. Општа правила игре у отварању. Подела отварања: -отворене игре; -полуотворене игре; -затворене игре.	
Основне стратегије - шаховски лавиринти	2	Примери "шаховског лавиринта" са задатком дасе да шахов противничком краљу; Примери "шаховског лавиринта" са задатком дасе да мат противничком краљу.	
Средишњица	5	Основне средишњице и њен значај. Основни начини мишљења у средишњици: -планирање (стратешко размишљање); -конкретна игра (тактичко размишљање).	
Завршница	6	Краљ и двелаке фигуре противусамљеног краља: -матирање усамљеног краља помоћу дваловца (комплетан поступак матирања); -матусамљеног краља помоћу ловца и скакача (саморазматрање завршних слика); -немогућност матирања усамљеног краља помоћу дваскакача (саморазматрање завршних слика). Краљ и пешак против краља (К+П:К): -промоција као начин добитка партије; -правило квадрата; -правило једноставне опозиције; -коришћење правила опозиције да би се ремизирала или добила завршница К+П:К; -ивични пешак као посебан случај	
Такмичарски мотиви	10	Двоструки напад и двојни удар (основни примери); -везивање и одвезивање фигура (основни примери); -откривени и двоструки шах (основни примери); -угушени мат (основни примери).	
Одигравање партија	8	Турнир ученика (4 школска часа). Симултанка предметног наставника против ученика. Подврсте шаха.	

Укупно	36		

6.3. ТРЕЋИ РАЗРЕД

6.3.1. Драмско-рецитаторска секција			
Циљеви	Проширивање и продубљивање вештина, знања и умења, развијање маште ученика; подстицање на стваралачки рад; ослобађање од треме у јавном наступу, учешће ученика у прославама различитих свечаности у школи и ван ње, ближе упознавање са драмом као сценском уметношћу, подстицање ученика на сценско стваралаштво; оспособљавање за анализу текстова, овладавање вештином глуме, рецитовања, лепог говора, развијање љубави према матерњем језику и лепој речи.		
ТЕМЕ / САДРЖАЈИ	БРОЈ ЧАСОВА	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ	
		АКТИВНОСТИ У ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОМ РАДУ	МЕТОДЕ И ОБЛИЦИ РАДА
Проучавање драмских текстова	2	Рад на тексту, слушање, читање, уочавање, разговор, упоређивање, самостално закључивање, размењивање сопствених знања и мишљења, истраживање	*Облици рада: Фронтални, групни, индивидуални, у пару *Методе рада:: Текстуална, монолошка, дијалошка, демонстративна, игровна Метода ученичких радова (писаних, графичких, практичних)
Основни појмови из позоришне уметности	1	Упознавање основних појмова из позоришне уметности, упознавање занимања која постоје у позоришту, читање, уочавање, разговор, усвајање нових појмова, рад на тексту	
Чиниоци изражајног казивања	3	Упознавање чиниоца изражајног казивања, слушање добрих примера, читање, снимање и анализа сопственог говора, уочавање вежбе артикулације, динамике	
Такмичење у рецитовању	5	Одабир песме, анализа песме, увежбавање изражајног, доживљајног и интерпретативног казивања, снимање и анализа сопственог говора	
Такмичење у лепом говору	5	Одабир текста, анализа текста, увежбавање правилне артикулације и акцентуације, увежбавање изражајног, доживљајног и интерпретативног казивања, снимање и анализа сопственог говора	
Посета позоришту	2	Гледање, анализа, критичка оцена	
Драматизација	2	Ближе упознавање одлика књижевних родова, драматизација текстова, вођењем рачуна о елементима глуме и раду на сцени	
Свети Сава – наша слава	2	Одабир пригодних текстова, пробе читања, увежбавање извођења на сцени, одабир музике, костима, реквизита, сценографије	

Учешће на неком од фестивала дечијег драмског стваралаштва	10	Одабир драмског текста, подела улога и задужења, пробе читања, увежбавање извођења на сцени, израда костима, реквизита и сценографије, одабир музике	
Приредба за крај школске године	4	Одабир драмског текста, рецитација, подела улога, пробе читања и увежбавања извођења на сцени, израда сценографије и одабир музике	
Укупно	36	.	

6.3.2.Математичка секција			
Циљеви	Проширивање, продубљивање и увежбавање наставних садржаја, ради лакше примене својства рачунских операција, израза, састављања и тачног израчунавања вредности израза са више операција, решавање сложених проблемских задатака помоћу једначина, израчунавање обима правоугаоника, квадрата и троугла,		
ТЕМЕ / САДРЖАЈИ	БРОЈ ЧАСОВА	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ	
		АКТИВНОСТИ У ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОМ РАДУ	МЕТОДЕ И ОБЛИЦИ РАДА
Занимљиви задаци	4	Чита, уочава, издваја битно од небитног и решава.	*Облици рада: Индивидуални, фронтални, групни, у пару *Методе рада: Демонстративна, интерактивна, истраживачка, илустративна, хеуристичка
Магични квадрати	4	Чита, уочава, прати стрелице на основу правила у магичним квадратима и решава.	
Једначине	5	Чита, уочава место непознатог броја, примењује правило израчунавања непознатог броја, решава и проверава тачност једначине.	
Неједначине	4	Уочава и прави разлику између једначина и неједначина, тражи, налази решења и на крају проверава тачност решења у датој неједначини.	
Решавање проблемских задатака	3	Чита, уочава битно у задатку, поставља проблем и решава га.	
Решавање израза са више операција	3	Чита, уочава израз и редослед операција по важности, а затим рачуна примењујући правило рачунања у изразу са више операција.	
Мерење и мере	4	Примењује правила претварања већих мерних јединица у мање, уочава и решава задатке примењујући стечено знање.	
Обим правоугаоника, квадрата и	4	Чита, уочава и решава примењујући формуле за	

троугла		израчунавање обима правоугаоника, квадрата и троугла.	
Проблеми кретања	3	Чита, уочава, издваја битно од небитног и решава.	
Разломци	2	Примењује стечено знање о разломцима и решава.	
Укупно	36		

6.4. ЧЕТРВТИ РАЗРЕД

6.4.1. Драмско-рецитаторска секција			
Циљеви	Проширивање и продубљивање вештина, знања и умења; развијање маште ученика; подстицање на стваралачки рад; ослобађање у јавном наступу, учешће ученика у прославама различитих свечаности у школи; ближе упознавање са драмом као сценском уметношћу; подстицање ученика на сценско стваралаштво; оспособљавање за анализу текстова, овладавање вештином глуме, рецитовања, лепог говора, развијање љубави према матерњем језику и лепој речи.		
ТЕМЕ / САДРЖАЈИ	БРОЈ ЧАСОВА	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ	
		АКТИВНОСТИ У ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОМ РАДУ	МЕТОДЕ И ОБЛИЦИ РАДА
Проучавање драмских текстова	2	рад на тексту, слушање, читање, уочавање, разговор, упоређивање, самостално закључивање, размењивање сопствених знања и мишљења, истраживање	<u>облици рада:</u> - фронтални, - групни, - рад у пару, - индивидуални <u>методе:</u> - текстуална, - монологска, - дијалогска, - демонстрациона, - игровна,
Основни појмови из позоришне уметности	1	упознавање основних појмова из позоришне уметности, упознавање зани-мања која постоје у позоришту, читање, уочавање, разговор, усвајање но-вих појмова, рад на тексту	
Чиниоци изражајног казивања	3	упознавање чиниоца изражајног казивања, слушање добрих примера, читање, снимање и анализа сопственог говора, уочавање, вежбе артикулације, динамике	
Такмичење у рецитовању	4	одабир песме, анализа песме, увежбавање изражајног, доживљајног и интерпретативног казивања, снимање и анализа сопственог говора	
Такмичење у лепом говору	4	одабир текста, анализа текста, увежбавање правилне артикулације и акцентуације, увежбавање изражајног, доживљајног и интерпретативног казивања, снимање и анализа сопственог говора	
Посета позоришту	2	гледање, анализа, критичка оцена	
Писање сценских дела	2	ближе упознавање одлика књижевних родова, драматизација	

(драматизација)		текстова вођењем рачуна о елементима глуме и раду на сцени	
Свети Сава – наша слава	4	одабир или писање пригодних текстова, пробе читања, увежбавање извођења на сцени, израда костима, реквизита и сценографије, одабир музике	
Прослава Дана школе	4	одабир или писање пригодних текстова, пробе читања, увежбавање извођења на сцени, израда костима, реквизита и сценографије, одабир музике	
Учешће на неком од фестивала дечијег драмског стваралаштва	10	одабир драмског текста, подела улога и задужења, пробе читања, рад на ликовима, постављање на сцену, израда костима, реквизита и сценогра-фије, одабир музике, осмишљавање и увежбавање кореографије, осмишљавање и израда плаката	
Укупно	36		

6.4.2.Математичка секција			
Циљеви	Циљ математичке секције у четвртом разреду је пружање нових, додатних садржаја ученицима који су савладали програм редовне наставе, а показују интересовање за нове садржаје..		
ТЕМЕ / САДРЖАЈИ	БРОЈ ЧАСОВА	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ	
		АКТИВНОСТИ У ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОМ РАДУ	МЕТОДЕ И ОБЛИЦИ РАДА
Скуп природних бројева	5	-Уочавање даровитих ученика који брже напредују, организација рада према склоностима, способностима и интересовањима, извођење наставе, праћење и подстицање ученика на даљи рад;	<u>облици рада:</u> ■ фронтални, ■ групни, ■ рад у пару, ■ индивидуални
Проблемски задаци	4		
Магичне шеме	3		
Нумерација	3		
Дешифровање рачунских операција	4		
Решавање задатака помоћу једначина, табела, дијаграма,погача	4	- Усмена и писмена провера постигнућа ученика, вођење педагошке документације. Остварени резултати на такмичењима (школско, општинско, окружно, Републичко такмичење из математике).	<u>методе:</u> ■ текстуална, ■ монолошка, ■ дијалогска, ■ демонстрациона, ■ игровна,
Геометријске фигуре и њихови међусобни односи	5		

Мерење и мере	5		метода ученичких радова (писаних, графичких, практичних),
Израда семинарских радова	3		
Укупно	36		

6.5. Српски језик

6.5.1. Драмска секција

Циљеви	-Упознавање са културом драмског стваралаштва и истраживања; - Развијање стваралачке способности, опажања, размишљања и слободног изражавања; - Богађење и развијање маште и креативног начина мишљења; - Развијање способности за концентрацију и способности за јавне наступе; - Стицање способности лепог и креативног импровизованог изражавања; - Подстицање интересовања за истраживање.		
ТЕМЕ / САДРЖАЈИ	БРОЈ ЧАСОВА	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ	
		АКТИВНОСТИ У ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОМ РАДУ	МЕТОДЕ И ОБЛИЦИ РАДА
Формирање секције	1	Упознавање са циљевима и задацима секције, договор о начину рада.	Облици рада: - Фронтални; - Групни; - Рад у пару; - Индивидуални. Методе: - Текстуална; - Монолошка; - Дијалозна; - Демонстрациона; - Игровна, - Метода ученичких радова.
Доношење плана рада за текућу школску годину	1	Избор комада за припрему.	
Проучавање текста	1	Разговор о садржају и току драмске радње у делу; утврђивање теме и идејне основе; сукоби у драмској радњи; ликови у делу (изглед, поступци, карактерне особине, биографија ликова, промена ликова у току радње и др.).	
Основни појмови у вези са позоришном уметношћу	2	Драма, глумац и сцена; сценографија, костими, шминка; режија као средство изражавања; рад редитеља са глумцима на представи.	
Гледање позоришног дела	2	Утврђивање и додела истраживачких задатка за посматрање, нпр. текста, режије, глуме, костима, светла, музике и др.	

Обнављање представе која је припремана у претходној години	3	Проба раније припреманог комада; корекције и нова решења.	
Ревизија новог текста	3	Подешавање текста новог комада за потребе представе; скраћивање, проширивање.	
Подела улога	3	Одабир глумаца који ће својом појавом и темпераментом одговарати улози коју ће тумачити.	
Читалачка проба (рад за столом)	1	Чита се и проверава текст након чега редитељ излаже своју главну замисао представе и схватање ликова, а онда се остали укључују у дискусију.	
Читалачке пробе	4	Корекције у акценту, артикулацији, мимици, вежбе слушања док други говори – погледом, изразом лица, покретом, целим бићем.	
Распоредне пробе	5	Груписање лица и ствари на сцени, вежбе покрета и гестова, сценске радње, вежбе ритма и темпа.	
Теоријско упознавање говорне уметности	1	Из историје позоришта и драме.	
Квиз такмичење	1	Из историје позоришне уметности код нас и у свету.	
Распоредне пробе	3	Вежбе акцента и паузе (тзв. маркирање); звучни и други ефекти; израда и постављање комплетног декора; прављење костима и маски.	
Генерална проба и проба пред наступ (тзв. хладна проба)	3	Извођење представе на сцени.	
Премијера	1	Након премијере разговор о представи – о њеним добрим и лошим странама, као и о могућој корекцији.	
Разматрање извештаја о раду секције	1	Изношење мишљења о активностима које су реализоване у току школске године, евалуација циљева секције и појединачних активности. Предлагање чланова секције за похвале и награде.	
Укупно			

*Реприза, представа за мештане; гостовање секције са представом у другој школи; учешће на школској свечаности поводом Дана школе; припрема за такмичење у беседништву; такмичење у беседништву; сусрет са истакнутим глумцем или режисером; слушање снимка радио-драме; стваралчки писмени рад: писање сценских дела – игроказа, дијалога, драматизација.

6.5.2. Литерарна секција

Циљеви	Подстицање ученика за креативан и стваралачки рад, као и развијање интересовања за интелектуално размишљање, посматрање и истраживање појединих области. Оспособљавање ученика за креативно писање кроз читање и анализу разних књижевних текстова који нису у плану редовне наставе. Охрабривање ученика за смелије стваралачке подухвате, подстицање истраживачких активности и стваралачког посматрања свакодневице, неговање читалачких навика и читалачке радозналости, гајење љубави према лепом казивању и правилном изражавању. Оснаживање ученичких компетенција за самостално књижевно стваралаштво. Утврђивање и продубљивање знања стечених на редовној настави из разних предмета.		
ТЕМЕ / САДРЖАЈИ	БРОЈ ЧАСОВА	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ	
		АКТИВНОСТИ У ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОМ РАДУ	МЕТОДЕ И ОБЛИЦИ РАДА
Организовање рада секције	1	Доношење плана и програма рада, договор око активности и подела задужења.	Облици рада: - Фронтални; - Групни; - Тимски; - Рад у пару; - Индивидуални. Методе рада: - Монолошка; - Дијалoшка; - Текстуална; - Илустрaтивно-демонстрaтивна; - Игровна; - Методa писаних радова.
Посета школској библиотеци	1	Упознавање са радом библиотеке, библиотечком грађом, распоредом фондова и проналажење пута до потребних информација.	
Стваралачки покушаји у претходном периоду	3	Читање самосталних радова чланова секције, анализа текстова са дискусијом. Давање смерница за корекцију, савета за даље стварање. Одабир најуспелијих радова за излагање на паноу.	
Читалачки клуб	6	У оквиру ове активности, одабирају се књижевна дела према интересовањима ученика која ће бити анализирана на часовима секције. Ученици према договору и плану припремају своја излагања о делу, дискутује се о разним аспектима дела и износе закључци. Упоредјују се теме, мотиви, језик и стил књижевних дела. Издвајају се непознате речи и речи које ученици ретко користе у свакодневном говору, а затим ученици смишљају контексте у којима ће те речи употребити и записују их (прозни текстови или текстови у стиху, римовани текстови). Текстови се читају и анализирају, а уједно се дају смернице за корекцију.	
Истраживање језичког блага	4	Истраживање лексике одређеног друштвеног слоја/подручја/писца према интересовањима ученика. Прикупљање грађе, припремање за презентацију и анализу прикупљене грађе и дискусија о закључцима.	
Стваралачки покушаји	5		

		Писање самосталних прозних и радова у стиху на различите теме. Припремање за учешће на актуелним конкурсима у вези са литерарним стваралаштвом. Читање, анализа и дискусија о радовима. Давање смерница за корекцију и усавршавање књижевног израза.	
Књижевни сусрети	4	Припремање за учешће на књижевним вечерима/тематским вечерима у организацији школе или сарадњом са другим школским секцијама и локалном заједницом. Одабир ученичких самосталних радова који ће бити прочитани том приликом, или одабир неког другог књижевног текста и припремање његовог изражајног казивања.	
Школске приредбе	6	Учешће чланова литерарне секције у организацији и реализацији школских приредби поводом Дана школе, прослава школске славе, завршетак школске године, новогодишње приредбе... У зависности од интересоваа, способности и мотивисаности ученика, пише се сценарио за приредбу или се ученици припремају за говорење својих литерарних радова у склопу приредбе, у сарадњи са члановима других школских секција.	
Уређивање школског паноа	5	Осмишљавање изгледа паноа према интересовањима ученика – презентовање рада литерарне секције (припремање садржаја којим ће бити представљено оно чиме су се ученици бавили на часовима секције); изложба самосталних ученичких радова (одабир радова сваког члана секције који ће бити изложени на паноу); приказ стваралаштва једног писца/песника (одабир аутора, истраживање и прикупљање података о животу и раду писца, осмишљавање изгледа и сегмената паноа, израда садржаја паноа); приказ једног или више књижевних дела (одабир књижевног дела, осмишљавање начина приказа, израда сегмената паноа).	
Анализа рада литерарне секције	1	Изношење мишљења о активностима које су реализоване у току школске године, евалуација циљева секције и појединачних активности. Предлагање чланова секције за похвале и награде.	
Укупно	36		

6.6. Биологија

6.6.1. Еколошка секција			
Циљеви	Циљ овог програма је подизање свести код ученика о очувању и унапређењу животне средине. Својим активностима, додатно оснажују програм заштите животне средине.		
ТЕМЕ / САДРЖАЈИ	БРОЈ ЧАСОВА	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ	
		АКТИВНОСТИ У ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОМ РАДУ	МЕТОДЕ И ОБЛИЦИ РАДА
Едукација	12	Огледни часови, предавања, радионице, трибине о важним темама загађивања и заштите животне средине	Наставници, ученици (родитељи, научни радници)
Истраживање и анализа података	12	Праћење и анализа количине отпада који се одложи у току радне недеље Праћење и анализа загађености воде, ваздуха, земљишта Мерење и анализа потрошње воде и електричне енергије у току месеца	
Друштвена ангажованост и хуманитарни рад	12	Промоција науке кроз дечје радионице на еколошке теме Друштвене акције: „Један ресурс, много потрошача“, „Мисли глобално, делуј локално“, „Сат за планету“ Озелењавање школског простора Пројекти Пројектни дан, 5. јун Обележавање значајних еколошких датума Учешће у хуманитарним акцијама сакупљање чепова и лименки за рециклажу Израда предмета од рециклираног материјала	

		Израда лифлета у циљу промоције одговорног односа према животној средини	
Укупно	36		

6.7. Физичко и здравствено васпитање

6.7.1 Секција кошарка			
Циљеви	Циљ секције је да ученици задовоље своја интересовања везана за кошарку, своју потребу за стицањем знања, потребу за бављењем спортом као интегралним делом физичке културе и настојање да стечена знања примењују у животу (стварање трајне навике за бављење спортом и учешћем на такмичењима).		
ТЕМЕ / САДРЖАЈИ	БРОЈ ЧАСОВА	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ	
		АКТИВНОСТИ У ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОМ РАДУ	МЕТОДЕ И ОБЛИЦИ РАДА
Елементи технике: усвајање основног става и кретање у ставу, техника „дриблинга“ и врсте, контрола лопте	4	усвајање основног става и кретање у ставу, обука контролисања лопте обема рукама, у месту и у кретању, развој fine моторике шаке и координације покрета, обучавања кошаркашког дриблинга; дриблинг у месту једном руком у ставу, пребацивање лопте из руке у руку, полазак у дриблинг: укрштени полазак, праволинијски дриблинг	■ фронтални, ■ индивидуални, ■ групни, ■ рад у пару, тројкама, ■ тимски рад, *метод усменог излагања -вербални (монологшка, дијалогшка), *демонстративна метода, *илустративна, *практичан рад, *игровне активности,
Елементи технике: вођење, хватање и додавање лопте	6	обука , вежбање и усавршавање вођења, хватања и додавања лопте, у месту и у кретању	
Елементи технике: врсте шутева (са земље, из корака, скок шут, улаз-двокорак, хорог, слободна бацања)	8	Обука, вежбање и усавршавање основних шутева са земље из места и корака, скок шут, леви и десни улаз-двокорак, хорог, њихова примена у игри	
Елементи технике: комбинација елемената технике у тактичке целине	3	обука , вежбање, усавршавање и примене различитих врста дриблинга, шутева, вођења и додавања лопте у различитим условима и ситуацијама на терену	
Тактика: одбране и напада	6	упознавање са тактиком одбране и напада, комбинација елемената технике у тактичке целине и њихова практична примена у игри	

Правила игре, њихова примена у пракси	4	пружање неопходних знања из кошарке (принципи технике, начин вежбања-тренирања, стицање основних и продубљених тактичких знања, правила такмичења у спорту) и њихова примена у пракси	*тренажне методе (континуирани, понављајући, интервелни метод, кружни тренинг)
Развој и одржавање специфичних моторичких способности које су нарочито значајне за успешно бављење кошарком	током часова	усмерени развој основних моторичких способности, првенствено брзине, снаге, издржљивости, скочности и координације, подстицање раста, развоја и утицање на правилно држање тела	
Задовољавање социјалних потреба за потврђивањем и групним поистовећењем ученика кроз спорт и неговање етичких вредности према учесницима у такмичењима	током часова	стварање услова за социјално прилагођавање ученика за колективни рад, формирање морално-вољних квалитета,	
Подстицање стваралаштва ученика у спорту (у домену технике, тактике и такмичења)	5	откривање даровитих и талентованих ученика за одређени спорт и њихово подстицање за бављење спортом	
Укупно	36		

6.7.2 Секција одбојка

Циљеви	Циљ секције је да ученици задовоље своја интересовања везана за одбојку, своју потребу за стицањем и усавршавањем знања, потребу за бављењем спортом као интегралним делом физичке културе и настојање да стечена знања примењују у животу (стварање трајне навике за бављење спортом и учешћем на такмичењима).		
ТЕМЕ / САДРЖАЈИ	БРОЈ ЧАСОВА	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ	
		АКТИВНОСТИ У ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОМ РАДУ	МЕТОДЕ И ОБЛИЦИ РАДА
Елементи технике: додавање лопте прстима и чекићем	6	обука и увежбавање пријема и додавања лопте прстима и чекићем	■ фронтални, ■ индивидуални, ■ групни, ■ рад у пару, тројкама, кругу
Елементи технике: сервис, пријем сервиса	4	обука и увежбавање сервиса (школског, тенис сервиса, лелујавог, бочног) и пријема сервиса,	
Елементи технике: смеч, блок,	5	обука и увежбавање смеча и одбране од смеча, блок	

заштита блока		(јединични, двојни, тројни), заштита блока (поваљка, сун)	■ тимски рад, *метод усменог излагања -вербални (молошка, дијалогска), *демонстративна метода, *илустративна, *практичан рад, *игровне активности, *тренажне методе (континуирани, понављајући, интервелни метод, кружни тренинг)
Елементи технике: пенал, алма, куване лопте	4	обука, увежбавање и примене различитих врста поентирања у различитим условима и ситуацијама (пенал, алма, кување)	
Тактика (6:0, 5:1, 4:2), примена у игри	5	узнавање са тактиком одбране и напада, учење и усавршавање основних и сложених елемената тактике одбојке	
Правила игре, њихова примена у пракси	5	пружање неопходних знања из одбојке (принципи технике, начин вежбања-тренирања, стицање основних и продубљених тактичких знања, правила такмичења у спорту) и њихова примена у пракси	
Развој и одржавање специфичних моторичких способности које су нарочито значајне за успешно бављење одбојком	3	усмерени развој основних моторичких способности, првенствено брзине, снаге, скочности и координације, подстицање раста, развоја и утицање на правилно држање тела	
Задовољавање социјалних потреба за потврђивањем и групним поистовећењем ученика кроз спорт и неговање етичких вредности према учесницима у такмичењима	2	стварање услова за социјално прилагођавање ученика за колективни рад, формирање морално-вољних квалитета,	
Подстицање стваралаштва ученика у спорту (у домену технике, тактике и такмичења), кроз разна такмичења	2	откривање даровитих и талентованих ученика за одређени спорт и њихово подстицање за бављење спортом	
Укупно	36		

6.7.3 Секција рукомет

Циљеви	Циљ секције је да ученици задовоље своја интересовања везана за рукомет, своју потребу за стицањем знања, потребу за бављењем спортом као интегралним делом физичке културе и настојање да стечена знања примењују у животу (стварање трајне навике за бављење спортом и учешћем на такмичењима).		
ТЕМЕ / САДРЖАЈИ	БРОЈ ЧАСОВА	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ	
		АКТИВНОСТИ У ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОМ РАДУ	МЕТОДЕ И ОБЛИЦИ РАДА
Елементи технике: став у одбрани и нападу, кретање у ставу, контрола лопте	1	усвајање основног става и кретање у ставу, обука контролисања лопте обеа рукама, у месту и у кретању, развој фине моторике шаке и координације покрета	■ фронтални, ■ индивидуални, ■ групни, ■ рад у пару, тројкама, ■ тимски рад, *метод усменог излагања -вербални (монологшка, дијалогшка), *демонстративна метода, *илустративна, *практичан рад, *игровне активности, *тренажне методе (континуирани, понављајући, интервелни метод, кружни тренинг)
Елементи технике: вођење, хватање и додавање лопте	3	обука и усавршавање вођења, хватања и додавања лопте, у месту и у кретању	
Елементи технике: врсте шутева (са земље, из корака, скок шут, бочни «шасе» шут, трокорак)	7	обука и усавршавање основних шутева са земље из места и корака, скок шут, њихова примена у игри	
Елементи технике: финте (шута, кретања, у јачу и слабију страну, «пресвлачење»)	3	обука, усвајање и усавршавање „лажног“ шута и основних финти, коришћење финти шута и кретања у игри	
Елементи технике: комбинација елемената технике у тактичке целине	7	обука, усавршавање и примене различитих врста шутева, вођења и додавања лопте у различитим условима и ситуацијама на терену	
Тактика: одбране и напада (6:0,5:1,4:2, 3:2:1)	6	упознавање са тактиком одбране и напада, комбинација елемената технике у тактичке целине и њихова практична примена у игри	
Правила игре, њихова примена у пракси	6	пружање неопходних знања из рукомета (принципи технике, начин вежбања-тренирања, стицање основних и продубљених тактичких знања, правила такмичења у спорту) и њихова примена у пракси	
Развој и одржавање специфичних моторичких способности које су нарочито значајне за успешно бављење рукометом	током свих часова	усмерени развој основних моторичких способности, првенствено брзине, снаге, издржљивости, скочности и координације, подстицање раста, развоја и утицање на правилно држање тела	
Задовољавање социјалних потреба за потврђивањем и групним поистовећењем ученика кроз спорт и неговање етичких вредности према учесницима у такмичењима	током свих часова	стварање услова за социјално прилагођавање ученика за колективни рад, формирање морално-вољних квалитета,	
Подстицање стваралаштва ученика у спорту (у домену технике, тактике и такмичења)	3	откривање даровитих и талентованих ученика за одређени спорт и њихово подстицање за бављење спортом	
Укупно	36		

6.7.4. Секција стони тенис

Циљеви	Циљ секције је да ученици задовоље своја интересовања везана за стони тенис, своју потребу за стицањем знања, потребу за бављењем спортом као интегралним делом физичке културе и настојање да стечена знања примењују у животу (стварање трајне навике за бављење спортом и учешћем на такмичењима).		
ТЕМЕ / САДРЖАЈИ	БРОЈ ЧАСОВА	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ	
		АКТИВНОСТИ У ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОМ РАДУ	МЕТОДЕ И ОБЛИЦИ РАДА
Елементи технике: основни ставови, кретање у ставу, рад ногу, покрети руку, врсте држања рекета	2	обука, увежбавање контролисања лоптице обема странама рекета, развој fine моторике шаке и координације покрета	■ фронтални, ■ индивидуални, ■ групни, ■ рад у паровима ■ тимски рад, *метод усменог излагања -вербални (монологшка, дијалогшка), *демонстративна метода, *илустративна, *практичан рад, *игровне активности, *тренажне методе (континуирани, понављајући, интервелни метод, кружни тренинг)
Елементи технике: основни ударци	4	обука, увежбавање и усавршавање основних, форхенд и бекенд удараца без ротације, форхенд и бекенд удараца са ротацијом, форхенд и бекенд резаних лоптица	
Елементи технике: сложени ударци	10	обука, увежбавање и усавршавање форхенд-спин удараца, форхенд спин са бочном ротацијом, форхенд контра спин удараца, бекенд-чист ударац, бекенд-контра ударац, бекенд спин ударац, штоп ударци, гуране лоптице	
Елементи технике: сервис, врсте сервиса, пријем сервиса	2	обука, усавршавање и примена различитих врста сервиса, пријем сервиса, враћање сервиса и контрола лоптице	
Игра у синглу и дублу	8	усавршавање елемената технике кроз игру, коришћењем свих научених удараца, сервиса	
Тактика у игри	4	обука и усавршавање комбинације елемената технике и њихова примена у игри, коришћење сложених удараца, офанзивних и контраудараца током игре	
Правила игре у синглу и у дублу	4	пружање неопходних знања из стоног тениса (принципи технике, начин вежбања-тренирања, стицање основних и продубљених тактичких знања, правила такмичења у спорту) и њихова примена у пракси	
Развој и одржавање специфичних моторичких способности које су нарочито значајне за успешно бављење стоним тенисом	током свих часова	усмерени развој основних моторичких способности, првенствено брзине, издржљивости, координације, подстицање раста, развоја и утицање на правилно држање тела	
Задовољавање социјалних потреба за потврђивањем и групним поистовећењем ученика кроз спорт и неговање етичких вредности према учесницима у такмичењима	током свих часова	стварање услова за социјално прилагођавање ученика за колективни рад, формирање морално-вољних квалитета,	
Подстицање стваралаштва ученика у спорту (у домену технике, тактике и такмичења)	2	откривање даровитих и талентованих ученика за одређени спорт и њихово подстицање за бављење спортом	
Укупно	36		

6.7.5 Секција фудбал			
Циљеви	Циљ секције је да ученици задовоље своја интересовања везана за фудбал, своју потребу за стицањем знања, потребу за бављењем спортом као интегралним делом физичке културе и настојање да стечена знања примењују у животу (стварање трајне навике за бављење спортом и учешћем на такмичењима).		
ТЕМЕ / САДРЖАЈИ	БРОЈ ЧАСОВА	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ	
		АКТИВНОСТИ У ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОМ РАДУ	МЕТОДЕ И ОБЛИЦИ РАДА
Елементи технике: контрола лопте	4	обука, вежбање и усавршавање пријема и заустављања лопте, техника пријема и додавања лопте у месту и кретању, техника пријема и додавања лопте унутрашњом и спољашњом страном стопала, најпре у месту а затим и у кретању	■ фронтални, ■ индивидуални, ■ групни, ■ рад у пару, тројкама, четворкама ■ тимски рад, *метод усменог излагања -вербални (монолог, дијалог), *демонстративна метода, *илустративна, *практичан рад, *игровне активности, *тренажне методе (континуирани, понављајући, интервални метод, кружни тренинг)
Елементи технике: шут на гол, ударац главом, извођење лопте током прекида	6	обука, вежбање и усавршавање технике шута лопте пуном ногом, волеј удараца, различити шутеви са разних позиција, техника удараца лопте главом у месту, у скоку са окретом, техника извођења лопте приликом прекида (аут, корнер, слободни ударац)	
Елементи технике: дриблинг и финте	4	обука, вежбање и усавршавање технике дриблинга унутрашњом и спољашњом страном стопала, дриблинг после изведене финте делом тела, техника финте „лажни ударац“, финте „лажно заустављање“, финте „прескакање лопте“	
Тактика: карактеристике индивидуалне и колективне тактике у нападу	8	увежбавање контра напада и њихове специфичности, тактика напада: формирања зоне напада са мало играча, дупли пас, повратна лопта, коришћење празног простора и повлачење играча одбране за собом	
Тактика: карактеристике индивидуалне и колективне тактике у одбрани	6	постављање играча у одбрани, одузимање лопте, покривање играча, преузимање противника	
Правила игре, њихова примена у пракси	6	пружање неопходних знања из фудбала (принципи технике, начин вежбања-тренирања, стицање основних и продубљених тактичких знања, правила такмичења у спорту) и њихова примена у пракси	
Развој и одржавање специфичних моторичких способности које су нарочито значајне за успешно бављење фудбалом	током часова	усмерени развој основних моторичких способности, првенствено брзине, снаге, издржљивости, подстицање раста, развоја и утицање на правилно држање тела	

Задовољавање социјалних потреба за потврђивањем и групним поистовећењем ученика кроз спорт и неговање етичких вредности према учесницима у такмичењима	током часова	стварање услова за социјално прилагођавање ученика за колективни рад, формирање морално-вољних квалитета,	
Подстицање стваралаштва ученика у спорту (у домену технике, тактике и такмичења)	2	откривање даровитих и талентованих ученика за одређени спорт и њихово подстицање за бављење спортом	
Укупно	36		

6.8 Физика

6.8.1 Астросекција

Циљеви	Циљ астросекције јесте подстицање и проширивање интересовања ученика за физику и развој њихових склоности и способности у функцији професионалног опредељивања. Астросекција, намењена је ученицима који показују посебна интересовања за наставу физике. Кроз рад у секцији омогућено је стицање знања из области које се не обрађују у редовној настави. Уколико ученици сами долазе до сазнања и закључака, вредност стеченог знања је трајнија.		
ТЕМЕ / САДРЖАЈИ	БРОЈ ЧАСОВА	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ	
		АКТИВНОСТИ У ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОМ РАДУ	МЕТОДЕ И ОБЛИЦИ РАДА
Оснивање и увод у секцију	2	Упознавање са делом физике којим ћемо се бавити на овим слободним активностима, утврђивање правила, начина рада, упознавање са члановима	<u>облици рада:</u> ■ фронтални, ■ групни, ■ рад у пару, ■ индивидуални <u>методе:</u> ■ текстуална,
Телескопи	2	рад на тексту, слушање, читање, уочавање, разговор, упоређивање, самостално закључивање, размењивање сопствених знања и мишљења, истраживање	
Телескопи	2	рад на тексту, слушање, читање, уочавање, разговор, упоређивање, самостално закључивање, размењивање сопствених знања и мишљења, истраживање	

			▪ монолошка, ▪ дијалошка, ▪ демонстрациона, ▪ игровна,
Атмосфера, звездано небо	2	рад на тексту, слушање, читање, уочавање, разговор, упоређивање, самостално закључивање, размењивање сопствених знања и мишљења, истраживање	метода ученичких радова (писаних, графичких, практичних),
Сазвежђа	2	рад на тексту, слушање, читање, уочавање, разговор, упоређивање, самостално закључивање, размењивање сопствених знања и мишљења, истраживање	
Кретање вештачких сателита	3	рад на тексту, слушање, читање, гледање прикладних филмова на задату тему, уочавање, разговор, упоређивање, самостално закључивање, размењивање сопствених знања и мишљења, истраживање	
Сунчев систем	3	рад на тексту, слушање, читање, гледање прикладних филмова на задату тему, уочавање, разговор, упоређивање, самостално закључивање, размењивање сопствених знања и мишљења, истраживање	
Планете Земљиног типа	2	рад на тексту, слушање, читање, гледање прикладних филмова на задату тему уочавање, разговор, упоређивање, самостално закључивање, размењивање сопствених знања и мишљења, истраживање	
Планете Јупитеровог типа	2	рад на тексту, слушање, читање, гледање прикладних филмова на задату тему уочавање, разговор, упоређивање, самостално закључивање, размењивање сопствених знања и мишљења, истраживање	
Комете	2	рад на тексту, слушање, читање, гледање прикладних филмова на задату тему уочавање, разговор, упоређивање, самостално закључивање, размењивање сопствених знања и мишљења, истраживање	
Сунце	2	рад на тексту, слушање, читање, гледање прикладних филмова на задату тему уочавање, разговор, упоређивање, самостално закључивање, размењивање сопствених знања и мишљења, истраживање	
Звезде	2	рад на тексту, слушање, читање, гледање прикладних филмова на задату тему уочавање, разговор, упоређивање, самостално закључивање,	

		размењивање сопствених знања и мишљења, истраживање	
Галаксије	4	рад на тексту, слушање, читање, гледање прикладних филмова на задату тему уочавање, разговор, упоређивање, самостално закључивање, размењивање сопствених знања и мишљења, истраживање	
Црне рупе	4	рад на тексту, слушање, читање, гледање прикладних филмова на задату тему, уочавање, разговор, упоређивање, самостално закључивање, размењивање сопствених знања и мишљења, истраживање	
Посета некој опсерваторији	1	Одлазак у опсерваторију и упознавање са начином рада и апаратуром која се користи	
Завршни час (да ли су испуњена очекивања)	1	Разговор, анализа, изношење закључака и примедби, као и предлога за побољшање наставе у наредном периоду	
Укупно	36		

6.9 Хемија

6.9.1 Хемијска секција

Циљеви	Циљ слободних активности јесте подстицање и проширивање интересовања ученика за хемију и развој њихових склоности и способности у функцији професионалног опредељивања. Хемијска секција, намењена је ученицима који показују посебна интересовања за наставу хемије. Кроз рад у секцији омогућено је давање веће важности самосталном раду. Уколико ученици сами долазе до сазнања и закључака, вредност стеченог знања је трајнија. У сећању много дуже остају огледи које наставник изведе, али најдуже се памте они које ученици сами ураде Часови секције биће једном месечно.		
	ТЕМЕ / САДРЖАЈИ	БРОЈ	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ

	ЧАСОВА	АКТИВНОСТИ У ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОМ РАДУ	МЕТОДЕ И ОБЛИЦИ РАДА
1.Хемијска лабораторија	1	формирање секције, увођење ученика у самостални рад у лабораторији	методе: -практичн рад - демонстрациона -рад на тексту -дијалошка -демонстрационо- илустративна облици рада: -индивидуални, -рад у пару, -рад у групи -фронтални
2. Атоми и хемијски елементи	1	усвајање нових појмова, бележење, одговарање	
3. Неметали, оксиди неметала, киселине	1	извођење хемијских огледа, примена стеченог знања у свакодневном животу	
4. Молекули елемената и једињења	1	бележење, слушање, састављање модела молекула	
5. Метали, оксиди метала, хидроксиди	1	извођење хемијских огледа, слушање, бележење, решавање проблемских задатака	
6.Хомогене смеше- раствори	1	припремање раствора, разблаживање, концентрисање, израда задатака	
7.Периодни систем елемената	1	презентација о животу и раду Менделјејева	
8.Молекули елемената и једињења јони и јонска једињења	1	кристалне решетке у јонским супстанцама - презентација	
9.Израчунавања у хемији	1	бележење, одговарање, израда задатака, састављање хемијских реакција	
10.Угљоводоници	1	Извођење огледа, бележење, извештавање	

Укупно	10		

7. Програм припреме ученика за завршни испит

На основу члана 78 Закона о основама система образовања и васпитања ("Службени гласник РС", бр. 88/17, 27/18 -др. закони, 10/19, 6/20, 129/21, .) завршни испити у основном образовању и васпитању су испити на државном нивоу којима се завршава одређени ниво образовања и васпитања; члана 74 Закона о основном образовању и васпитању ("Службени гласник РС", бр. 55/13, 101/17, 27/18 -др. закон, 10/19, 129/21, 129/21 -др. закон) након завршеног осмог разреда ученик полаже завршни испит писаним путем-решавањем тестова, и Правилника о програму завршног испита у основном образовању и васпитању ("Сл. гласник РС -Просветни гласник", бр. 1/2011, 1/2012, 1/2014, 12/2014, 2/2018, 4/2021).

Литература:

- Уџбеници које наставници користе у току редовне наставе
- Збирке задатака за предмете који се полажу на завршном
- Корисни сајтови: е-вежбаоница

Циљ програма:

Унапређивање квалитета рада школе додатном подршком ученицима кроз припрему за полагање завршног испита, а на основу аналитичко-истраживачке праксе (дијагностичке процене, резултата ученика на пробном завршном испиту и праћења напредовања ученика током школске године).

Задаци:

1. Организовање припремне наставе;
2. Прилагођавање плана припремне наставе резултатима дијагностичке процене;
3. Праћење напредовања ученика и даље прилагођавање плана припремне наставе у складу са постигнућима и индивидуалним карактеристикама;
4. Реализација пробног завршног испита;

5. Прилагођавање плана припремне наставе резултатима пробног завршног испита;
6. Реализација завршног испита;
7. Информисање родитеља о напредовању ученика и саветовање о начинима подршке деци;
8. Анализа резултата ЗИ у оквиру стручних већа и планирање мера за наредну школску годину.

Програм реализују наставници предмета који су обухваћени завршним испитом, одељењске старешине 8. разреда, психолог и педагог школе.

Наставни садржаји дефинисани по областима као и начин реализације са оријентационим бројем часова по областима прецизније су дефинисани кроз планове припремне наставе за сваки предмет кји ученици полажу на завршном.

Механизми и поступци које наставници користе како би проценили квалитет припремне наставе и планирали исту, јесу: анализа на нову стручних већа и/или стручних органа на нивоу школе извештаја о постигнућима ученика на завршном испиту уз препознавање области/тема/наставних садржаја које претходна генерација ученика није успешно савладала; иницијалне процене редовне наставе, формативно и сумативно оцењивање; диференцијација и индивидуализација наставе, анализа резултата пробног завршног испита...

Српски језик:

Математика: Бројеви и операције са њима Алгебра и функција, Геометрија, Мерење, Обрада података

Географија:

Историја:

Биологија:

Физика:

Хемија:

Припремна настава ће се одржавати у другом полугодишту текуће школске године, у складу са Законом. Минимални број часова за сваку област јесте 2, а сам број часова за поједине области биће планиран на основу резултата аналитичко-истраживачке праксе, потреба ученика, анализе постигнућа ученика на завршном и пробном завршном, резултата праћења ученика,...

8. Програм професионалне оријентације

ЦИЉЕВИ ПРОГРАМА:

- професионално васпитање и информисање ученика
- развијање код ученика реалне слике о себи, својим особинама, образовним и радним аспирацијама
- оспособљавање ученика за самостално доношење одлуке о свом професионалном путу и рационалан избор школе и занимања

ЗАДАЦИ ПРОГРАМА:

- упознати ученике са светом занимања и могућностима наставка школовања после завршетка основне школе
- настојати на реалном сагледавању и процењивању својих особина, способности, вештина, интересовања, мотивације и вредносног система код ученика
- пружити помоћ ученицима да ускладе жеље и могућности и нађу најбоље решење при избору средње школе/занимања
- помоћи ученицима да на основу сопствене процене самостално донесу одлуку о свом професионалном опредељивању

Програм професионалне оријентације конципиран је на основу процесног, динамичког, петофазног модела професионалне оријентације. По овој концепцији, основни циљ програма професионалне оријентације је подстицање развоја личности ученика, доношење промишљене, ваљане и реалне одлуке о избору школе и занимања и планирање каријере и укључивање у свет рада.

Концепт програма ПО остварује се кроз пет модула:

- **самоспознаја** - препознавање сопствених потенцијала, спремност за постигнућа и склоности преко одговарајућег осмишљавања наставе и учења;

- **информисање о занимањима и каријери** - стицање знања о различитим информационим понудама о школи и занимању, као и оспособљавање младих да активно и самостално користе расположиве информационе понуде.

- **упознавање са путевима образовања**(мрежом школа) - познавање путева образовања и каријере који воде ка остварењу жељеног занимања;

- **реални сусрети са светом рада** - упознавање са светом рада и опробавање младих у аутентичним ситуацијама у свету рада.

- **доношење одлуке о избору школе и занимања** - самостално, промишљено и одговорно доношење одлуке о избору школе или занимања

Остваривање програма професионалне оријентације реализује се кроз: редовну наставу, све облике ваннаставних активности организовањем разговора, предавања, упознавањем свих корисних извора информације, посетама радним организацијама и средњим стручним школама и гимназијама, испитивањем индивидуалних интересовања, упућивањем ученика у Центар за професионалну оријентацију.

Наставничко веће именовало је Тим за спровођење програма професионалне оријентације. Чланови тима су: одељењске старешине седмог и осмог разреда, педагог школе и директор школе.

Реализација програмских задатака из области професионалне оријетације остварује се у оквиру садржаја редовне наставе, часова одељенског старешине, додатне наставе, слободних и осталих активности, а сви задаци из овог подручја биће уграђени у планове рада Наставничког, одељенског и стручних већа, савета родитеља, ученичког парламента. Временски оквир реализације биће усклађен са временском динамиком реализације планираних школских активности. Конкретни задаци из Основа програма професионалне оријетације у основној школи су операционализовани у програмима и плановима рада одељенских старешина и Тима за професионалну оријетацију.

9. Програм здравствене заштите

Здравствена превенција и заштита здравља ученика је изузетно значајан сегмент васпитно-образовног рада. Програм здравствене заштите ће се остваривати кроз програме редовне наставе (биологија, физичко васпитање, чувари природе) и посебне програме и активности васпитно-образовног рада.

Задатак школе је да ученицима пружи основна знања о физичком и психичком развоју, о ризицима који их могу угрожити, о заштити од тих ризика, формирање позитивног става према властитом здрављу, здрављу заједнице, о дужностима и правима која у вези с тим имају.

Циљ програма:

а) Непосредни циљеви

- изграђивање здраве личности, брига о сопственом здрављу и здрављу породице;
- обучити децу како да спроводе основне мере за спречавање и сузбијање инфекција;
- развијање и потреба веће хуманизације односа међу људима и половима као фактор људског здравља;
- развијање и неговање правилног хигијенског и естетског односа према школи као радној средини;
- створити код деце навику и обавезу за бављење спортским активностима и рекреацијом)

б) Едукативни циљеви

- појам здравља и здравог начина живота;
- значај одржавања личне и опште хигијене;
- сексуално васпитање –правилан раст и развој, хумани односи међу половима;
- болести зависности

Рад на реализацији програма здравственог васпитања одвија се у оквиру:

- редовне наставе, интеграцијом здравствено –васпитних садржаја
- изборне наставе
- ваннаставних активности -спортских секција, обележавањем Дана здраве хране и активности у складу са календаром здравља

-часова одељењског старешине

- сарадње са здравственим институцијама, интерресорном комисијом,...

Програм реализују учитељи, наставници, психолог и педагог школе са ученицима од 1- 8. разреда у сарадњи са родитељима ученика, представницима и институцијама из локалне самоуправе.

Активности из програма биће реализоване током школске године и време реализације ће се мењати у зависности од редоследа наставних тема у настави, плана рада одељењске заједнице и спољних сарадника и институција.

Програм рада допуњаваће се у зависности од нових интересовања ученика и родитеља, а време реализације ће пратити месечно планирање.

10. Програм социјалне заштите

На основу члана 45 Закона о основном образовању и васпитању школа се у сарадњи са надлежним установама брине о социјалној заштити ученика из осетљивих друштвених група.

У оквиру програма социјалне заштите школа реализује низ активности које су усмерене на бригу о социјалној заштити ученика.

Циљеви програма:

1. пружање стручне помоћи васпитно запуштеним, угроженим ученицима, ученицима који долазе из дефицијентних породица или породица са социопатолошким појавама (злостављање, алкохолизам и сл),
2. упућивање родитеља на начине остваривања права,
3. упућивање родитеља на извршење родитељских обавеза.

Задаци програма:

- Унапређивање сарадње са Центром за социјални рад
- Успостављање сарадње са невладиним организацијама и удружењима грађана које се баве заштитом права појединаца и унапређивањем услова њиховог живота
- Упућивање породица на обраћање разним институцијама ради остварења права из области социјалне заштите
- Организовање акција хуманитарног карактера за помоћ ученицима наше школе
- Учествовање у акцијама хуманитарног карактера које се организују на нивоу града
- Организација и реализација социјално-едукативних радионица са родитељима и ученицима
- Саветодавни рад

Активност	Начин реализације	Време реализације	Носиоци реализације

Материјална подршка социјално угроженим ученицима	• Идентификација ученика којима је помоћ потребна (на основу пријаве родитеља, запажања одељењског старешине, информација од надлежних институција) • Укључивање ученика којима је потребна помоћ у акције локалне самоуправе (набавка уџбеника и др.) • Реализација хуманитарних акција • Усмеравање рабата од различитих набавки у дотације за активности или набавку средстава за угрожене ученике • Обезбеђивање бесплатних obroка у школској кухињи за угрожене ученике	током године	- Одељењске старешине - Одељењска већа

Подршка породицама ученика	• Идентификација ученика којима је помоћ потребна (на основу пријаве родитеља, запажања одељењског старешине, информација од надлежних институција) • Размена информација и и заједничко планирање мера подршке с тимовима центра за социјални рад • Размена информација и заједничко планирање мера подршке породицама из осетљивих друштвених група са јединицом локалне самоуправе • Саветодави рад педагошко психолошке службе с родитељима и ученицима код којих су уочене породичне тешкоће	током године	- Одељењске старешине - Педагошко психолошка служба
Хуманитарни рад	• Реализација програма сарадње с Црвеним крстом • Реализација волонтерских акција локалне самоуправе • Организовање хуманитарних акција	- Општина Звездара - Одељењска већа - Тим за сарадњу са Црвеним крстом - Ученички парламент	Хуманитарни рад

Активности из програма биће реализоване током школске године и време реализације ће се мењати у зависности од редоследа наставних тема у настави, плана рада одељењске заједнице и спољних сарадника и институција.

Програм рада допуњаваће се у зависности од нових интересовања ученика и родитеља, а време реализације ће пратити месечно планирање.

11. Програм заштите животне средине

Циљ овог програма је подизање свести код ученика, наставника, родитеља и грађана о очувању и унапређењу животне средине. ОШ „Момчило Настасијевић“ је једна од Екошкола у Србији. Посебним програмом Еко-школе ученици и остали субјекти, својим активностима, додатно оснажују програм заштите животне средине.

Програм заштите животне средине обухватају следеће активности:

- Обележавање еколошки важних датума
- Енергетска ефикасност (обновљиви, необновљиви и алтернативни извори енергије)
- Еколошке акције
- Изложбе
- Манифестација Учимо на експериментима
- Животна средина и одрживи развој
- Сарадња са Агенцијом за рециклажу
- Сарадња са Заводом за заштиту природе Србије
- Посете природним споменицима културе

Област рада	Активност	Носиоци реализације
Едукација	Огледни часови, предавања, радионице, трибине о важним темама загађивања и заштите животне средине	Наставници, ученици, кординатор еко школе, сарадници
Истраживање и анализа података	Праћење и анализа количине отпада који се одложи у току радне недеље Праћење и анализа загађености воде, ваздуха, земљишта Мерење и анализа потрошње воде и електричне енергије у току месеца	Наставници, ученици
Друштвена ангажованост и хуманитарни рад	Промоција науке кроз децје радионице на еколошке теме Друштвене акције: Мисли глобално, делуј локално“, „Сат за планету“ Озелењавање школског простора Пројекти	Наставници, ученици, родитељи, кординатор еко школе, сарадници

	Обележавање значајних еколошких датума Учешће у хуманитарним акцијама сакупљање чепова и лименки за рециклажу Израда предмета од рециклираног материјала Израда лифлета, информатора у циљу промоције одговорног односа према животној средини	

12. Програм сарадње са локалном самоуправом

Циљ програма Сарадња са локалном заједницом, коришћење ресурса локалне заједнице и афирмација школе.

Задаци:

- успостављање сарадње са свим реалевантним актерима
- реализовање заједничких активности
- сарадња, консултације, информисање, саветовање

Активност	Начин реализације	Носиоци активности	Место и време реализације
Општина Горњи Милановац	*Пројекти: - „Напредне технике учења“ - „Учимо сви заједно“ - „Очистимо општину“ - други пројекти * Учествовање у активностима, састанцима,... које организују представници општине *Пријава ученика који не похађају редовно школовање,	Директор, секретар, Представници Општине	током године

	*Сарадња са Интерресорном комисијом		
Сарадња са центром за социјални рад	Укључивање Центра за социјални рад у рад са ученицима који: имају проблеме у породици, испољавају проблеме у понашању и развоју,...	Стручни тим Центра за социјални рад, Психолог, Педагог, Директор, Секретар	током године
Сарадња са МУП –ом	*Основи безбедности деце и предавања на тему: -Безбедности у саобраћају (ученици 1 и 2 разреда); -Превенција вршњачког насиља (ученици 5, 6, 7 и 8 разреда), -Едукација деце о саобраћају, -Предавање за ученике 8. разреда о штетности алкохола, *Дописи по потреби, *Промоција Полицијске академије	Директор, представници Полицијске управе	током године
Сарадња са ватрогасном службом	*Предавања за ученике: -Безбедност деце у ванредним ситуацијама -Заједно и безбедно кроз детињство - и друга предавања	Директор, представници ватрогасне службе	током године
Сарадња са Заводом за јавно здравље	Предавање за ученике 7. и 8. разреда на тему правилна исхрана и превенција гојазности	Директор, Представници Завода	током године
Сарадња са Домом здравља Горњи Милановац	Стоматолошки и други прегледи ученика	Одељењске старешине, Секретар школе	током године
Сарадња са Војском Горњи Милановац	*Предавање за ученике: -1.-8. разред – посета касарни „Дан отворених врата“ - 5.-8. разред – војни пиротехничар у школи - предавања по потреби	Директор, представници војске Србије	током године
Градска библиотека „Браћа Настасијевић“	Предавања, радионице и гостовања писаца литерарни конкурси, ликовни	Директор, представници градске библиотеке	током године

	конкурси, књижевне вечери		
Културни центар	Минијатурно бијенале, анимирани филмови, предстве,...	Директор, представници Културног центра	током године
Сарадња са Црквом	Посете и предавања у оквиру часа веронауке	Директор, Наставница веронауке	током године
ПУ „Сунце“	Активности које имају за циљ олакшавање транзиције деце из предшколског у основну школу	Директор, Психолог, Педагог, представници предшколске установе	март
Сарадња са средњим школама	-Професионална оријентација (презентација школа и образовних профила) -Отворена врата школа	одељењске старешине 8.разреда психолог, педагог, Тим за професионалну оријентацију	друго полугодиште
Сарадња са Електронским факултетом Ниш	-Учешће на конкурс у „Транзит“	Одељенске старешине, Директор	током године
Ротари клуб Чачак	Активности које имају за циљ развијање свести код ученика о екологији, штетности загађивања природе,...; учешће у акцијама прикупљања смећа,...	Одељенске старешине, Директор	током године
Спортски центар	Коришћење атлетске стазе, спортских терена, затвореног базена	Наставници, ученици	током године
Сарадња са Регионалним центром за професионални развој запослених у образовању	Похађање семинара Одржавање састанака стручних актива	Сви запослени	током године
Сарадња са Школском управом	Разговори и саветовања о битним и актуелним питањима	директор, стручна службаи запослени по потреби	током године

13. Програм сарадње са породицом

Циљ програма: Унапређивање квалитета образовања и васпитања, као и обезбеђивање свеобухватности и трајности васпитно-образовних утицаја кроз постизање и неговање партнерских односа са родитељима, односно другим законским заступницима, заснованих на разумевању, поштовању и међусобном поверењу.

Задаци:

1. Организовање едукативних родитељских састанака
2. Организовање предавања за родитеље
3. Организовање отвореног дана школе
4. Укључивање родитеља у школске активности
5. Информисање и саветовање родитеља
6. Анкетирање родитеља у погледу њиховог задовољства програмом сарадње са породицом и у погледу њихових сугестија за наредно поугодиште

Родитељи ученика школе су ангажовани у следећим активностима школе:

- Учествовање у остваривању програма слободних активности, програма професионалне оријентације
- Учествовање у остваривању социјалних и здравствених ученика
- Учествовање у организовању слободног времена ученика
- Хуманитарне акције и други видови помоћи
- Помоћ у организовању друштвено-корисног рада
- Помоћ при извођењу посета, излета, екскурзија и др.
- Спонзорске акције родитеља
- Помоћ родитеља у побољшавању безбедности ученика
- Помоћ родитеља приликом извођења разних радова у школи, одржавању школских просторија, ограде и школског

дворишта

- Консултовање родитеља у доношењу одлука око безбедносних, наставних, организационих и финансиских питања.
- Укључивање родитеља у доношење одлука кроз активно учествовање у Савету родитеља и Савету школе
- Укључивање родитеља у културне манифестације школе

14. Програм излета, екскурзија и наставе у природи

Циљ извођења излета, екскурзија и наставе у природи јесу:

- очување, подстицање и унапређивање укупног здравственог стања ученика, њиховог правилног психофизичког и социјалног развоја;
- стварање основа за усвајање активног, здравог и креативног начина живота и организовања и коришћења слободног времена;
- проширивање постојећих и стицање нових знања и искустава о непосредном природном и друштвеном окружењу;
- развијање еколошке свести и подстицање ученика на лични и колективни ангажман у заштити природе;
- социјализација ученика и стицање искуства у колективном животу, уз развијање толеранције и одговорног односа према себи, другима, окружењу и културном наслеђу;
- развијање позитивних односа према националним, културним и естетским вредностима.

Задаци:

- побољшање здравља и развијање физичких и моторичких способности ученика;
- задовољавање основних дечјих потреба за кретањем и игром;
- очување природне дечије радозналости за појаве у природи и подстицање интересовања и способности за њихово упознавање кроз одговарајуће активности;
- развијање способности запажања основних својстава објеката, појава и процеса у окружењу и уочавање њихове повезаности у конкретним природним и друштвеним условима;
- подстицање самосталности у процесу стицања знања кроз непосредне истраживачке задатке;

- развијање свести о потребама заштите, неговања, чувања и унапређивања природне и животне средине и изграђивања еколошких навика;
- упознавање природно-географских, културноисторијских знаменитости и лепоте места и околине;
- упознавање са начином живота и рада људи појединих крајева;
- упознавање разноврсности биљног и животињског света појединих крајева, уочавање њихове повезаности и променљивости;
- упознавање са карактеристикама годишњих доба у природи и смењивање временских прилика;
- развијање способности сналажења, тј. оријентисања у простору и времену;
- оспособљавање ученика за безбедан и правилан боравак у природи;
- развијање правилних хигијенско-здравствених навика и подстицање самосталности у обављању личне хигијене и бриге о себи;
- подстицање и стварање навике за неговање редовне физичке активности и за што чешћи боравак у природи;
- формирање навика редовне и правилне исхране;
- навикавање на правилно смењивање рада, одмора и сна;
- разумевање и уважавање различитости међу појединцима;
- подстицање групног рада, договарања и сарадње са вршњацима и одраслима кроз одговарајуће активности.

ЕКСКУРЗИЈА је ваннаставни облик образовно-васпитног рада. Од првог до петог разреда реализује се једнодневна екскурзија, у шестом и седмом дводневна, а у осмом разреду тродневна екскурзија.

Екскурзијом се реализују кроз остваривање: наставних садржаја из наставних предмет (према наставном плану и програму), ваннаставних активности и додатних активности.

НАСТАВА У ПРИРОДИ се планира и изводи за ученике од првог до четвртог разреда. Настава у природи је увршћена у наставном плану за ученике од првог до четвртог разреда на основу одлуке Националног просветног савета и Министарства просвете, науке и технолошког развоја.

Наставом у природи обухваћени су следећи садржаји:

- Наставни садржаји из наставних предмет (према наставном плану и програму)
- Ваннаставне активности (музичке, спортске, ликовне, културне и друге активности и такмичења према потребама и афинитетима деце);
- Додатне активности: здравствено хигијенске активности, друштвено корисне активности (хигијенско и естетско уређење објеката и дворишта и одржавање зелених површина; израда икебаница и украса од разних природних материјала), обилазак историјских знаменитости; шетње и боравак у природи (пропланцима, шумом, поред лековитих извора и потока, паркова...) , купање у базену у оквиру објекта, играње у природи и на спортским теренима у оквиру објекта.

Сви наставни садржаји се реализују по планираној динамици у зависности од периода у којем се изводи настава у природи. При реализацији садржаја нема начина праћења постигнућа ученика, као што су: писмене вежбе, тестови, контролни задаци, писмени задаци, итд. Циљеви и задаци се реализују према плану. Часови се одржавају према утврђеном распореду часова.

План за наставу у природи од I до IV разреда разрађује се уочи утврђеног периода за реализацију наставе у природи.

Место и време извођења наставе у природи, као и циљеви , задаци и садржаји остварују се на основу наставног плана и програма образовно – васпитног рада и школског програма и саставни су део годишњег програма рада школе. Настава се изводи из обавезних и изборних предмета, изузев верске наставе и енглеског језика

15. Програм рада целодневне наставе

Основна школа „Момчило Настасијевић“ је почев од 2007/2008. добила сагласност министарства надлежног за послове образовања, да организује целодневну наставу као посебни облик образовно-васпитног рада, ради остваривања одређених социјално-педагошких циљева и задатака. Реализација овог облика рада почела је 2010/2011. школске године.

Целодневна настава је посебан облик образовно-васпитног рада у коме се смењују часови редовне наставе и различити облици слободних активности и у оквиру кога ученици имају један оброк и час самосталног рада.

Целодневна настава се организује у првом циклусу основног образовања и васпитања. Обухват ученика у целодневној настави усклађује се са исказаним потребама родитеља, односно старатеља.

Целодневну наставу реализују наставници који испуњавају прописане услове у погледу степена и врсте образовања наставника и стручних сарадника у основној школи.

Приликом остваривања целодневне наставе наставник нарочито води рачуна, и то: о васпитању и образовању ученика, предузимању превентивних мера ради очувања здравља ученика, помагању у учењу и раду, подстицању ученика на самостални рад и стицање радних навика, развоју социјалних и комуникацијских вештина, аналитичко-истраживачком раду за потребе вредновања квалитета рада, сарадњи са родитељима, сарадњи са локалном заједницом, сарадњи са установама културе, као и са свим другим релевантним установама које се индиректно или директно укључују у рад школе.

Одељења целодневне наставе организују се за ученике једног одељења.

Сви облици и видови образовно-васпитног рада са ученицима у целодневној настави остварују се у складу са наставним планом и програмом, школским програмом, развојним планом школе и годишњим планом рада школе.

Образовно-васпитни рад у целодневној настави се остварује кроз: редовну наставу, самостални рад ученика и активности у слободном времену. Редовна настава се реализује из предмета прописаних наставним планом и програмом. Самосталан рад ученика се остварује са најмање једним школским часом дневно. Активности у слободном времену се остварују са најмање три школска часа дневно.

Реализацију, односно структуру смене наставних активности, самосталног рада и слободних активности у оквиру целодневне наставе школа ближе уређује у школском програму и развојном плану школе.

Структура активности у целодневној настави садржи: организовани прихват деце, редовну наставу, самостални рад ученика, више различитих активности у слободном времену и период дежурства.

С обзиром на време које деца проведу у школи планирањем дневног распореда води се рачуна о оптерећењу ученика и смени обавезних и слободних активности, периода рада и периода организованог одмора за ученике.

У току школске године сваки разред, једном у току тромесечја у оквиру отвореног дана за заинтересоване учеснике образовно-васпитног рада у школи и родитеље приказује резултате рада настале у оквиру слободних активности путем тематског уређења школског простора, јавних часова, приредби и слично.

Ради унапређивања физичког, интелектуалног и емоционалног развоја ученика и заштите њиховог здравља школа омогућује:

- педагошки и психолошки ритмички распоред часова којим се уважава сложеност садржаја програма и потреба за смењивањем мировања и кретања;
- истовремено организовање слободних активности са групама ученика;
- обезбеђивање корелације у свим областима рада;
- свакодневно организовање паузе у трајању по два-три минута, и то на свим часовима када се осети замор ученика уз музику и спортске активности;
- подстицање ученика на самоорганизовање, самопослуживање и самопроверавање;
- ангажовање родитеља и осталих ученика и других сарадника у остваривању одређених програмских и других одабраних задатака у животу и раду школе;
- стално настојање да више од половине временаведеног у школи буде испуњено активностима и начинима рада који обезбеђују кретање и комуникацију.

Код организације целодневне наставе школа омогућава:

– правилну и ефикасну поделу послова на оба наставника који раде у одељењу целодневне наставе, што подразумева подједнак број часова у свим видовима рада са ученицима;

– правилну и ефикасну смену часова редовне наставе и различитих облика слободних активности.

У оквиру самосталног рада ученика у целодневној настави, ученици организовано и плански, уз стручно-педагошку помоћ и сарадњу са наставником утврђују, продубљују, примењују и усвајају нова знања, умења и навике.

На часовима самосталног рада, ученицима се задају следеће активности: читање обавезне школске и домаће лектире, читање листова и часописа за децу, коришћење правописа, лексикона, енциклопедија, као и савремених, електронских и мултимедијалних наставних средстава као извора информација, извођење и израда различитих практичних радова, рад на пројектима и друго. У целодневној настави самостални рад ученика реализује се у складу са наставним планом и програмом.

Код самосталног рада ученика, превасходни задатак наставника је да их уводи у различите методе и технике учења које одговарају индивидуалним карактеристикама и потенцијалима сваког појединог ученика.

Задаци урађени на часовима самосталног рада се анализирају, исправљају и вреднују, али се не оцењују.

Активности у слободном времену ученика имају првенствено рекреативно-забавни и стваралачки карактер и оне могу бити: едукативне, радне, културно-уметничке и спортске и организују се на принципу потпуне слободе избора, добровољности, самоорганизованости ученика у оквиру различитих група и колектива, како би омогућиле да у њима ученици стварају, откривају, представљају, увежбавају, одмеравају, изражавају речима, звуцима, покретима, бојама и другим разноврсним облицима и средствима.

Активности у слободном времену организују се на начин да ученици на креативан и забаван начин проводе време и задовољавају своја интересовања, а истовремено и предахну и одморе се.

Активности у слободном времену се организују у учионици (одељењу или разреду), а и ван учионице.

Активности у слободном времену се организују тако да омогућавају активно ангажовање ученика и кретање, а то су:

- спортске активности –реализују се у простору физкултурне сале, свечане сале, школског дворишта и паркова у близини школе. Наставници организују спортска такмичења на нивоу од првог до четвртог разреда, кросеве као и такмичења у оквиру сарадње на нивоу општине и града;
- дружење у оквиру разреда – учитељи са ученицима истог разреда планирају активности сходно интересовању ученика и реализују се у простору учионице, свечане сале, мале сале, школског дворишта и паркова у близини школе;

- креативне радионице – које се организују на нивоу школе, могу бити из различитих области: музика, ликовна уметност, сценски приказ и драма, рецитовање, ритмика, литерарне активности, екологија, неговање народне традиције, школска радио и телевизијска станица, школске новине и друго, у складу са личним интересовањем ученика, као и на основу посебних способности појединих ученика;
- друштвене активности – организују се у оквиру сваког одељења, већа и на нивоу од првог до четвртог разреда. Реализација друштвених активности се одвија у просторијама школе, културним установама (позоришта, музеји, биоскопи, библиотеке), и просторима на којима се одвијају културне манифестације током школске године. У оквиру друштвених активности које се организују у школи ученици могу да играју друштвене игре (домине, шах, слагалице, монопол, танграм и друге друштвене игре);
- културне активности – наставник планира посете различитим културним установама, историјским објектима и слично, у складу са могућностима које пружа локална заједница;
- гледање позоришних и филмских представа, односно телевизијских емисија;
- праћење изложби и учествовање у манифестацијама;
- учествовање у хуманитарним акцијама;
- учествовање у еколошким акцијама;
- припремање културно-уметничких програма;
- уређење учионице у складу са могућностима и жељама ученика;
- обележавање празника и тематских дана;
- израда тематских паноа;
- активности које ће омогућити интердисциплинарни приступ и обезбедити корелацију наставних садржаја, а у складу са узрастом ученика;
- друге активности у складу са интересовањима ученика.

16.Програм адаптације ученика на школску средину

Циљ

Оспособљавање ученика првог и петог разреда, као и новодошљих ученика за успешно прилагођавање условима рада, образовним и социјалним захтевима како би остварили своје потенцијале.

Задаци

Наведени циљ реализује се кроз следеће задатке:

- презентовање предстојећих активности око уписа у први разред родитељима будућих ђака школе
- упознавање будућих ђака првака са учитељима који преузимају први разред
- упознавање ђака са школском зградом
- упознавање ђака са психологом и педагогом школе, њиховом канцеларијом
- провера остварености образовних стандарда за први циклус
- упознавање ученика са карактеристикама 5. разреда (настава, предмети итд.),
- овладавање техникама учења,
- сарадња са родитељима (кроз отворена врата, предавања, родитељске састанке, дистрибуцију памфлета и едукативног материјала, размену информација),
- сарадња учитеља, одељенских старешина, предметних наставника и стручних сарадника.

Програм адаптације ученика на школску средину реализује се на годишњем нивоу кроз:

- План припреме и адаптације будућих првака на школу,
- План адаптације ученика на предметну наставу,
- План адаптације новодошљих ученика на нову школску средину.

Програм реализују одељењске старешине, психолог и педагог са ученицима од 1-8. разреда и њиховим родитељима. Резултати и ефекти предузетих мера пратиће се кроз континуирану комуникацију између стручних сарадника школе и наставника тј учитеља и на основу тога биће предузимане додатне активности.

17. Програм поршке процесу учења

Циљ

Стицање основних знања о процесу учења, вештина самосталног учења и базичних знања како би ученици стекли што трајнија, функционална знања, применљива у свакодневном животу и даљем школовању.

Задаци

Наведени циљ остварује се кроз следеће задатке:

- праћење остварености базичних образовних стандарда,
- праћење савладаности вештине читања и писања као фактора учења,
- едукација ученика о: условима успешног учења, стиливима учења, врстама учења...
- едукација родитеља о улози породице у процесу учења детета,

Програм реализују психолог и педагог школе са ученицима од 1-8. разреда и њиховим родитељима. Резултати и ефекти предузетих мера биће видљиви у извештајима рада стручних сарадника школе, као и у извештајима реализованих активности за ученике и родитеље.

18. Програм увођења приправника у посао и рад волонтера

Циљ

Пружање подршке наставнику приправнику за самосталан образовно-васпитни и стручном сараднику приправнику за самосталан стручни рад, као и за полагање испита за стицање лиценце.

Задаци

Наведени циљ остварује се кроз следеће задатке:

- педагошко-инструктивни рад ментора са приправником,
- педагошко-психолошки инструктивни рад педагога и психолога са приправником,
- инструктивни рад директора и секретара са приправником,
- организовање часа/активности за проверу савладаности програма

19. Програм стручног усавршавања запослених

Циљ стручног усавршавања је оспособљавање наставника и стручних сарадника за што успешније остваривање и унапређивање образовно-васпитног рада и стицање компетенција потребних за рад.

Задаци:

- Израда личних планова професионалног развоја
- Израда годишњег плана стручног усавршавања за установу
- Похађање семинара, стручних скупова и других облика стручног усавршавања који су акредитовани од стране Министарства – стручно усавршавање ван установе
- Организација, реализација и присуствовање различитим облицима стручног усавршавања на нивоу установе
- Израда годишњих извештаја о реализацији планираног стручног усавршавања и напредовања (појединачних и заједничког)

Један од циљева нашег Развојног плана је оснаживање компетенција свих запослених у циљу укључивања у савремени систем образовања и подизање наставног процеса на један виши и квалитетнији ниво. Стручно усавршавање наставника, стручних сарадника и директора школе постаје императив садашње реформе школе. Наставницима је ово знање неопходно ради личног стручног усавршавања и квалитетнијег извођења наставе, а представља и једну од обавеза наставника.

На нивоу школске године сваки наставник треба да има:

- 44 сата стручног усавршавања које предузима установа,
- најмање један програм стручног усавршавања који доноси министар или одобрени програм из Каталога програма стручног усавршавања,
- најмање један стручни скуп

Евиденција се чува у личном досијеу запослених. Избор семинара се врши на основу потреба образовно-васпитног рада, тренутног стања у школи, резултата самовредновања и вредновања квалитета рада установе, извештаја о оставрености стандарда постигнућа као и на основу интересовања запослених, а све у циљу развијања компетенција за рад наставника. Наставници за сваку школску годину су у обавези да ураде лични план стручног усавршавања који разматра стручно веће и Педагошки колегијум.

Стручно усавршавање ће се одвијати:

1. на нивоу школе: извођењем угледних часова, демонстрирањем поступака, метода и техника учења и других наставних, односно васпитних активности; излагањем на састанцима стручних органа и тела које се односи на савладан програм стручног усавршавања; приказом стручне књиге, приручника, дидактичког материјала, стручног чланка,...; учешћем у: истраживањима, пројектима образовно - васпитног карактера у установи,...; остваривањем активности у школи вежбаоници; остваривањем активности у оквиру приправничке, односно менторске праксе; активностима које се односе на развијање партнерства са другим установама и развој праксе хоризонталног учења.

2. ван школе: програмима стручног усавршавања који се остварују извођењем обуке као и стручним скуповима (конгрес, сабор; сусрети, дани; конференција; саветовање; симпозијум; округли сто; трибина; летња и зимска школа

План стручног усавршавања се утврђује Годишњим планом рада школе за сваку школску годину.

Носиоци активности:

- Директор и помоћници директора
- Наставници и стручни сарадници
- Координатор Тима за стручно усавршавање

20. Програм рада стручних сарадника

20.1. Програм рада психолога школе

Циљ

Психолог школе применом теоријских и практичних сазнања психологије као науке доприноси остваривању и унапређивању образовно-васпитног рада у школи у складу са циљевима и принципима образовања и васпитања и стандардима постигнућа ученика дефинисаних Законом о основама система образовања и васпитања, као и посебним законима.

Задаци:

- Стварање оптималних услова за развој ученика и остваривање образовно-васпитног рада.
- Учествовање у праћењу и подстицању развоја ученика.
- Подршка јачању наставничких компетенција и њиховог професионалног развоја.
- Учествовање у праћењу и вредновању образовно-васпитног рада и предлагање мера које доприносе обезбеђивању ефикасности, економичности и флексибилности рада школе.
- Учествовање у праћењу и вредновању остварености општих и посебних стандарда постигнућа ученика и предлагање мера за унапређивање.
- Подршка отворености школе према педагошким иновацијама
- .–Развијање сарадње школе са породицом и подршка васпитним компетенцијама родитеља, односно старатеља.
- Сарадња са другим институцијама, локалном заједницом, стручним и струковним организацијама од значаја за установу.
- Стално стручно усавршавање и праћење развоја психолошког науке и праксе.

Психолог ће радити на реализацији програмских задатака у оквиру следећих области рада:

ОБЛАСТ РАДА	ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ
1. Планирање и програмирање ОВ рада	август –септембар континуирано током школске године
2. Праћење и вредновање ОВ рада	континуирано током школске године
3. Рад са наставницимаконтинуирано	континуирано током школске године
4. Рад са ученицима континуирано током школске године	континуирано током школске године
5. Рад са родитељима, односно старатељимаконтинуирано током школске године	континуирано током школске године
6. Рад са директором, стручним сарадницима, педагошким асистентом и пратиоцем ученикаконтинуирано током школске године	континуирано током школске године
7. Рад у стручним органима и тимовимаконтинуирано током школске године	континуирано током школске године
8. Сарадња са надлежним установама, организацијама, удружењима и јединицом локалне самоуправеконтинуирано током школске године ⁹	континуирано током школске године
9. Вођењедокументације, припрема за рад и стручно усавршавање	континуирано током школске године

20.2. Програм рада педагога школе

Циљ

Применом теоријских, практичних и истраживачких сазнања педагошке науке педагог доприноси остваривању и унапређивању образовно васпитног рада ушколи, у складу са циљевима и принципима образовања и васпитања дефинисаних Законом о основама система образовања васпитања, као и посебним законима.

Задаци:

- Учешће у стварању оптималних услова за развој ученика и остваривање образовно-васпитног рада, –Праћење и подстицање целовитог развојаученика
- Пружање подршке наставникуна унапређивању и осавремењивању васпитно-образовног рада,
- Пружање подршке родитељима, односно старатељимана јачању њихових васпитних компетенција и развијању сарадње породице и школе по питањима значајним за васпитање и образовање деце и ученика,
- Учествовање у праћењу и вредновању образовно-васпитног рада,
- Сарадњаса институцијама,локалном самоуправом,стручним и струковним организацијама од значаја за успешан рад установе,
- Самовредновање, стално стручно усавршавање и праћење развоја педагошке науке и праксе.

ОБЛАСТ РАДА	ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ
1. Планирање и програмирање ОВ радаавгуст	август –септембар континуирано током школске године
2. Праћење и вредновање ОВ рада	континуирано током школске године
3. Рад са наставницимаконтинуирано	континуирано током школске године

4. Рад са ученицима континуирано током школске године	континуирано током школске године
5. Рад са родитељима, односно старатељима континуирано током школске године	континуирано током школске године
6. Рад са директором, стручним сарадницима, педагошким асистентом и пратиоцем ученика континуирано током школске године	континуирано током школске године
7. Рад у стручним органима и тимовима континуирано током школске године	континуирано током школске године
8. Сарадња са надлежним установама, организацијама, удружењима и јединицом локалне самоуправе континуирано током школске године ⁹	континуирано током школске године
9. Вођење документације, припрема за рад и стручно усавршавање	континуирано током школске године

21. Програм инклузивног образовања

Циљ инклузивног образовања јесте постизање оптималног укључивања ученика у редован образовно-васпитни процес и његово осамостаљивање у вршњачко колективу.

Остварује се кроз стручни рад у оквиру наставног процеса узимајући у обзир разноврсност и посебност децјих потреба кроз прилагођавање метода, садржаја, приступа и стратегија рада.

Задаци

Наведени циљ остварује се кроз следеће задатке:

- Подстицање наставничких компетенција и стручног усавршавања из области инклузивног образовања,
- Континуирана сарадња са родитељима ученика којима је потребна додатна подршка у образовању,
- Формирање тимова за пружање додатне подршке ученику,
- Унапређивање инклузивне културе у школи.

Предвиђено је да се програм реализује кроз следеће области:

1. Информисање и промоција инклузивног образовања
2. Стручно усавршавање наставника
3. Идентификација ученика којима је потребна додатна подршка у образовању
4. Израда и примена мера индивидуализације и ИОП –а
5. Праћење и вредновање ИОП-а.

За дете и ученика коме је услед социјалне ускраћености, сметњи у развоју, инвалидитета и других разлога потребна додатна подршка у образовању и васпитању, установа обезбеђује отклањање физичких и комуникацијских препрека и доноси индивидуални образовни план.

Индивидуални образовни план (у даљем тексту: ИОП) је посебан документ којим се планира додатна подршка у образовању и васпитању за одређено дете и ученика, у складу са његовим способностима и могућностима.

Циљ ИОП-а је оптимални развој детета и ученика, укључивање у вршњачки колектив и остваривање општих и посебних исхода образовања и васпитања, односно задовољавања образовно-васпитних потреба детета и ученика.

ИОП се израђује на основу претходно реализованих и евидентираних мера индивидуализације и израђеног педагошког профила детета и ученика.

ИОП се израђује према образовно-васпитним потребама детета и ученика и може да буде заснован на: 1) прилагођавању начина рада, као и услова у којима се изводи образовно-васпитни рад (ИОП 1);

Ради остваривања циља и задатака овог програма, школа формира Тим за инклузивно образовање и Тимове за додатну подршку ученицима. ИОП-и свих ученика који се образују на тај начин чине прилог овог Школског програма.

2) прилагођавању и измени садржаја образовно-васпитног рада, исхода и стандарда постигнућа (ИОП 2);

3) обogaћивању и проширивању садржаја образовно-васпитног рада за дете и ученика са изузетним способностима (ИОП 3).

Доношењу ИОП-а 2, претходи доношење, примена и вредновање ИОП-а 1, као и прибављање мишљења интерресорне комисије за процену потреба за додатном образовном, здравственом и социјалном подршком детету и ученику.

Изузетно, за ученика који образовање стиче остваривањем ИОП-а 2, осим наставног програма, може да се измени и наставни план, на основу мишљења интерресорне комисије за процену потреба за додатном образовном, здравственом и социјалном подршком детету и ученику.

ИОП доноси педагошки колегијум установе на предлог стручног тима за инклузивно образовање, односно тима за пружање додатне подршке детету и ученику (у даљем тексту: Тим).

Тим у школи чини наставник разредне наставе, односно наставник предметне наставе, одељењски старешина, стручни сарадник, родитељ, односно старатељ, а у складу са потребама ученика и педагошки асистент, односно пратилац за личну помоћ ученику, на предлог родитеља, односно старатеља.

Родитељ, односно старатељ даје сагласност на спровођење ИОП-а, у складу са законом.

У првој години уписа у установу, ИОП се доноси и вреднује тромесечно, а у свакој наредној години два пута у току радне, односно школске године.

Право на ИОП има и ученик који има потребу за додатном подршком у образовању и васпитању због тешкоћа у приступању, укључивању, учествовању или напредовању у васпитно-образовном или образовно-васпитном раду, ако те тешкоће утичу на остваривање општих исхода образовања и васпитања, а нарочито ако дете, односно ученик:

1. има тешкоће у учењу (због специфичних сметњи учења или проблема у понашању и емоционалном развоју);
2. има сметње у развоју или инвалидитет (телесне, моторичке, чулне, интелектуалне или вишеструке сметње или сметње из спектра аутизма);
3. потиче, односно живи у социјално нестимулативној средини (социјално, економски, културно, језички сиромашној средини или дуготрајно борави у здравственој, односно социјалној установи);
4. из других разлога остварује право на подршку у образовању. Право на прилагођен и обогаћен начин образовања по ИОП-у има и ученик са изузетним способностима који стиче основно образовање и васпитање.

Прикупљање података

Наставник, односно стручни сарадник прати развој и напредовање ученика у току учења и развоја вештина за учење, социјалног развоја, развоја комуникације и самосталности.

Ако у поступку праћења напредовања детета, односно ученика, наставник или стручни сарадник, утврди да ученик не остварује очекиване исходе образовања и васпитања или су резултати које ученик остварује значајно изнад нивоа општих и посебних стандарда, приступа се прикупљању података, ради формирања неопходне документације за пружање одговарајуће подршке у образовању и васпитању.

Наставник, односно стручни сарадник поред већ датих података о ученику, прикупља податке из различитих извора (од родитеља, односно старатеља детета или ученика, стручњака ван образовне установе који добро познаје дете, односно ученика, од вршњака и самог детета, односно ученика, на начин на који је то могуће), при чему се користе различите технике (систематско посматрање активности детета, односно ученика у различитим ситуацијама, тестирање, као и интервјуисање и попуњавање упитника од стране ученика и других који познају дете, односно ученика). Медицински налази су, по потреби, саставни део документације.

На основу прикупљених података и документације стручни сарадник координира израду и у сарадњи са наставником израђује педагошки профил детета, односно ученика.

Педагошки профил садржи опис образовне ситуације ученика и основ је за планирање индивидуализованог начина рада са учеником.

Предлог за утврђивање права на ИОП

Предлог за утврђивање права на ИОП може да поднесе Стручни тим за инклузивно образовање, а на основу процене потреба за ИОП-ом коју може да даје наставник, стручни сарадник, или родитељ ученика.

Установа писменим путем обавештава родитеља, односно старатеља да је поднет предлог за утврђивање права на ИОП.

Покретање предлога за утврђивање права на ИОП, спроводи се по истом поступку за сваког ученика за кога је процењено да му је потребна додатна подршка у образовању и васпитању, независно од тога да ли се ИОП израђује за ученика који има тешкоће у учењу или за ученика са изузетним способностима.

Стручни тим за инклузивно образовање подноси предлог за доношење ИОП-а ако ученик не постиже исходе образовања, односно опште и посебне стандарде постигнућа због сметњи у развоју и инвалидитета, или ако би ученик, због његових изузетних способности, могао да постигне или већ постиже резултате који су изнад нивоа општих и посебних стандарда. Предлог садржи наводе и образложене разлоге за подношење предлога за утврђивање права на ИОП, као и доказе о претходно организованом индивидуализованом начину рада са дететом, односно учеником.

Родитељ, односно старатељ својим потписом потврђује да је у потпуности упознат са поднетим предлогом за утврђивање права на ИОП, разлозима за његово подношење и да је сагласан да се приступи изради ИОП-а.

Изузетно, ако родитељ, односно старатељ не да сагласност за израду ИОП-а, ни након предузетих мера од стране стручног сарадника, односно наставника ученика или стручног тима за инклузивно образовање, ради заштите ученика, примењује се индивидуализовани начин рада, без ИОП-а.

Активности	Носиоци активности	Учесници	Време реализације
Формирање Тима за инклузију	Директор, Педагошки колегијум	Директор, стручни сарадници, наставници	Август сваке школске године.
Идентификовање ученика са сметњама у развоју	Психолог и одељењске старешине	Наставници и учитељи	Септембар- октобарновембар
Процена развојног статуса ученика	Психолог	одељењске старешине, родитељи	Септембар- октобарновембар
Процена социјалног статуса ученика,	Педагог	одељењске старешине родитељи	У току првог тромесечја
Израда плана рада са ученицима који имају сметње	Педагошки колегијум , Тим за инклузију(ИО)	одељењске старешине, одељењско веће	На крају првог тромесечја
Израда плана рада за даровите ученике	Педагошки колегијум, Тим за инклузију(ИО)	одељењске старешине, одељењско веће	На крају првог тромесечја
Евалуација плана рада са ученицима са посебним потребама, и акциони планови за следећи период	Педагошки колегијум, Тим за инклузију (ИО)	одељењске старешине, одељењско веће, родитељи	крају другог, трећег и четвртог класификационог периода, и чешће по потреби и процени тима

Евалуација спроведених активности и задатака вршиће се на крају сваке школске године кроз извештаје о раду тима за инклузивно образовање, извештаје стручних сарадника, увидом у ИОП-е, постигнуће ученика који се образују по ИОП-у, извештаје о посећеним часовима,... На основу резултата добијених праћењем вршиће се корекција постојећих активности.

22. Начин остваривања других области развојног плана школе који утичу на образовно-васпитни рад

Нови Развојни план школе донет је за период 2022-2025. Начини остваривања развојних циљева прецизирани су и реализоваће се током школске године кроз акционе планове који ће бити угађени у годишње планове рада школе

23. Праћење и евалуација школског програма

Тим за развој школског програма прати реализацији у квалитет школског програма кроз своје годишње планове рада и предлаже мере за унапређивање на годишњем нивоу које могу бити основа за евентуалне анексе програма.

АКТИВНОСТИ	ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ	НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ
Конституисање актива за текућу годину	Септембар	Избор координатора, подела задужења у тиму	Директор, координатор
Израда програма рада за текућу школску годину.	Септембар	Дефинисање активности, начина реализације, временск единамике и носилаца активности	Координатор, актив
Упознавање са школским програмом.	Септембар	Увид у школски програм и анализа садржаја	Сви чланови актива
Праћење реализације ШП у текућој школској години. Израда критеријума вредновања остваривања начела за израду школског програма	Током године	Сакупљање података и анализа, формирање евиденције кроз табеле.	Сви чланови актива

Корекције ШП	Током године	Анекси у складу са: -Програмима наставе и учења - Законом о основама система образовања и васпитања, -Закон о основном образовању, - Акционим плановима Тима за рзвојно планирање и самовредновање	Директор, стручни сарадник, актив, руководиоци стручних већа.
Праћење измена ШП.	Током године	Сакупљање података, анализа, формирање листа.	Сви чланови актива
Иновирање ШП у складу са потребама у оквиру законске регулативе.	Током године	Анекси у складу са: -Програмима наставе и учења - Законом о основама система образовања и васпитања, -Закон о основном образовању, - Акционим плановима Тима за рзвојно планирање и самовредновање.	Стручнавећа, актив, стручни сарадник, директор.

24.СЛОБОДНЕ НАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ

24.1.ПЕТИ И ШЕСТИ РАЗРЕД

24.1.1.ЦРТАЊЕ, ВАЈАЊЕ И СЛИКАЊЕ

ЦИЉ	Циљ учења слободне наставне активности Цртање, вајање и сликање је да ученик кроз ликовни рад развија стваралачко мишљење и унапређује визуелно опажање, естетичке критеријуме и способност ликовног изражавања.						
ОБЛАСТ/ТЕМА	ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ТЕМЕ	ИСХОДИ	ОПШТЕ И МЕЋУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА САДРЖАЈА ПРЕДМЕТА			
				Активност ученика	Активност наставника	Наст. методе/Облици рада	Начин провере оствареност и исхода
ЦРТАЊЕ	-Цртање креирањем линија различитих вредности комбиновањем материјала, угла и притиска прибора/материјала -Цртање према задатом моделу приказујући односе величина, тонове које опажају -Илустровање приче, бајке и песме цртачком техником	– црта креирајући линије различитих вредности комбиновањем материјала, угла и притиска прибора/материјала; – црта према задатом моделу приказујући односе величина које опажа; – илуструје причу, бајку или песму одабраном цртачком техником; – наслика ликовни	Компетенција за целоживотно учење Комуникација Рад са подацима и информацијама Дигитална компетенција Решавање проблема Сарадња Одговорно учешће у демократском друштву Одговоран однос према здрављу Одговоран однос	слуша разговара, посматра уочава	предаје, описује, објашњава, организује наставу, мотивише ученике прати напредовање ученика	облици рада: фронтални, групни, рад у пару, индивидуални методе: текстуална, монолошка, дијалогска, демонстрациона, игровна, метода ученичких радова (писаних, графичких,	- разговор са ученицима - активности и ангажовања на часу - домаћи задаци - формативно оцењивање : Свакодневни бележење активности

	-Обликовање стварних и имагинарних текстура и облика одабраном техником -Изражавање цртежом машту, емоције или интересовање и утисак уметничким делом -Пимењује најмање једну хоби технику -Разликује различите технике и материјал и прибор	рад према задатом или одабраном моделу приказујући тонове које опажа; – обликује стварне и имагинарне текстуре и облике одабраном цртачком, техником; – изрази цртежом, машту, сећање, емоције, интересовања или утисак о уметничком делу; – обликује употребне предмете примењујући најмање једну хоби технику; – разликује цртачке, сликарске и вајарске технике, материјал и прибор; – чисти радну површину, простор и прибор по завршетку сваког рада;	према околини Предузимљивост и оријентација ка предузетништву Естетичка компетенција			практичних)	и постигнућа ученика на часу у свеску ученика и евиденције наставника

		– учествује у активностима које доприносе добробити школе и локалне заједнице.					
КЉУЧНИ ПОЈМОВИ	Својства линија. Врсте цртежа. Цртачке технике.						
МЕЂУПРЕДМЕТНА КОРЕЛАЦИЈА	Ликовна култура						

ОБЛАСТ/ТЕМА	ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ТЕМЕ	ИСХОДИ	ОПШТЕ И МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА САДРЖАЈА ПРЕДМЕТА			
				Активност ученика	Активност наставника	Наст. методе/ Облици рада	Начин провере остварености исхода
ВАЈАЊЕ	-Обликовање према моделу фигуре од меког материјала стилизујући сложен облик -Обликовање скулптуре или употребних предмета од материјала за рециклажу; -Слика ликовни рад према	– обликује, према моделу, фигуре од меког материјала стилизујући сложени облик; – обликује, у самосталном и тимском раду, скулптуре или употребне предмете од материјала за рециклажу;	Компетенција за целоживотно учење Комуникација Рад са подацима и информацијама Дигитална компетенција Решавање проблема Сарадња Одговорно учешће у демократском друштву Одговоран однос према здрављу	слуша разговара, посматра уочава	предаје, описује, објашњава, организује наставу, мотивише ученике прати напредовање ученика	облици рада: фронтални, групни, рад у пару, индивидуални методе: текстуална, монолошка, дијалогска, демонстрациона, игровна, метода ученичких радова (писаних, графичких,	- разговор са ученицима - активности и ангажовања на часу - домаћи задаци - формативно оцењивање: Свакодневно бележење активности и постигнућа

	задатом или одабраном моделу приказујући тонове које опажа; -Обликује стварне и имагинарне текстуре и облике одабраном вајарском техником; -Изражава скулптуром машту, сећање, емоције, интересовања или утисак о уметничком делу; -Примењује најмање једну хоби технику -Разликује различите технике и материјал и прибор	— наслика ликовни рад према задатом или одабраном моделу приказујући тонове које опажа; — обликује стварне и имагинарне текстуре и облике одабраном вајарском техником; — изрази скулптуром машту, сећање, емоције, интересовања или утисак о уметничком делу; — обликује употребне предмете примењујући најмање једну хоби технику;	Одговоран однос према околини Предузимљивост и оријентација ка предузетништву Естетичка компетенција			практичних)	ученика на часу у свеску ученика и евиденције наставника

		– разликује цртачке, сликарске и вајарске технике, материјал и прибор; – чисти радну површину, простор и прибор по завршетку сваког рада; – учествује у активностима које доприносе добробити школе и локалне заједнице.					
КЉУЧНИ ПОЈМОВИ	Својства облика. Стилизовање облика. Вајарске технике.						
МЕЂУПРЕДМЕТНА КОРЕЛАЦИЈА	Ликовна култура						

ОБЛАСТ/ТЕМА	ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ТЕМЕ	ИСХОДИ	ОПШТЕ И МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА САДРЖАЈА ПРЕДМЕТА			
				Активност ученика	Активност наставника	Наст. методе/ Облици рада	Начин провере остварености исхода
СЛИКАЊЕ	-Цртање креирањем линија различитих вредности комбиновањем материјала, угла и притиска прибора/материјала	– наслика ликовни рад према задатом или одабраном моделу приказујући тонове које опажа;	Компетенција за целоживотно учење Комуникација Рад са подацима и информацијама Дигитална компетенција Решавање проблема Сарадња Одговорно учешће у демократском друштву Одговоран однос према здрављу Одговоран однос према околини Предузимљивост и оријентација ка предузетништву Естетичка компетенција	слуша разговара , посматра уочава	предаје, описује, објашњава, организује наставу, мотивише ученике прати напредовање ученика	облици рада: фронтални, групни, рад у пару, индивидуални методе: текстуална, монологска, дијалогска, демонстрациона , игровна, метода ученичких радова (писаних, графичких, практичних)	- разговор са ученицима - активности и ангажовања на часу - домаћи задаци - формативно оцењивање: Свакодневн о бележење активности и постигнућа ученика на часу у свеску ученика и евиденције наставника
	-Цртање према задатом моделу приказујући односе величина, тонове које опажају	– обликује стварне и имагинарне текстуре и облике одабраном сликарском техником;					
	-Илустровање приче, бајке и песме цртачком техником	– изрази сликом машту, сећање, емоције, интересовања или утисак о уметничком делу;					
	-Обликовање стварних и имагинарних текстура и облика одабраном техником	– обликује употребне предмете					
	-Изражавање цртежом машту, емоције или интересовање и						

	утисак уметничким делом -Примењује најмање једну хоби технику -Разликује различите технике и материјал и прибор	примењујући најмање једну хоби технику; – разликује цртачке, сликарске и вајарске технике, материјал и прибор; – чисти радну површину, простор и прибор по завршетку сваког рада; – учествује у активностима које доприносе добробити школе и локалне заједнице.					
КЉУЧНИ ПОЈМОВИ	Примарне, секундарне и терцијарне боје. Локални тон. Сликарске технике.						
МЕЂУПРЕДМЕТНА КОРЕЛАЦИЈА	Ликовна култура						

24.1.2. ЧУВАРИ ПРИРОДЕ

ЦИЉ	Циљ учења слободне наставне активности је да ученици стекну знања, понашање, ставове и вредности који су потребни за очување и унапређење животне средине, биодиверзитета, природе и одрживог развоја.						
ОБЛАСТ/ТЕМА	ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ТЕМЕ	ИСХОДИ	ОПШТЕ И МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА САДРЖАЈА ПРЕДМЕТА			
				Активност ученика	Активност наставника	Наст. методе/ Облици рада	Начин провере остварености исхода
УПОЗНАЈ ЖИВИ СВЕТ СВОЈЕ ОКОЛИНЕ	-препознавање и решавање проблема примењивањем знања и вештин стечених у оквиру различитих предмета и ваншколског искуства. -вреднује утицај својих навика у заштити животне средине и биодиверзитет а -учествовање у акцијама које	–препознаје проблем, планира стратегију решавања и решава проблем примењујући знања и вештине стечене у оквиру различитих предмета и ваншколског искуства. –прикаже и образложи резултате истраживања са аспеката очувања животне средине,	Компетенција за целоживотно учење Комуникација Рад са подацима и информацијама Дигитална компетенција Решавање проблема Сарадња Одговорно учешће у демократском друштву Одговоран однос према здрављу Одговоран однос према околини Предузимљивост и оријентација ка предузетништву Естетичка компетенција	слуша разговара , посматра уочава	предаје, описује, објашњава, организује наставу, мотивише ученике прати напредовање ученика	облици рада: фронтални, групни, рад у пару, индивидуални методе: текстуална, монолошка, дијалогска, демонстрациона , игровна, метода ученичких радова (писаних, графичких, практичних)	- разговор са ученицима - активности и ангажовања на часу - домаћи задаци - формативно оцењивање: Свакодневн о бележење активности и постигнућа ученика на часу у свеску ученика и евиденције наставника

	су усмерене ка заштити, обнови и унапређењу животне средине и биодиверзитет а —повезује значај очувања животне средине и биодиверзитет а са бригом о сопственом и колективном здрављу; —одговорно се односи према себи, сарадницима, животној средини и културном наслеђу;	биодиверзитета и здравља, усмено, писано, графички или одабраном уметничком техником; —користи ИКТ за комуникацију, прикупљање и обраду података и представљање резултата истраживања; —вреднује утицај својих навика у заштити животне средине и биодиверзитета ; —активно учествује у акцијама које су усмерене ка заштити, обнови и унапређењу животне средине и биодиверзитета ; —повеже значај очувања животне					

		средине и биодиверзитета са бригом о сопственом и колективном здрављу;— одговорно се односи према себи, сарадницима, животној средини и културном наслеђу;—аргументује своје ставове према еко-култури и култури свакодневног живљења;—сарађује у тиму,поштујући разлике у мишљењу и интересима, дајући лични допринос постизању задатог циља;					
КЉУЧНИ ПОЈМОВИ	Биодиверзитет и његов значај. Истраживање биодиверзитета непосредне околине. Мапирање врста.						
МЕЂУПРЕДМЕТНА КОРЕЛАЦИЈА	Биологија, Географија						

ОБЛАСТ/ТЕМА	ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ТЕМЕ	ИСХОДИ	ОПШТЕ И МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА САДРЖАЈА ПРЕДМЕТА			
				Активност ученика	Активност наставника	Наст. методе/ Облици рада	Начин провере остварености исхода
ЗНАЧАЈ ЖИВОГ СВЕТА ЗА ЧОВЕКА	-препознавање и решавање проблема примењивањем знања и вештин стечених у оквиру различитих предмета и ваншколског искуства. -вреднује утицај својих навика у заштити животне средине и биодиверзитет а -учествовање у акцијама које су усмерене ка заштити, обнови и унапређењу животне	–препознаје проблем, планира стратегију решавања и решава проблем примењујући знања и вештине стечене у оквиру различитих предмета и ваншколског искуства. –прикаже и образложи резултате истраживања са аспеката очувања животне средине, биодиверзитета и здравља, усмено, писано, графички или одабраном	Компетенција за целоживотно учење Комуникација Рад са подацима и информацијама Дигитална компетенција Решавање проблема Сарадња Одговорно учешће у демократском друштву Одговоран однос према здрављу Одговоран однос према околини Предузимљивост и оријентација ка предузетништву Естетичка компетенција	слуша разговара , посматра уочава	предаје, описује, објашњава, организује наставу, мотивише ученике прати напредовање ученика	облици рада: фронтални, групни, рад у пару, индивидуални методе: текстуална, монологска, дијалогска, демонстрациона , игровна, метода ученичких радова (писаних, графичких, практичних)	- разговор са ученицима - активности и ангажовања на часу - домаћи задаци - формативно оцењивање: Свакодневн о бележење активности и постигнућа ученика на часу у свеску ученика и евиденције наставника

	средине и биодиверзитет а —повезује значај очувања животне средине и биодиверзитет а са бригом о сопственом и колективном здрављу; —одговорно се односи према себи, сарадницима, животној средини и културном наслеђу;	уметничком техником; —користи ИКТ за комуникацију, прикупљање и обраду података и представљање резултата истраживања; —вреднује утицај својих навика у заштити животне средине и биодиверзитетa ; —активно учествује у акцијама које су усмерене ка заштити, обнови и унапређењу животне средине и биодиверзитетa ; —повеже значај очувања животне средине и биодиверзитетa са бригом о сопственом и колективном					

		здрављу; –одговорно се односи према себи, сарадницима, животној средини и културном наслеђу; –аргументује своје ставове према еко-култури и култури свакодневног живљења; –сарађује у тиму,поштујући разлике у мишљењу и интересима, дајући лични допринос постизању задатог циља;					
КЉУЧНИ ПОЈМОВИ	Лековите биљке. Самоникле јестиве биљке. Зачинске биљке Аутохтоне расе и сорте. Значај биљног покривача. Утицај климатских промена на живи свет.						
МЕЂУПРЕДМЕТНА КОРЕЛАЦИЈА	Биологија, Географија						

ОБЛАСТ/ТЕМА	ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ТЕМЕ	ИСХОДИ	ОПШТЕ И МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА САДРЖАЈА ПРЕДМЕТА			
				Активност ученика	Активност наставника	Наст. методе/ Облици рада	Начин провере остварености исхода
ПОМОЗИМО ДА ПРЕЖИВЕ	-препознавање и решавање проблема примењивањем знања и вештин стечених у оквиру различитих предмета и ваншколског искуства.	препознаје проблем, планира стратегију решавања и решава проблем примењујући знања и вештине стечене у оквиру различитих предмета и ваншколског искуства.	Компетенција за целоживотно учење Комуникација Рад са подацима и информацијама Дигитална компетенција Решавање проблема Сарадња Одговорно учешће у демократском друштву Одговоран однос према здрављу Одговоран однос према околини Предузимљивост и оријентација ка предузетништву Естетичка компетенција	слуша разговара , посматра уочава	предаје, описује, објашњава, организује наставу, мотивише ученике прати напредовање ученика	облици рада: фронтални, групни, рад у пару, индивидуални методе: текстуална, монологска, дијалогска, демонстрациона , игровна, метода ученичких радова (писаних, графичких, практичних)	- разговор са ученицима - активности и ангажовања на часу - домаћи задаци - формативно оцењивање: Свакодневн о бележење активности и постигнућа ученика на часу у свеску ученика и евиденције наставника
	-вреднује утицај својих навика у заштити животне средине и биодиверзитет а	–прикаже и образложи резултате истраживања са аспеката очувања животне средине, биодиверзитета и здравља, усмено, писано, графички или одабраном					
	-учествовање у акцијама које су усмерене ка заштити, обнови и унапређењу животне						

	средине и биодиверзитет а —повезује значај очувања животне средине и биодиверзитет а са бригом о сопственом и колективном здрављу; —одговорно се односи према себи, сарадницима, животној средини и културном наслеђу;	уметничком техником; —користи ИКТ за комуникацију, прикупљање и обраду података и представљање резултата истраживања; —вреднује утицај својих навика у заштити животне средине и биодиверзитетa ; —активно учествује у акцијама које су усмерене ка заштити, обнови и унапређењу животне средине и биодиверзитетa ; —повеже значај очувања животне средине и биодиверзитетa са бригом о сопственом и колективном					

		здрављу; –одговорно се односи према себи, сарадницима, животној средини и културном наслеђу; –аргументује своје ставове према еко-култури и култури свакодневног живљења; –сарађује у тиму,поштујући разлике у мишљењу и интересима, дајући лични допринос постизању задатог циља;					
КЉУЧНИ ПОЈМОВИ	Угроженост врста. Значај опрашивача. Утицај пестицида на живи свет						
МЕЂУПРЕДМЕТНА КОРЕЛАЦИЈА	Биологија, Географија						

ОБЛАСТ/ТЕМА	ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ТЕМЕ	ИСХОДИ	ОПШТЕ И МЕЃУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА САДРЖАЈА ПРЕДМЕТА			
				Активност ученика	Активност наставника	Наст. методе/ Облици рада	Начин провере остварености исхода
ЈА ЧУВАМ ПРИРОДУ	-препознавање и решавање проблема примењивањем знања и вештин стечених у оквиру различитих предмета и ваншколског искуства. -вреднује утицај својих навика у заштити животне средине и биодиверзитет а -учествовање у акцијама које су усмерене ка заштити, обнови и унапређењу животне	-препознаје проблем, планира стратегију решавања и решава проблем примењујући знања и вештине стечене у оквиру различитих предмета и ваншколског искуства. –прикаже и образложи резултате истраживања са аспеката очувања животне средине, биодиверзитета и здравља, усмено, писано, графички или	Компетенција за целоживотно учење Комуникација Рад са подацима и информацијама Дигитална компетенција Решавање проблема Сарадња Одговорно учешће у демократском друштву Одговоран однос према здрављу Одговоран однос према околини Предузимљивост и оријентација ка предузетништву Естетичка компетенција	слуша разговара , посматра уочава	предаје, описује, објашњава, организује наставу, мотивише ученике прати напредовање ученика	облици рада: фронтални, групни, рад у пару, индивидуални методе: текстуална, монолошка, дијалогска, демонстрациона , игровна, метода ученичких радова (писаних, графичких, практичних)	- разговор са ученицима - активности и ангажовања на часу - домаћи задаци - формативно оцењивање: Свакодневн о бележење активности и постигнућа ученика на часу у свеску ученика и евиденције наставника

	средине и биодиверзитет а –повезује значај очувања животне средине и биодиверзитет а са бригом о сопственом и колективном здрављу; –одговорно се односи према себи, сарадницима, животној средини и културном наслеђу;	одабраном уметничком техником; –користи ИКТ за комуникацију, прикупљање и обраду података и представљање резултата истраживања; –вреднује утицај својих навика у заштити животне средине и биодиверзитета ; –активно учествује у акцијама које су усмерене ка заштити, обнови и унапређењу животне средине и биодиверзитета ; –повеже значај очувања животне					

24.1.3.ХОР И ОРКЕСТАР

Разред: ПЕТИ

ЦИЉ	Општи циљ наставе предмета хор и оркестар је развијање интересовања за музичку уметност и упознавање музичке традиције и културе свога и других народа.Остали циљеви и задаци су: да код ученика развија музичке способности и жељу за активним музицирањем/певањем и суделовањем у школским ансамблима; да подстиче креативне способности ученика и смисао за колективно музицирање; да развија навике слушања музике, подстиче доживљај и оспособљеност за разумевање музичких порука; да подстиче стваралачко ангажовања у свим музичким активностима (извођење, слушање, истраживање и стварање музике); да развија критичко мишљење.						
ОБЛАСТ/ТЕМА	ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ТЕМЕ	ИСХОДИ	ОПШТЕ И МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА САДРЖАЈА ПРЕДМЕТА			
				Активност ученика	Активност наставника	Наст. методе/ Облиц и рада	Начин провере остварености исхода
ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	а) Певање песама (учење по слуху и учење песме са нотног текста); б) Свирање - Свирање песама и лакших инструменталних дела по слуху и нотног текста на инструментима Орфовог инструментарија	- ученик пева и свира једноставне песме - користи са разумевањем нотни запис - савладава једноставне песме по слуху	- Компетенција за учење -Комуникација - Рад са подацима и информацијама - Дигитална компетенција - Сарадња - Естетичка компетенција -Одговоран однос према околини	- Чита са разумевањем нотни текст; -Слуша наставникове инструкције, одговара на постављена питања; - Учествоје у игровним активностима; - Активно прати излагања других ученика и сарађује са њима и наставником;	Организује и реализује наставу - Мотивише и подстиче ученике - Изражајно изводи музичка дела на часу - Усмерава рад на часу подстицајним питањима - Објашњава нове музичке појмове - Прати постигнућа ученика и индивидуализује рад		Усмено излагање, певање и свирање песама. У поступку вредновања знања прати се залагање ученика, рад, интересовање, умешност; прати се развој личности у целини и објективно се процењује колико је ученик савладао програмске

ОБЛАСТ/ТЕМА	ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ТЕМЕ	ИСХОДИ	ОПШТЕ И МЕЃУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА САДРЖАЈА ПРЕДМЕТА			
				Активност ученика	Активност наставника	Наст. методе/ Облиц и рада	Начин провере остварености исхода
СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ	Слушање вокално инструменталних и кратких инструменталних композиција, домаћих и страних композитора, уметничких дела инспирисаних фолклором народа и народности, различитог садржаја, облика и расположења, као и музичких прича.	- ученик разликује стилове композиција - упознаје сатаве који изводе композицију - препознаје соло деонице у композицији и као и пратњу - препознаје ритмове као и тонске родове	- Компетенција за учење - Комуникација - Рад са подацима и информацијама - Дигитална компетенција - Сарадња - Естетичка компетенција - Одговоран однос према околини	- Чита са разумевањем нотни текст; - Слуша наставникове инструкције, одговара на постављена питања; - Учествоје у игровним активностима; - Активно прати излагања других ученика и сарађује са њима и наставником; - Износи и образлаже мишљење у вези са музичким делом, анализира и дискутује; - Упоредије различите музичке	Организује и реализује наставу - Мотивише и подстиче ученике - Изражајно изводи музичка дела на часу - Умерава рад на часу подстицајним питањима - Објашњава нове музичке појмове - Прати постигнућа ученика и индивидуализује рад према потребама; - Одговара на ученичка питања		Усмено излагање, певање и свирање песама. У поступку вредновања знања прати се залагање ученика, рад, интересовање, умешност; прати се развој личности у целини и објективно се процењује колико је ученик савладао програмске захтеве. Смисао и сврха оцењивања у настави хора и оркестра не треба да се односи на подстицања за залагање,

				композиције, доноси закључке о њима. - Примењује стечена знања из теорије музике на примерима новог нотног текста; - Пева и свира композиције које се обрађују			интересовање, љубав према музици. Оцену треба користити као облик мотивације: она треба ученике да мотивише на музичке активности и на бављење музиком, у складу с стварним способностима и потребама
КЉУЧНИ ПОЈМОВИ	вокално инструменталне и кратке инструменталне композиције, фолклор, музичке приче						
МЕЂУПРЕДМЕТНА КОРЕЛАЦИЈА	Музичка култура						

ОБЛАСТ/ТЕМА	ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ТЕМЕ	ИСХОДИ	ОПШТЕ И МЕЃУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА САДРЖАЈА ПРЕДМЕТА			
				Активност ученика	Активност наставника	Наст. методе/ Облиц и рада	Начин провере остварености исхода
СТВАРАЊЕ МУЗИКЕ	Ритмичким и звучним ефектима креирање пратње за песме, стихова, користећи при том различите изворе звука. Креирање покрета уз музику коју певају или слушају ученици. Смишљање музичких питања и одговора, ритмичка допуњалка, мелодијска допуњалка са потписаним текстом, састављање мелодије од понуђених	- ученик на основу ритма креира звучне ефекте као музичку пратњу композиције - ученик препознавање елемената у композицији смишља питања и одговоре, на основу препознатог ритма смишља и допуњује композицију ритмичком пратњом. - саставља мелодију на основу стеченог музичког искуства од понуђених фраза. - импровизује мелодијска питања и одговоре на		- Чита са разумевањем нотни текст; -Слуша наставникове инструкције, одговара на постављена питања; - Учествоује у игровним активностима ; - Активно прати излагања других ученика и сарађује са њима и наставником; - Износи и образлаже мишљење у вези са музичким делом, анализира и дискутује; - Упоређује различите музичке	-Организује и реализује наставу - Умерава рад на часу подстицајним питањима - Изражајно изводи музичка дела на часу - Мотивише и подстиче ученике - Објашњава нове музичке појмове - Прати постигнућа ученика и индивидуализује рад према потребама; - Одговара на ученичка питања		Усмено излагање, певање и свирање песама. У поступку вредновања знања прати се залагање ученика, рад, интересовање, умешност; прати се развој личности у целини и објективно се процењује колико је ученик савладао програмске захтеве. Смисао и сврха оцењивања у настави хора и оркестра не треба да се односи на подстицања за

Разред: ШЕСТИ

ЦИЉ	Општи циљ наставе предмета хор и оркестар је развијање интересовања за музичку уметност и упознавање музичке традиције и културе свога и других народа.Остали циљеви и задаци су: да код ученика развија музичке способности и жељу за активним музицирањем/певањем и суделовањем у школским ансамблима; да подстиче креативне способности ученика и смисао за колективно музицирање; да развија навике слушања музике, подстиче доживљај и оспособљеност за разумевање музичких порука; да подстиче стваралачко ангажовања у свим музичким активностима (извођење, слушање, истраживање и стварање музике); да развија критичко мишљење.						
ОБЛАСТ/ТЕМА	ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ТЕМЕ	ИСХОДИ	ОПШТЕ И МЕЊУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА САДРЖАЈА ПРЕДМЕТА			
				Активност ученика	Активност наставника	Наст. методе/ Облици рада	Начин провере остварености исхода
ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	Певање, свирање и основе музичке писмености Обрадити и певати народне, децје, уметничке песме, каноне и песме наших и страних композитора. На децјим ритмичким и мелодијским инструментима изводити песме одговарајуће тежине (обнављање: целе ноте,	- ученик пева и свира предвиђене композиције - користи са разумевањем нотни запис - препознаје и савладава композиције у новим тоналитетима	- Компетенција за учење -Комуникација - Рад са подацима и информацијама - Дигитална компетенција - Сарадња - Естетичка компетенција -Одговоран однос према околини	- Чита са разумевањем нотни текст; -Слуша наставникове инструкције, одговара на постављена питања; - Учествује у игровним активностима; - Активно прати излагања других ученика и сарађује са њима и наставником; - Износи и	-Организује и реализује наставу - Мотивише и подстиче ученике - Изражајно изводи музичка дела на часу - Усмерава рад на часу подстицајним питањима - Објашњава нове музичке појмове - Прати постигнућа ученика и индивидуализује рад		Усмено излагање, певање и свирање песама. У поступку вредновања знања прати се залагање ученика, рад, интересовање, умешност; прати се развој личности у целини и објективно се процењује колико је ученик савладао програмске

ОБЛАСТ/ТЕМА	ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ТЕМЕ	ИСХОДИ	ОПШТЕ И МЕЃУПРЕДМЕТН Е КОМПЕТЕНЦИЈЕ	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА САДРЖАЈА ПРЕДМЕТА			
				Активност ученика	Активност наставника	Наст. методе / Облиц и рада	Начин провере остварености исхода
СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ	Слушати вокалне, вокалноинструменталне и инструменталне композиције наших и страних композитора. Посебну пажњу обратити на соло и хорску песму уз основне информације о делу и композитору. Ученике оспособити да препознају и упознају звук инструмента у примерима које слушају, представљати им изглед и могућности инструмента.	- ученик разликује стилове композиција - упознаје сатаве који изводе композицију - препознаје соло деонице у композицији као и пратњу - препознаје ритмове као и тонске родове	- Компетенција за учење - Комуникација - Рад са подацима и информацијама - Дигитална компетенција - Сарадња - Естетичка компетенција - Одговоран однос према околини	- Чита са разумевањем нотни текст; - Слуша наставникове инструкције, одговара на постављена питања; - Учествоје у игровним активностима; - Активно прати излагања других ученика и сарађује са њима и наставником; - Износи и образлаже мишљење у вези са	-Организује и реализује наставу - Мотивише и подстиче ученике - Изражајно изводи музичка дела на часу - Умерава рад на часу подстицајним питањима - Објашњава нове музичке појмове - Прати постигнућа ученика и индивидуализује рад према потребама; - Одговара на	Усмено излагање, певање и свирање песама. У поступку вредновања знања прати се залагање ученика, рад, интересовање, умешност; прати се развој личности у целини и објективно се процењује колико је ученик савладао програмске захтеве. Смисао и сврха	

ОБЛАСТ/ТЕМА	ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ТЕМЕ	ИСХОДИ	ОПШТЕ И МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА САДРЖАЈА ПРЕДМЕТА			
				Активност ученика	Активност наставника	Наст. методе/ Облиц и рада	Начин провере остварености исхода
СТВАРАЊЕ МУЗИКЕ	Подстицати музичке креативности кроз импровизацију на доступним инструментима. Импровизовати дијалоге на инструментима Орфовог инструментарија . Стварати дечје песме.	-ученик на основу ритма креира звучне ефекте као музичку пратњу композиције - ученик препознавање елемената у композицији смишља питања и одговоре, на основу препознатог ритма смишља и допуњује компоуицију ритмичком пратњом. - саставља мелодију на основу стеченог музичког искуства од понуђених фраза.		- Чита са разумевањем нотни текст; -Слуша наставникове инструкције, одговара на постављена питања; - Учествоје у игровним активностима ; - Активно прати излагања других ученика и сарађује са њима и наставником; - Износи и образлаже мишљење у вези са музичким делом, анализира и	-Организује и реализује наставу - Умерава рад на часу подстицајним питањима - Изражајно изводи музичка дела на часу - Мотивише и подстиче ученике - Објашњава нове музичке појмове - Прати постигнућа ученика и индивидуализује рад према		Усмено излагање, певање и свирање песама. У поступку вредновања знања прати се залагање ученика, рад, интересовање, умешност; прати се развој личности у целини и објективно се процењује колико је ученик савладао програмске захтеве. Смисао и сврха оцењивања у настави хора и оркестра

		- импровизује мелодијска питања и одговоре на основу стеченог музичког знања.		дискутује; - Упоређује различите музичке композиције, доноси закључке о њима. - Примењује стечена знања из теорије музике на примерима новог нотног текста; - Пева и свира композиције које се обрађују	потребама; - Одговара на ученичка питања		не треба да се односи на подстицања за залагање, интересовање, љубав према музици. Оцену треба користити као облик мотивације: она треба ученике да мотивише на музичке активности и на бављење музиком, у складу с стварним способностима и потребама
КЉУЧНИ ПОЈМОВИ	импровизација, Орфов инструментариј						
МЕЂУПРЕДМЕТНА КОРЕЛАЦИЈА	Музичка култура						

24.1.4.ВРЕДНОСТИ И ВРЛИНЕ КАО ЖИВОТНИ КОМПАС

ЦИЉ	Циљ програма је оснаживање личног развоја ученика и подстицање развоја вредности и врлина као главних ослонаца и водича у животу за добробит појединца и друштва, као и развој социјалних вештина значајних за просперитет, физичко и ментално здравље и живот у атмосфери узајамног уважавања и бриге једних за друге.						
ОБЛАСТ/ТЕМА	ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ТЕМЕ	ИСХОДИ	ОПШТЕ И МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА САДРЖАЈА ПРЕДМЕТА			
				Активност ученика	Активност наставника	Наст. методе/ Облици рада	Начин провере остварености исхода
ЖИВОТНЕ ВРЕДНОСТИ	Усвајање знања о основним животним вредностима. Оспособљавање за критичко разматрање система вредности у друштву. Позитивно вреднују врлине и вредности у друштву.	– наведе неколико универзалних животних вредности и људских врлина и доведе их у везу са понашањем особе; – идентификује код себе врлине које поседује и које жели да развије; – препозна и именује врлине код блиских особа и ликова у књижевности, филму; – покаже саосећање са другим људима,	Компетенција за целоживотно учење. Решавање проблема. Одговорно учешће у демократском друштву. Сарадња. Комуникација. Одговоран однос према здрављу. Одговоран однос према околини. Дигитална компетенција. Рад с подацима и информацијама	- разговор - усмено испитивање - пригодно посматрање - примењивање стечених знања - решавање проблема - запажање - уочавање	- описује - образлаже - објашњава - дискутује - приказује видео записе	Разговор Метода демонстрације Фронтални рад, рад у пару и групи	- разговор са ученицима - активности и ангажовања на часу - формативно оцењивање : бележење активности и постигнућа ученика на часу у свеску ученика и евиденције наставника

		препозна примере брига за друге и покаже спремност да помогне другоме у складу са својим могућностима ; – препозна и именује сопствена и туђа осећања; – разликује асертивну комуникацију од агресивне и пасивне; – образложи значај дружења и наведе како се другарство негује;					
КЉУЧНИ ПОЈМОВИ	Живот. Породица. Здравље. Љубав.Образовање. Мир. Другарство. Заједништво. Опште добро. Социјална правда или једнакост.						
ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ							
МЕЋУПРЕДМЕТНА КОРЕЛАЦИЈА	Сви обавезни предмети, Верска настава, Грађанско васпитање, Час одељенског старешине						
ОБЛАСТ/ТЕМА	ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ТЕМЕ	ИСХОДИ	ОПШТЕ И МЕЋУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА САДРЖАЈА ПРЕДМЕТА			
				Активност ученика	Активност наставника	Наст. методе/ Облици рада	Начин провере остварености исхода

ЉУДСКЕ ВРЛИНЕ	Усвајање знања о основним људским врлинама. Оспособљавање за препознавање позитивних врлина у друштву. Позитивно вреднују врлине у друштву.	– наведе неколико универзалних животних вредности и људских врлина и доведе их у везу са понашањем особе; – идентификује код себе врлине које поседује и које жели да развије; – препозна и именује врлине код блиских особа и ликова у књижевности, филму;	Компетенција за целоживотно учење. Решавање проблема. Одговорно учешће у демократском друштву. Сарадња. Комуникација. Одговоран однос према здрављу. Одговоран однос према околини. Дигитална компетенција. Рад с подацима и информацијама	- разговор - усмено испитивање - пригодно посматрање - примењивање стечених знања - решавање проблема - запажање - уочавање	- описује - образлаже - објашњава - дискутује - приказује видео записе	Разговор Метода демонстрације Фронтални рад, рад у пару и групи	- разговор са ученицима - активности и ангажовања на часу - формативно оцењивање : бележење активности и постигнућа ученика на часу у свеску ученика и евиденције наставника
КЉУЧНИ ПОЈМОВИ	Праведност. Истинољубивост. Одговорност. Захвалност. Поштење. Толеранција. Емпатија. Поверење. Солидарност. Самоприхватање. Одмереност.						
ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ							
МЕЂУПРЕДМЕТНА КОРЕЛАЦИЈА	Сви обавезни предмети, Верска настава, Грађанско васпитање, Час одељенског старешине						
ОБЛАСТ/ТЕМА	ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ТЕМЕ	ИСХОДИ	ОПШТЕ И МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА САДРЖАЈА ПРЕДМЕТА			
				Активност ученика	Активност наставника	Наст. методе/ Облици рада	Начин провере остварености исхода
	Развијање способности за препознавање	– користи асертивну комуникацију;	Компетенција за целоживотно учење.	- разговор - усмено испитивање	- описује - образлаже - објашњава	Разговор Метода демонстрације	- разговор са ученицима - активности

СОЦИЈАЛНЕ ВЕШТИНЕ	сопствених и туђих осећања. Коришћење метода асертивне комуникације и конструктивног решавања конфликта. Развијање критичког мишљења. Развијање вештине сарадње са другима и просоцијалног понашања.	– образложи значај дружења и наведе шта другови једни другима не треба да раде; – препозна примере негативног понашања где се лично добро ставља испред општег добра и исказе свој негативни став према томе; – користи технике самоконтроле осећања; – прихвати одговорност за сопствено понашање; – конструктивно решава конфликте; – препозна и именује сопствена и туђа осећања;	Решавање проблема. Одговорно учешће у демократском друштву. Сарадња. Комуникација. Одговоран однос према здрављу. Одговоран однос према околини. Дигитална компетенција. Рад с подацима и информацијама	-пригодно посматрање - примењивање стечених знања - решавање проблема - запажање - уочавање	- дискутује - приказује видео записе	Фронтални рад, рад у пару и групи	и ангажовања на часу - формативно оцењивање : бележење активности и постигнућа ученика на часу у свеску ученика и евиденције наставника
	КЉУЧНИ ПОЈМОВИ						
	Просоцијално понашање. Брига за себе и друге. Сарадња. Асертивна комуникација. Препознавање сопствених и туђих осећања. Самоконтрола. Волонтирање. Конструктивно решавање конфликта. Одређивање приоритета. Критичко мишљење.						
	ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ						
	МЕЂУПРЕДМЕТНА КОРЕЛАЦИЈА						
Сви обавезни предмети, Верска настава, Грађанско васпитање, Час одељенског старешине							
ОБЛАСТ/ТЕМА	ЦИЉЕВИ И	ИСХОДИ	ОПШТЕ И	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА САДРЖАЈА ПРЕДМЕТА			

24.2.СЕДМИ И ОСМИ РАЗРЕД

24.2.1.ЖИВОТНЕ ВЕШТИНЕ

Разред: СЕДМИ И ОСМИ

ЦИЉ		Циљ учења слободне наставне активности Цртање, вајање и сликање је да ученик кроз ликовни рад развија стваралачко мишљење и унапређује визуелно опажање, естетичке критеријуме и способност ликовног изражавања.					
ОБЛАСТ/ТЕМА	ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ТЕМЕ	ИСХОДИ	ОПШТЕ И МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА САДРЖАЈА ПРЕДМЕТА			
				Активност ученика	Активност наставника	Наст. методе/ Облици рада	Начин провере остварености исхода
ЕКОЛОШКИ ОТИСАК И ОПСТАНАК	-усвајање знања о основним појмовима из екологије -подстицање учествовања у акцијама које су усмерене ка заштити, обнови и унапређењу животне средине и одрживом развоју;	– образложи избор теме/истраживања из области одрживог развоја, циљ и план рада користећи вештину јавног говора; – формулише истраживачки задатак; – планира ресурсе и управља њима, усмерен на достизање	Компетенција за целоживотно учење Комуникација Рад са подацима и информацијама Дигитална компетенција Решавање проблема Сарадња Одговорно учешће у демократском друштву Одговоран однос према здрављу Одговоран однос према околини	слуша разговара, посматра уочава	предаје, описује, објашњава, организује наставу, мотивише ученике прати напредовање ученика	облици рада: фронтални, групни, рад у пару, индивидуални методе: текстуална, монологска, дијалогска, демонстрациона, игровна, метода ученичких радова (писаних, графичких,	- разговор са ученицима - активности и ангажовања на часу - домаћи задаци - формативно оцењивање: Свакодневн о бележење активности и постигнућа

	–развијање свести о значају очувања животне средине са бригом о сопственом и колективном здрављу; – развијање одговорност и према себи, сарадницима, животној средини и културном наслеђу;	реалног циља; – прикупи, одабере и обради информације релевантне за истраживање, користећи поуздане изворе информација, наводећи извор и аутора; – прикаже и образложи резултате истраживања са аспеката очувања животне средине, биодиверзитета и здравља, усмено, писано, графички или одабраном уметничком техником; – користи ИКТ за комуникацију, прикупљање и обраду података и представљање резултата истраживања; – вреднује утицај својих навика у потрошњи ресурса и	Предузимљивост и оријентација ка предузетништву Естетичка компетенција			практичних)	ученика на часу у свеску ученика и евиденције наставника

		одлагању отпада; – учествује у акцијама које су усмерене ка заштити, обнови и унапређењу животне средине и одрживом развоју; – повеже значај очувања животне средине са бригом о сопственом и колективном здрављу; – одговорно се односи према себи, сарадницима, животној средини и културном наслеђу; – користи језик и стил комуникације који су специфични за поједине научне и техничке дисциплине и чува језички идентитет;					

		– сарађује у тиму, поштујући разлике у мишљењу и интересима, дајући лични допринос постизању договора и афирмишући толеранцију и равноправност у дијалогу; – критички процени сопствени рад и рад сарадника у групи.					
КЉУЧНИ ПОЈМОВИ	Еколошки отисак. Биокапацитет. Еколошки дуг. Одрживи развој. Еколошко право.						
МЕЂУПРЕДМЕТНА КОРЕЛАЦИЈА	Биологија, Географија, Хемија						

ОБЛАСТ/ТЕМА	ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ТЕМЕ	ИСХОДИ	ОПШТЕ И МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА САДРЖАЈА ПРЕДМЕТА			
				Активност ученика	Активност наставника	Наст. методе/ Облици рада	Начин провере остварености исхода
	-усвајање знања о врстама отпада	– образложи о избор теме/истраживања из области	Компетенција за целоживотно учење Комуникација	слуша разговара, посматра	предаје, описује, објашњава, организује	облици рада: фронтални, групни, рад у пару,	- разговор са ученицима -

УПРАВЉАЊЕ ОТПАДОМ	-усвајање знања о начинама управљања отпадом -разликовање и именовање основних карактеристика комуналног отпада и навођење шта спада у исти -подстицање учествовања у акцијама које су усмерене ка заштити, обнови и унапређењу животне средине и одрживом развоју; –развијање свести о значају очувања животне средине са бригом о сопственом и колективном здрављу;	одрживог развоја, циљ и план рада користећи вештину јавног говора; – формулише истраживачки задатак; – планира ресурсе и управља њима, усмерен на достизање реалног циља; – прикупи, одабере и обради информације релевантне за истраживање, користећи поуздане изворе информација, наводећи извор и аутора; – прикаже и образложи резултате истраживања са аспеката очувања животне средине, биодиверзитета и здравља, усмено, писано, графички или одабраном	Рад са подацима и информацијама Дигитална компетенција Решавање проблема Сарадња Одговорно учешће у демократском друштву Одговоран однос према здрављу Одговоран однос према околини Предузимљивост и оријентација ка предузетништву Естетичка компетенција	уочава	наставу, мотивише ученике прати напредовање ученика	индивидуални методе: текстуална, монолошка, дијалошка, демонстрациона, игровна, метода ученичких радова (писаних, графичких, практичних)	активности и ангажовања на часу - домаћи задаци - формативно оцењивање: Свакодневн о бележење активности и постигнућа ученика на часу у свеску ученика и евиденције наставника

	– развијање одговорности према себи, сарадницима, животној средини и културном наслеђу;	уметничком техником; – користи ИКТ за комуникацију, прикупљање и обраду података и представљање резултата истраживања; – вреднује утицај својих навика у потрошњи ресурса и одлагању отпада; – учествује у акцијама које су усмерене ка заштити, обнови и унапређењу животне средине и одрживом развоју; – повеже значај очувања животне средине са бригом о сопственом и колективном здрављу; – одговорно се односи према себи, сарадницима,					

		животној средини и културном наслеђу; – користи језик и стил комуникације који су специфични за поједине научне и техничке дисциплине и чува језички идентитет; – сарађује у тиму, поштујући разлике у мишљењу и интересима, дајући лични допринос постизању договора и афирмишући толеранцију и равноправност у дијалогу; – критички процени сопствени рад и рад сарадника у групи.					
КЉУЧНИ ПОЈМОВИ	Врсте отпада. Управљање отпадом. Комунални отпад. Депонија.						
МЕЂУПРЕДМЕТНА КОРЕЛАЦИЈА	Биологија, Географија, Хемија						

ОБЛАСТ/ТЕМА	ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ТЕМЕ	ИСХОДИ	ОПШТЕ И МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА САДРЖАЈА ПРЕДМЕТА			
				Активност ученика	Активност наставника	Наст. методе/ Облици рада	Начин провере остварености исхода
РЕЦИКЛАЖА, РЕМЕДИЈАЦИЈА И ПОНОВНА УПОТРЕБА ДОБАРА И СИРОВИНА	-усвајање знања о рециклажи, ремедијацији поновној употреби добара и сировина -упознавање са предностима и недостацима поновне употребе добара и сировина. -подстицање учествовања у акцијама које су усмерене ка заштити, обнови и унапређењу	– образложи избор теме/истраживања из области одрживог развоја, циљ и план рада користећи вештину јавног говора; – формулише истраживачки задатак; – планира ресурсе и управља њима, усмерен на достизање реалног циља; – прикупи, одабере и обради информације релевантне за истраживање, користећи поуздане изворе	Компетенција за целоживотно учење Комуникација Рад са подацима и информацијама Дигитална компетенција Решавање проблема Сарадња Одговорно учешће у демократском друштву Одговоран однос према здрављу Одговоран однос према околини Предузимљивост и оријентација ка предузетништву Естетичка компетенција	слуша разговара , посматра уочава	предаје, описује, објашњава, организује наставу, мотивише ученике прати напредовање ученика	облици рада: фронтални, групни, рад у пару, индивидуални методе: текстуална, монолошка, дијалогска, демонстрациона , игровна, метода ученичких радова (писаних, графичких, практичних)	- разговор са ученицима - активности и ангажовања на часу - домаћи задаци - формативно оцењивање: Свакодневн о бележење активности и постигнућа ученика на часу у свеску ученика и евиденције наставника

	животне средине и одрживом развоју; – развијање свести о значају очувања животне средине са бригом о сопственом и колективном здрављу; – развијање одговорност и према себи, сарадницима, животној средини и културном наслеђу;	информација, наводећи извор и аутора; – прикаже и образложи резултате истраживања са аспеката очувања животне средине, биодиверзитета и здравља, усмено, писано, графички или одабраном уметничком техником; – користи ИКТ за комуникацију, прикупљање и обраду података и представљање резултата истраживања; – вреднује утицај својих навика у потрошњи ресурса и одлагању отпада; – учествује у акцијама које су усмерене ка заштити, обнови и унапређењу животне средине и одрживом					

		развоју; – повеже значај очувања животне средине са бригом о сопственом и колективном здрављу; – одговорно се односи према себи, сарадницима, животној средини и културном наслеђу; – користи језик и стил комуникације који су специфични за поједине научне и техничке дисциплине и чува језички идентитет; – сарађује у тиму, поштујући разлике у мишљењу и интересима, дајући лични допринос постизању договора и					

		афирмишући толеранцију и равноправност у дијалогу; – критички процени сопствени рад и рад сарадника у групи.					
КЉУЧНИ ПОЈМОВИ	Секундарне сировине: папир, уља у исхрани, текстил, пластика. Предности и недостаци поновне употребе добара и сировина. 3Р правила.						
МЕЂУПРЕДМЕТНА КОРЕЛАЦИЈА	Биологија, Географија, Хемија						

ОБЛАСТ/ТЕМА	ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ТЕМЕ	ИСХОДИ	ОПШТЕ И МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА САДРЖАЈА ПРЕДМЕТА			
				Активност ученика	Активност наставника	Наст. методе/ Облици рада	Начин провере остварености исхода
ОБНОВЉИВИ ИЗВОРИ ЕНЕРГИЈЕ	-планира и реализује у целини истраживачки задатак -планира ресурсе и управља њима -усвајање знања о обновљивим изворима енергије -усвајање знања о предностима и недостација обновљивих извора енергије -подстицање	– образложи избор теме/истраживања из области одрживог развоја, циљ и план рада користећи вештину јавног говора; – формулише истраживачки задатак; – планира ресурсе и управља њима, усмерен на достизање реалног циља; – прикупи, одабере и обради информације релевантне за истраживање, користећи	Компетенција за целоживотно учење Комуникација Рад са подацима и информацијама Дигитална компетенција Решавање проблема Сарадња Одговорно учешће у демократском друштву Одговоран однос према здрављу Одговоран однос према околини Предузимљивост и оријентација ка предузетништву Естетичка компетенција	слуша разговара, посматра уочава	предаје, описује, објашњава, организује наставу, мотивише ученике прати напредовање ученика	облици рада: фронтални, групни, рад у пару, индивидуални методе: текстуална, монолошка, дијалогска, демонстрациона, игровна, метода ученичких радова (писаних, графичких, практичних)	- разговор са ученицима - активности и ангажовања на часу - домаћи задаци - формативно оцењивање: Свакодневн о бележење активности и постигнућа ученика на часу у свеску ученика и евиденције наставника

	учествовања у акцијама које су усмерене ка заштити, обнови и унапређењу животне средине и одрживом развоју; –развијање свести о значају очувања животне средине са бригом о сопственом и колективном здрављу; – развијање одговорности према себи, сарадницима, животној средини и културном наслеђу;	поуздане изворе информација, наводећи извор и аутора; – прикаже и образложи резултате истраживања са аспеката очувања животне средине, биодиверзитета и здравља, усмено, писано, графички или одабраном уметничком техником; – користи ИКТ за комуникацију, прикупљање и обраду података и представљање резултата истраживања; – вреднује утицај својих навика у потрошњи ресурса и одлагању отпада; – учествује у акцијама које су усмерене ка заштити, обнови и унапређењу животне средине					

		и одрживом развоју; – повеже значај очувања животне средине са бригом о сопственом и колективном здрављу; – одговорно се односи према себи, сарадницима, животној средини и културном наслеђу; – користи језик и стил комуникације који су специфични за поједине научне и техничке дисциплине и чува језички идентитет; – сарађује у тиму, поштујући разлике у мишљењу и интересима, дајући лични допринос постизању					

		договора и афирмишући толеранцију и равноправност у дијалогу; – критички процени сопствени рад и рад сарадника у групи.					
КЉУЧНИ ПОЈМОВИ	Извори енергије. Енергетска ефикасност. Обновљиви извори енергије. Предности и недостаци обновљивих извора енергије.						
МЕЂУПРЕДМЕТНА КОРЕЛАЦИЈА	Биологија, Географија, Хемија						

24.2.2.ХОР И ОРКЕСТАР

Разред: СЕДМИ

ЦИЉ	Општи циљ наставе предмета хор и оркестар је развијање интересовања за музичку уметност и упознавање музичке традиције и културе свога и других народа.Остали циљеви и задаци су: да код ученика развија музичке способности и жељу за активним музицирањем/певањем и суделовањем у школским ансамблима; да подстиче креативне способности ученика и смисао за колективно музицирање; да развија навике слушања музике, подстиче доживљај и оспособљеност за разумевање музичких порука; да подстиче стваралачко ангажовања у свим музичким активностима (извођење, слушање, истраживање и стварање музике); да развија критичко мишљење.						
ОБЛАСТ/ТЕМА	ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ТЕМЕ	ИСХОДИ	ОПШТЕ И МЕЃУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА САДРЖАЈА ПРЕДМЕТА			
				Активност ученика	Активност наставника	Наст. методе/Облици рада	Начин провере остварености исхода
ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	Певање, свирање и основе музичке писмености Обрадити и певати народне, дечје, уметничке песме, каноне и песме наших и страних композитора. На дечјим ритмичким и мелодијским	- ученик пева и свира предвиђене композиције - користи са разумевањем нотни запис - препознаје и савладава композиције у новим тоналитетима	- Компетенција за учење -Комуникација - Рад са подацима и информацијама - Дигитална компетенција - Сарадња - Естетичка компетенција -Одговоран однос према околини	- Чита са разумевањем нотни текст; -Слуша наставникове инструкције, одговара на постављена питања; - Учествује у игровним активностима; - Активно прати излагања других	-Организује и реализује наставу - Мотивише и подстиче ученике - Изражајно изводи музичка дела на часу - Усмерава рад на часу подстицајним питањима - Објашњава нове музичке појмове		Усмено излагање, певање и свирање песама. У поступку вредновања знања прати се залагање ученика, рад, интересовање, умешност; прати се развој личности у целини и објективно се

МЕЂУПРЕДМЕТНА КОРЕЛАЦИЈА	Музичка култура

ОБЛАСТ/ТЕМА	ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ТЕМЕ	ИСХОДИ	ОПШТЕ И МЕЂУПРЕДМЕТН Е КОМПЕТЕНЦИЈЕ	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА САДРЖАЈА ПРЕДМЕТА			
				Активност ученика	Активност наставника	Наст. методе / Облиц и рада	Начин провере остварености исхода
СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ	Слушати вокалне, вокалноинструменталне и инструменталне композиције наших и страних композитора. Посебну пажњу обратити на соло и хорску песму уз основне информације о делу и композитору. Ученике оспособити да препознају и упознају звук инструмента у примерима које слушају, представљати им изглед и могућности	- ученик разликује стилове композиција - упознаје сатаве који изводе композицију - препознаје соло деонице у композицији - као и пратњу - препознаје ритмове као и тонске родове	- Компетенција за учење - Комуникација - Рад са подацима и информацијама - Дигитална компетенција - Сарадња - Естетичка компетенција - Одговоран однос према околини	- Чита са разумевањем нотни текст; - Слуша наставникове инструкције, одговара на постављена питања; - Учествоје у игровним активностима; - Активно прати излагања других ученика и сарађује са њима и наставником; - Износи и	- Организује и реализује наставу - Мотивише и подстиче ученике - Изражајно изводи музичка дела на часу - Умерава рад на часу подстицајним питањима - Објашњава нове музичке појмове - Прати постигнућа ученика и индивидуализује рад		Усмено излагање, певање и свирање песама. У поступку вредновања знања прати се залагање ученика, рад, интересовање, умешност; прати се развој личности у целини и објективно се процењује колико је ученик савладао програмске

ОБЛАСТ/ТЕМА	ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ТЕМЕ	ИСХОДИ	ОПШТЕ И МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА САДРЖАЈА ПРЕДМЕТА			
				Активност ученика	Активност наставника	Наст. методе/ Облиц и рада	Начин провере остварености исхода
СТВАРАЊЕ МУЗИКЕ	Подстицати музичке креативности кроз импровизацију на доступним инструментима. Импровизовати дијалоге на инструментима Орфовог инструментарија . Стварати дечје песме.	-ученик на основу ритма креира звучне ефекте као музичку пратњу композиције - ученик препознавање елемената у композицији смишља питања и одговоре, на основу препознатог ритма смишља и допуњује композицију ритмичком пратњом. - саставља мелодију на основу стеченог музичког искуства од		- Чита са разумевањем нотни текст; -Слуша наставникове инструкције, одговара на постављена питања; - Учествоује у игровним активностима ; - Активно прати излагања других ученика и сарађује са њима и наставником; - Износи и образлаже мишљење у вези са музичким	-Организује и реализује наставу - Усмерава рад на часу подстицајним питањима - Изражајно изводи музичка дела на часу - Мотивише и подстиче ученике - Објашњава нове музичке појмове - Прати постигнућа ученика и индивидуализуј		Усмено излагање, певање и свирање песама. У поступку вредновања знања прати се залагање ученика, рад, интересовање, умешност; прати се развој личности у целини и објективно се процењује колико је ученик савладао програмске захтеве. Смисао и сврха оцењивања у настави

Разред: ОСМИ

ЦИЉ	Општи циљ наставе предмета хор и оркестар је развијање интересовања за музичку уметност и упознавање музичке традиције и културе свога и других народа.Остали циљеви и задаци су: да код ученика развија музичке способности и жељу за активним музицирањем/певањем и суделовањем у школским ансамблима; да подстиче креативне способности ученика и смисао за колективно музицирање; да развија навике слушања музике, подстиче доживљај и оспособљеност за разумевање музичких порука; да подстиче стваралачко ангажовања у свим музичким активностима (извођење, слушање, истраживање и стварање музике); да развија критичко мишљење.						
ОБЛАСТ/ТЕМА	ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ТЕМЕ	ИСХОДИ	ОПШТЕ И МЕЊУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА САДРЖАЈА ПРЕДМЕТА			
				Активност ученика	Активност наставника	Наст. методе/ Облици рада	Начин провере остварености исхода
ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	Певање, свирање и основе музичке писмености Обрадити и певати народне, дечје, уметничке песме, каноне и песме наших и страних композитора. На дечјим ритмичким и мелодијским инструментима изводити песме одговарајуће тежине	- ученик пева и свира предвиђене композиције - користи са разумевањем нотни запис - препознаје и савладава композиције у новим тоналитетима	- Компетенција за учење -Комуникација - Рад са подацима и информацијама - Дигитална компетенција - Сарадња - Естетичка компетенција -Одговоран однос према околини	- Чита са разумевањем нотни текст; -Слуша наставникове инструкције, одговара на постављена питања; - Учествује у игровним активностима; - Активно прати излагања других ученика и сарађује са њима и наставником; - Износи и	-Организује и реализује наставу - Мотивише и подстиче ученике - Изражајно изводи музичка дела на часу - Усмерава рад на часу подстицајним питањима - Објашњава нове музичке појмове - Прати постигнућа ученика и индивидуализује рад		Усмено излагање, певање и свирање песама. У поступку вредновања знања прати се залагање ученика, рад, интересовање, умешност; прати се развој личности у целини и објективно се процењује колико је ученик савладао програмске

ОБЛАСТ/ТЕМА	ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ТЕМЕ	ИСХОДИ	ОПШТЕ И МЕЂУПРЕДМЕТН Е КОМПЕТЕНЦИЈЕ	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА САДРЖАЈА ПРЕДМЕТА			
				Активност ученика	Активност наставника	Наст. методе / Облиц и рада	Начин провере остварености исхода
СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ	Слушати вокалне, вокалноинструменталне и инструменталне композиције наших и страних композитора. Посебну пажњу обратити на соло и хорску песму уз основне информације о делу и композитору. Ученике оспособити да препознају и упознају звук инструмента у примерима које слушају, представљати им изглед и могућности инструмента.	- ученик разликује стилове композиција - упознаје сатаве који изводе композицију - препознаје соло деонице у композицији као и пратњу - препознаје ритмове као и тонске родове	- Компетенција за учење - Комуникација - Рад са подацима и информацијама - Дигитална компетенција - Сарадња - Естетичка компетенција - Одговоран однос према околини	- Чита са разумевањем нотни текст; - Слуша наставникове инструкције, одговара на постављена питања; - Учествује у игровним активностима; - Активно прати излагања других ученика и сарађује са њима и наставником; - Износи и образлаже мишљење у вези са музичким делом,	- Организује и реализује наставу - Мотивише и подстиче ученике - Изражајно изводи музичка дела на часу - Умерава рад на часу подстицајним питањима - Објашњава нове музичке појмове - Прати постигнућа ученика и индивидуализује рад према потребама; - Одговара на ученичка питања		Усмено излагање, певање и свирање песама. У поступку вредновања знања прати се залагање ученика, рад, интересовање, умешност; прати се развој личности у целини и објективно се процењује колико је ученик савладао програмске захтеве. Смисао и сврха оцењивања у настави хора

				анализира и дискутује; - Упоређује различите музичке композиције, доноси закључке о њима. - Примењује стечена знања из теорије музике на примерима новог нотног текста; - Пева и свира композиције које се обрађују		и оркестра не треба да се односи на подстицања за залагање, интересовање, љубав према музици. Оцену треба користити као облик мотивације: она треба ученике да мотивише на музичке активности и на бављење музиком, у складу с стварним способностима и потребама
КЉУЧНИ ПОЈМОВИ	вокално инструменталне и инструменталне композиције, хорска песма, инструменти					
МЕЂУПРЕДМЕТНА КОРЕЛАЦИЈА	Музичка култура					

ОБЛАСТ/ТЕМА	ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ТЕМЕ	ИСХОДИ	ОПШТЕ И МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА САДРЖАЈА ПРЕДМЕТА			
				Активност ученика	Активност наставника	Наст. методе/ Облиц и рада	Начин провере остварености исхода
СТВАРАЊЕ МУЗИКЕ	Подстицати музичке креативности кроз импровизацију на доступним инструментима. Импровизовати дијалоге на инструментима Орфовог инструментарија . Стварати дечје песме.	-ученик на основу ритма креира звучне ефекте као музичку пратњу композиције - ученик препознавање елемената у композицији смишља питања и одговоре, на основу препознатог ритма смишља и допуњује компоуицију ритмичком пратњом. - саставља мелодију на основу стеченог музичког искуства од понуђених фраза.		- Чита са разумевањем нотни текст; -Слуша наставникове инструкције, одговара на постављена питања; - Учествоје у игровним активностима ; - Активно прати излагања других ученика и сарађује са њима и наставником; - Износи и образлаже мишљење у вези са музичким делом, анализира и	-Организује и реализује наставу - Умерава рад на часу подстицајним питањима - Изражајно изводи музичка дела на часу - Мотивише и подстиче ученике - Објашњава нове музичке појмове - Прати постигнућа ученика и индивидуализује рад према		Усмено излагање, певање и свирање песама. У поступку вредновања знања прати се залагање ученика, рад, интересовање, умешност; прати се развој личности у целини и објективно се процењује колико је ученик савладао програмске захтеве. Смисао и сврха оцењивања у настави хора и оркестра

24.2.3. ВРЕДНОСТИ И ВРЛИНЕ КАО ЖИВОТНИ КОМПАС

Разред: СЕДМИ И ОСМИ

ЦИЉ	Циљ програма је оснаживање личног развоја ученика и подстицање развоја вредности и врлина као главних ослонаца и водича у животу за добробит појединца и друштва, као и развој социјалних вештина значајних за просперитет, физичко и ментално здравље и живот у атмосфери узајамног уважавања и бриге једних за друге.						
ОБЛАСТ/ТЕМА	ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ТЕМЕ	ИСХОДИ	ОПШТЕ И МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА САДРЖАЈА ПРЕДМЕТА			
				Активност ученика	Активност наставника	Наст. методе/ Облици рада	Начин провере остварености исхода
ЖИВОТНЕ ВРЕДНОСТИ	Усвајање знања о основним животним вредностима. Оспособљавање за критичко разматрање система вредности у друштву. Позитивно вреднују врлине и вредности у друштву.	– наведе неколико универзалних животних вредности и људских врлина и доведе их у везу са понашањем особе; – идентификује код себе врлине које поседује и које жели да развије; – препозна и именује врлине код блиских особа и ликова у књижевности, филму; – покаже саосећање са	Компетенција за целоживотно учење. Решавање проблема. Одговорно учешће у демократском друштву. Сарадња. Комуникација. Одговоран однос према здрављу. Одговоран однос према околини. Дигитална компетенција. Рад с подацима и информацијама	- разговор - усмено испитивање - пригодно посматрање - примењивање стечених знања - решавање проблема - запажање - уочавање	- описује - образлаже - објашњава - дискутује - приказује видео записе	Разговор Метода демонстрације Фронтални рад, рад у пару и групи	- разговор са ученицима - активности и ангажовања на часу - формативно оцењивање : бележење активности и постигнућа ученика на часу у свеску ученика и евиденције наставника

		другим људима, препозна примере бриге за друге и покаже спремност да помогне другоме у складу са својим могућностима ; – препозна и именује сопствена и туђа осећања; – разликује асертивну комуникацију од агресивне и пасивне; – образложи значај дружења и наведе како се другарство негује;					
КЉУЧНИ ПОЈМОВИ	Живот. Породица. Здравље. Љубав.Образовање. Мир. Другарство. Заједништво. Опште добро. Социјална правда или једнакост.						
МЕЂУПРЕДМЕТНА КОРЕЛАЦИЈА	Сви обавезни предмети, Верска настава, Грађанско васпитање, Час одељенског старешине						
ОБЛАСТ/ТЕМА	ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ТЕМЕ	ИСХОДИ	ОПШТЕ И МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА САДРЖАЈА ПРЕДМЕТА			
				Активност ученика	Активност наставника	Наст. методе/ Облици рада	Начин провере остварености исхода

ЉУДСКЕ ВРЛИНЕ	Усвајање знања о основним људским врлинама. Оспособљавање за препознавање позитивних врлина у друштву. Позитивно вреднују врлине у друштву.	– наведе неколико универзалних животних вредности и људских врлина и доведе их у везу са понашањем особе; – идентификује код себе врлине које поседује и које жели да развије; – препозна и именује врлине код блиских особа и ликова у књижевности, филму;	Компетенција за целоживотно учење. Решавање проблема. Одговорно учешће у демократском друштву. Сарадња. Комуникација. Одговоран однос према здрављу. Одговоран однос према околини. Дигитална компетенција. Рад с подацима и информацијама	- разговор - усмено испитивање - пригодно посматрање - примењивање стечених знања - решавање проблема - запажање - уочавање	- описује - образлаже - објашњава - дискутује - приказује видео записе	Разговор Метода демонстрације Фронтални рад, рад у пару и групи	- разговор са ученицима - активности и ангажовања на часу - формативно оцењивање : бележење активности и постигнућа ученика на часу у свеску ученика и евиденције наставника
КЉУЧНИ ПОЈМОВИ	Праведност. Истинољубивост. Одговорност. Захвалност. Поштење. Толеранција. Емпатија. Поверење. Солидарност. Самоприхватање. Одмереност.						
МЕЂУПРЕДМЕТНА КОРЕЛАЦИЈА	Сви обавезни предмети, Верска настава, Грађанско васпитање, Час одељенског старешине						
ОБЛАСТ/ТЕМА	ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ТЕМЕ	ИСХОДИ	ОПШТЕ И МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА САДРЖАЈА ПРЕДМЕТА			
				Активност ученика	Активност наставника	Наст. методе/ Облици рада	Начин провере остварености исхода
	Развијање способности за препознавање сопствених и туђих осећања.	– користи асертивну комуникацију; – образложи значај	Компетенција за целоживотно учење. Решавање проблема.	- разговор - усмено испитивање - пригодно посматрање	- описује - образлаже - објашњава - дискутује - приказује	Разговор Метода демонстрације Фронтални	- разговор са ученицима - активности и ангажовања на часу

СОЦИЈАЛНЕ ВЕШТИНЕ	Коришћење метода асертивне комуникације и конструктивног решавања конфликта. Развијање критичког мишљења. Развијање вештине сарадње са другима и просоцијалног понашања.	дружења и наведе шта другови једни другима не треба да раде; – препозна примере негативног понашања где се лично добро ставља испред општег добра и исказе свој негативни став према томе; – користи технике самоконтроле осећања; – прихвати одговорност за сопствено понашање; – конструктивно решава конфликте; – препозна и именује сопствена и туђа осећања;	Одговорно учешће у демократском друштву. Сарадња. Комуникација. Одговоран однос према здрављу. Одговоран однос према околини. Дигитална компетенција. Рад с подацима и информацијама	- примењивање стечених знања - решавање проблема - запажање - уочавање	видео записе	рад, рад у пару и групи	- формативно оцењивање : бележење активности и постигнућа ученика на часу у свеску ученика и евиденције наставника
	КЉУЧНИ ПОЈМОВИ						
	МЕЂУПРЕДМЕТНА КОРЕЛАЦИЈА						
	Просоцијално понашање. Брига за себе и друге. Сарадња. Асертивна комуникација. Препознавање сопствених и туђих осећања. Самоконтрола. Волонтирање. Конструктивно решавање конфликта. Одређивање приоритета. Критичко мишљење.						
ОБЛАСТ/ТЕМА	ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ТЕМЕ	ИСХОДИ	ОПШТЕ И МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА САДРЖАЈА ПРЕДМЕТА			
				Активност ученика	Активност наставника	Наст. методе/ Облици рада	Начин провере остварености

